

Täysistunto

Torstai 1.3.2018 klo 15.59—20.06

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 20.06.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (15.59—18.01 ja 19.59—20.06) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.01—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Puhemies Paula Risikko: Liperistä oleva Eero Reijonen, joka on tullut varamiehenä Savo-Karjalan vaalipiiristä edustajantoimensa hoitamisen keskeyttäneen Elsi Kataisen sijaan, on esittänyt minulle edustajanvaltakirjansa ja ryhtynyt tänään hoitamaan edustajan-tointaan. — Olkaa hyvä.

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys sote-uudistuksesta (Sirpa Paatero sd)

Suullinen kysymys SKT 17/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Paatero.

Keskustelu

16.00 Sirpa Paatero sd: Arvoisa puhemies! Monet suomalaiset odottavat tällä hetkellä Sipilän hallituksen ratkaisua, miten sosiaali- ja terveydenhuolto paranee. Tätä me kaikki haluamme ja odotamme. Nyt sitä Sipilän hallituksen aikana on rakennettu hyvin pitkään erilaisten ristiriitojen keskellä. Hyvin kriittisen kannan sote-uudistukseen on viimeksi ottanut talouspolitiikan arviointineuvosto, joka havaitsi vakavia puutteita. No, eilen saimme kuulla hallituspuolue kokoomuksen johtavan talouskeskustelijan Elina Lepomäen rajun tyrmäyksen sote-suunnitelmille. Hänen mukaansa Sipilän hallituksen sote-esitys on ongelmallinen EU-oikeuden näkökulmasta, uhkaa nostaa verorasitusta, keskittää terveystarkkailuun ja luo uuden hallintorakenteen, josta on haittaa kustannusten hillinnässä ja tehokkaiden hoitopolkujen järjestämisessä. Arvoisa ministeri Saarikko, voitteko vakuuttaa, että nämä kritiikit ovat täysin väärä? [Eero Heinäluoma: Riittää, jos vastaatte ”kyllä” tai ”ei”!]

16.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma kuiskaa eturivistä, että ”riittää, kun vastaatte ’kyllä’ tai ’ei’”. Valitettavasti ehkä suurimmalle osalle suomalaisista se on jo käynyt selväksi, että aivan näin yksinkertainen näin iso uudistus ei valitettavasti ole. [Naurua]

Samalla olen kuitenkin hyvin ylpeä siitä, että aika vaikeiden vaiheiden jälkeen olemme nyt todellakin lainsäädännön loppusuoralla, ja vielä enemmän ylpeä olen siitä valmistelutyöstä, mitä 18 maakunnassa tällä hetkellä satojen, itse asiassa tuhansien, ihmisten voimin tehdään, jotta siitä uudistuksesta tulee totta ja jotta suomalaisten palvelut voisivat parantua.

Haluan todeta, että kun keskustelu on viime aikoina keskittynyt valinnanvapauteen — joka on se viimeinen lakipaketti eduskuntaan tulossa olevista isoista kokonaisuuksista sote-maku-uudistuksessa — niin se ei ole yksin vastaus kaikkeen vaan myös se järjestämisvastuun siirto kunnilta maakunnille on keskeinen osa sitä tavoitteiden asetannan taustaa, jotta tässä uudistuksessa voidaan onnistua.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Paatero jatkaa.

16.03 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoin pelkään, että nyt ei ministeriltä kuultu tyhjentävää vastausta siihen, että onko se kritiikki väärää, mitä on esitetty varsin laajasti. Ja on aika selvää, että kun tämä kritiikkihän on sisältänyt sen, että sote-uudistus on erkaantunut varsin kauas niistä alkuperäisistä tavoitteista, niin tämä malli ei tule parantamaan palveluiden saatavuutta, ei lisää asiakaslähtöisyyttä, [Ben Zyskowicz: Kyllä lisää!] ei pienennä hyvinvointi- ja terveyseroja, [Ben Zyskowicz: Kyllä pienentää!] ei hillitse kustannusten kasvua, [Ben Zyskowicz: Kyllä hillitsee!] vaan säästöjen sijaan tulee lisäkustannuksia, oletettavasti malli kiristää kansalaisten verotusta ja uhkaa heikentää palveluiden saantia. Eihän tämä voi olla totta. Ei kai tällaista esitystä kannata runnoa eteenpäin. Arvoisa ministeri Saarikko, voitteko nyt luvata kaikille suomalaisille, että tämä teidän ajamanne uudistus ei kiristä verotusta, ei lisää hallintoa eikä byrokratiaa eikä tule karsimaan palveluja ja palveluverkkoa?

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Saarikko, ja vielä sen jälkeen sitten ministeri Orpo.

16.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero, teitte pitkän listan arvioimistanne riskitekijöistä, ja on selvää, että tuo kaikki voi olla mahdollista, jos uudistus ei käytännössä toteudu. Se nimittäin ei vielä riitä, että muodostuu uusi laki. Olen kanssanne eri mieltä. Tämän uudistuksen myötä palveluiden saatavuus paranee. Olen sitä mieltä, että asiakaslähtöisyys tulee lisääntymään ja hoidon vaikuttavuuden arviointi tulee merkityksellisemmäksi, johtuen myös siitä tavasta, jolla maakunnat rahoitetaan. Olen varma myös, että terveyserojen kaventuminen on tämän uudistuksen myötä paremmin mahdollista kuin se nyt huolestuttavassa tilanteessa on. Ja kyllä, tällä uudistuksen kokonaisuudella, myös uudenlaisilla käytännön toimintatavoilla, on mahdollisuus saavuttaa kustannussäästöt. Olen siis kanssanne eri mieltä siitä, mitkä tämän uudistuksen vaikutukset tulevat olemaan.

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Saarikko käytti jo erinomaisen avauksen tähän, minä ehkä keskityn enemmän sitten kustannuspuoleen.

Totta kai tässä on riskejä. Siis meidän sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntä tulee kasvamaan tulevan vuosikymmenen aikana aivan huikealla tavalla. Siksi tämä uudistus pitää tehdä, ja itse asiassa tässäkin uudistuksessa ovat ne peruselementit suurilta osin samanlaisia kuin mihin eduskunta parlamentaarisesti päätyi viime kaudella. Nyt siihen on sisään tuotu valinnanvapaus, joka takaa sen tasavertaisen, nopean hoitoonpääsyn.

Mutta toimeenpanovaihe, joka alkaa sen jälkeen kunnolla, kun lait on hyväksytty — joka itse asiassa on jo käynnissä — on se, missä viime kädessä ratkotaan se, että myös nämä tehokkuushyödyt, kustannussäästöt, saadaan aikaan. Tarvitsee rakentaa huolellisesti hyvä järjestelmä, hyödyntää uutta terveysteknologiaa, katsoa, että ne hoitoketjut syntyvät, jotta ihmiset pääsevät todella sujuvasti hoitoon, jotta ei tule kustannuksia siitä, että ei pääse sinne lääkäriin, mihin ei tänään pääse.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Eli tässä on paljon, paljon hyvää, [Puhemies koputtaa] ja minä uskon siihen, että nämä taloudelliset tavoitteet [Puhemies: Aika!] myöskin toteutuvat.

16.06 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus sanoo yleensä olevansa huolissaan julkistalouden kestävydestä. Kokoomuksesta sanotaan yleensä myöskin oltavan huolissaan monopolien synnystä. Mutta jostain syystä kokoomus ajaa silti valinnanvapautta sote-uudistukseen, joka sisältää merkittäviä riskejä nimenomaan julkistalouden kestävyden ja myöskin yksityisten monopolien synnyn näkökulmasta.

Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että oppositio ymmärtää markkinatalouden lainalaisuudet paremmin kuin hallitus. Kyllä jokaisen aidon markkinaliberaalin pitäisi olla [Välihuutoja] huolissaan ja myöskin ymmärtää ne riskit, jotka liittyvät yksityisten monopolien syntyyn, mikäli nämä tulevat sote-markkinat keskittyvät voimakkaasti muutaman ison yritystoimijan käsiin. Haluaisin siksi esittää kysymyksen pääministeri Sipilälle: miksi te suostutte siihen, että tätä uudistusta nyt tehdään muutaman vahvan yritystoimijan ehdoilla?

16.07 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämäkin keskustelu osoittaa, että uudistaminen Suomessa on äärimmäisen vaikeaa ja uudistuksia on äärimmäisen vaikea saada maaliin saakka. Tämä hallitus aikoo viedä tämän uudistuksen maaliin.

Perustuslakivaliokunta viime kesänä totesi, että uudistus on kiireellinen ja uudistus on välttämätön. [Välihuutoja vasemmalta] Sen uudistuksen osana tänne tuodaan nyt valinnanvapauden kokonaisuus, joka tuo asiakkaalle, potilaalle, asiakassetelin, jonka kanssa voi mennä sille tutulle pienelle yrittäjälle esimerkiksi [Välihuutoja vasemmalta] hierontapalveluja tai fysioterapeuttipalveluja vastaanottamaan. Tämä antaa aivan ainutlaatuisen uuden lisän nykyiseen terveydenhuoltojärjestelmäämme. Tämän uudistuksen tavoitteena on 3 miljardin säästöt suhteessa siihen kehitykseen, mikä olisi ilman tätä uudistusta, ja siitä me tulemme myöskin pitämään kiinni.

16.08 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta totesi viime kesän mietinnössään seuraavaa: "Valtioneuvoston on jatkossa huolehdittava erityisen tarkasta lakiehdotusten EU-oikeudellisesta arviosta tarvittaessa yhteistyössä EU:n viranomaisten kanssa." Kysynkin suoraan pääministeri Sipilältä: miksi Suomi systemaattisesti kieltäytyy lähettämästä sote-markkinamalliaan EU:n komission arvioitavaksi? Kysyn sitä erityisesti sen vuoksi, että perustuslakivaliokunta sitä edellyttää ja Suomen korkein oikeusaste, korkein hallinto-oikeus, sitä esittää. Voitteko, pääministeri Sipilä, vastata?

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä politiikka on mielenkiintoinen laji. Samat tahot esittivät suurta kritiikkiä valinnanvapauden ensimmäiseen vaiheeseen, jossa oli yhtiöittämisvelvollisuus. Se kilpailuneutraliteettihan syntyy sillä tavalla, että yhtiöitetään. Nyt se yhtiöittäminen on jätetty pois sieltä perustuslakivaliokunnan vaatimalla tavalla ja samanaikaisesti on huolehdittu siitä, että kilpailuneutraliteetti säilyy, ja tämän vuoksi hallitus ei näe tarpeelliseksi notifioida tätä EU:ssa. [Välihuutoja] Se notifiointin lopputuloshan voisi korkeintaan olla se, että pitäisi yhtiöittää. Päätäkää nyt, haluatteko te, että on yhtiöittämispakko [Välihuutoja] vai eikö ole.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

16.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen sote-uudistus ei asiantuntijoiden mukaan paranna palveluketjuja, ei ole kustannustehokas eikä pienennä suomalaisten terveyseroja. Kuitenkin nimenomaan kustannustehokkuus, terveyserojen kaventaminen ja saumattomat palveluketjut olivat tämän uudistuksen perimmäinen tavoite. Teidän sote-mallinne on katastrofi kansanterveydelle ja katastrofi kansantaloudelle. Hallituksen sote-mallin ongelmat kytkeytyvät suuria sote-yrityksiä suosivaan markkinamalliin eli niin sanottuun valinnanvapauteen. Siihen liittyvät myös EU-oikeudelliset ongelmat. Jos te nyt puskette lakeja läpi ilman notifikaatiota, riskeeraatte te Suomen sote-palveluiden kestävyys. Mutta jos te luovutte tästä markkinamallista eli niin sanotusta valinnanvapaudesta, ei ole näitä EU-oikeudellisia ongelmia eikä ole myöskään näitä ongelmia liittyen näiden alkuperäisten tavoitteiden saavuttamiseen. Eli kysyn nyt hallitukselta: [Puhemies: Aika!] ettekö voisi palata soten alkuperäisiin tavoitteisiin?

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksessa pidetään kiinni alkuperäisistä tavoitteista. Minua mietityttää puheenvuorossanne, edustaja Sarkkinen, erityisesti se osuus, että ikään kuin olisi syntymässä tämän mallin myötä Suomeen tilanne, että tänne tulisi yksityisiä toimijoita. Ne ovat jo täällä, oli niistä mitä mieltä tahansa. Meillä on miljoonaa suomalaista ottanut yksityisen terveystieteiden, ja tiedämme, että eduskuntaan on tulossa esimerkiksi iso kansalaisaloite liittyen siihen hankintamenettelyyn, jossa erilaiset yksityiset toimijat kilpailevat sosiaalihuoltopalveluista ja jossa, niin kuin hankinnassa aina ja monesti liian usein, vain hinnan perusteella halvin voittaa. Tämä uudistus tuo esimerkiksi paljon palveluita tarvitseville vammaisille enemmän painoarvoa siihen, että he voivat itse valita, kenen palveluntuottajan palveluita käyttävät, ja laatu asettuu suurempaan arvoonsa. Minua hämmästyttää puheenvuorossanne se näkökulma, että ikään kuin olisimme [Puhemies koputtaa] luomassa sosiaali- ja terveystieteen markkinat. Ne ovat jo täällä. Teidän kotikaupungissanne yli puolet sosiaalihuollon palveluista on toteutettu yksityisten toimesta. [Välihuutoja]

Puhemies Paula Risikko: Minuutti on aikaa jatkossakin.

16.12 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri, nostitte ne maagiset taikasanat esiin: halvin hinta voittaa. Hyvä hallitus, ajatte yrittäjien asioita, ja yrittäjyyteen kannustetaan. On erittäin huolestuttavaa kuitenkin, että suuret yritykset valtaavat alaa ja pommittavat pienempiä toimijoita. Tämä esimerkiksi tapahtuu maakunnissa. Otetaan pieni hoiva-alan yritys: Kunnat lähtevät minikilpailuttamaan. Aloitetaan huutokauppa muun muassa vanhustenhoivapaikoista, kuka tarjoaa ja kuka suostuu halvimmalla rahalla tekemään tätä palvelua. Se on erittäin vaarallista, jos esimerkiksi puhutaan, että 130 euron hinnasta laskeudutaan 70 euroon. Siihen pitää kuulua ympärivuorokautinen hoiva, hoivatarvikkeet, hoito, ravinto ja ruoka. Millä rahalla pienyrittäjä pystyy tällaista palvelua tuottamaan? Te ajatte tällä uudistuksella pienet yrittäjät täysin konkurssiin, ja pakon edessä ne joutuvat myymään isommille tuottajille. Kaikkihan me tiedämme tämän. [Puhemies koputtaa] Kyllä me tiedämme, [Puhemies: Kysymys?] miten markkinavoimat toimivat.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Juvonen kuvasi siis sosiaali- ja terveyspalvelujen nykytilaa, ei niinkään sitä, mitä olisi tulossa. Tuo kaikki valitettava, miten kuvaatte nykyisen kuntapohjaisen järjestelmän toimivan, perustuu juuri siihen tilanteeseen, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta ei toistaiseksi vielä ole toteutettu. Eli viitataan siihen, että kaikki tuo palveluiden toteuttamisen tapa, joka nyt jo on erilaisten yksityisten, julkisten tai järjestöjen tuottamaa, on ikään kuin vastaavanlainen maasto, mutta jatkossa me hallinnoimme ja johdamme sitä laajemmilla, leveämmillä vastuilla, kokonaisten maakuntien kokoisilla ratkaisuilla.

Hyvät edustajat, haluan todeta myös sen, maalailematta nyt synkkiä pilviä yllemme, että me kaikki tiedämme tai ainakin voimme ehkä kuvitella, että jos sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta ei tehtäisi, niin tämä kehitys olisi hallitsematon villi länsi, juuri se kehitys, jota juuri nyt tapahtuu erilaisten palvelutuottajien toimesta siinä tilanteessa [Puhemies: Aika!] kun kunnat pohtivat, miten saavat rahat riittämään.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Edustaja Rinne, minuutti.

16.15 Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, ne pienen pienet yritykset ovat muuttuneet pienen pieniksi attendoiksi. Että se siitä, mitä on tapahtumassa tällä hetkellä.

Arvoisa pääministeri, te olette Helsingin Sanomissa todennut, että soten kanssa on vain kaksi vaihtoehtoa. Joko te viette tämän nykyisen mallin läpi — se on kyseenalaistettu nyt hallituspuolue kokoomuksen toimesta. Yksi heidän johtavista talousajattelijoista, Elina Lepomäki, on todennut, että se ei paranna palveluiden saatavuutta, ei lisää asiakaslähtöisyyttä, se ei pienennä terveyseroja, ei hillitse kustannusten kasvua, mutta se lisää hallintoa ja byrokratiaa, kasvattaa veronmaksajien raskuutta ja saattaa olla EU-kilpailuoikeuden vastainen. Toinen vaihtoehto, jos sote kaatuu, teillä on, että se on tulos tai ulos eli tulee uudet vaalit. Arvoisa pääministeri Sipilä, kumman näistä vaihtoehdoista luulette tavallisten kansalaisten haluavan nähdä tässä tilanteessa? Kumpi on tavallisen ihmisen näkökulmasta parempi vaihtoehto?

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti kansalaiset haluavat, että [Paavo Arhinmäki: Tulee uudet vaalit!] me poliitikot emme enää jappaise sote-uudistuksesta, vaan teemme sen. Eli vaihtoehto, että me viemme tämän asian nyt maaliin saakka, on varmasti kansalaisten tahtotila. [Välihuutoja] Me teemme jokaisessa maakunnassa sen maakunnan näköiset ja sinne sopivat palvelut, ja meidän pitäisi nyt tässäkin salissa pikkuhiljaa päästä keskustelemaan rakenteiden sijasta myöskin niistä palveluista, miten ne siellä maakunnassa sitten toteutetaan.

Te kuvasitte tilannetta tällä hetkellä siellä yritys kentällä. Me teemme valinnanvapausosuuden sote-uudistuksen osana, ja se tuo sen asiakassetelin, jolla ne pienet yritykset pääsevät sinne kentälle mukaan. Tällä hetkellä sellaista mahdollisuutta ei ole. Isot valtaavat siellä tilaa, niin kuin hyvin kuvasitte.

16.17 Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myös kyse siitä, minkälainen sote-uudistus tehdään. Minä uskon, että suomalaiset haluavat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, joka parantaa julkisia palveluita, nopeuttaa hoitoon pääsyä ja

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

alentaa asiakasmaksuja. Sen sijaan en usko, että suomalaiset haluavat Suomen historian suurinta sosiaali- ja terveydenhuollon yksityistämistä, mikä käytännössä on se, mitä hallitus nyt tekee.

Mitä tulee markkinaehtoisuuteen, niin luulen kyllä, että ministeri Saarikko ymmärtää eron meidän nykyisen mallin ja teidän esittämänne markkinaehtoisuuden välillä. Nyt kunnat hankkivat ja ulkoistavat, jos päättävät ulkoistaa, alihankintana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita yksityisiltä toimijoilta. Valinnanvapausmallin myötä te laitate ne kilpailumaan perusterveydenhuollossa. Silloin syntyvät nämä ongelmat, jotka liittyvät kilpailuneutraliteettiin, jota hallitus ei edes ole valmis selvittämään etukäteen osana huolellista lainvalmistelua, vaan te otatte nyt riskin siinä, [Puhemies koputtaa] että EU-tuomioistuin ja EU kävelevät meidän perustuslakivaliokunnan kannan ja näkemyksen yli.

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonin kuvaamassa tilanteessa nyt tämän päätöksen siitä, kuka palveluntuottaja on se, joka vaikkapa järjestää tai toteuttaa ne terveyskeskuspalvelut tai ne vammaisen ihmisen asumispalvelut, tekee hankinnan perusteella kuntapäättäjä. Tässä tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon maailmassa sen ratkaisun tekee asiakas, potilas, tai hän yhdessä läheistensä kanssa. Se on merkittävin ero ja myös yleinen eurooppalainen trendi siitä, miten ihmisten oman äänen kuuluvuutta halutaan lisätä.

Arvoisa puhemies! Useassa puheenvuorossa on viitattu tähän EU-notifikaatiokokonaisuuteen, joka on monimutkainen eikä aivan parissakymmenessä sekunnissa tiivistettävä. Totean sen ytimen: virkavalmistelun pohjalta hallitus lähtee siitä arviosta, että tätä ei tarvitse notifioida, koska tämä mallimme on arvioiden mukaisesti ei-taloudellinen eli meitä ei tähän velvoiteta. Toinen ulottuvuus on se, että jos notifioisimme, [Puhemies koputtaa] meillä ei olisi tässä tilanteessa varmuutta, saisimmeko EU:lta asiasta vastauksen.

16.19 Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiantuntijat, talouspolitiikan arviointineuvosto viimeksi, oppositio ja nyt hallituksen omista riveistä edustaja Lepomäki toteavat, että tämä hallituksen esitys ei paranna palveluitten saatavuutta, se ei lisää asiakaslähtöisyyttä eikä se pienennä terveys- ja hyvinvointieroja eikä hillitse kustannusten kasvua. Mutta se lisää hallintoa ja byrokratiaa, se lisää painetta veronkorotuksiin ja saattaa olla EU:n kilpailuoikeuden vastainen. Pääministeri Sipilä, ettekö te nyt voisi miettiä kolmatta vaihtoehtoa näiden kahden vaihtoehdon välillä — tulos tai ulos tai sitten tämän asian härkäpäinen vieminen eteenpäin? Eikö olisi nyt järkevää miettiä sitä kolmatta vaihtoehtoa ja palata siihen alkuperäiseen lähtökohtaan, miten sote-uudistusta lähdettiin viemään eteenpäin? Teillä on valta tämän asian suhteen, te olette vastuussa Suomen kansalaisille, ihmisille siitä, että terveys- ja sosiaalipalvelut toimivat tulevaisuudessa.

16.20 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan toistaa täällä sen perustuslakivaliokunnan kannan viime kesältä, joka kuului hyvin yksiselitteisesti, että uudistus on kiireellinen, välttämätön ja tarpeellinen, [Välihuutoja] ja siihen kannattaa nyt nojautua. Joskus on uudistuksia saatava vietyä eteenpäin. Teillä olisi ollut viime vaalikaudella mahdollisuus tehdä tämä uudistus, [Välihuutoja] ja siitä huolimatta se ei mennyt läpi. Mutta perustuslakivaliokunta viime vaalikauden lopussa sanoi, millä edellytyksillä pitää jatkaa eli kuntaa suuremmilla alueilla, kansanvaltaisesti ja niin, että päätöksenteko ja rahoitus ovat samoissa käsissä. [Antti Rinne: Ihan

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

samaa mieltä!] Tämä on se peruste, että meidän pitää pystyä menemään eteenpäin eikä aloittaa jälleen ikiliikkujaa alusta. Tämä pikkuisen tuntuu siltä, mitä täällä aina kuuluu, että nyt pitää lopettaa, uusi parlamentaarinen valmistelu, että meillä on kohta Tallinnan tunneli ja Jäämeren rata aikaisemmin valmiina kuin suomalaisen sote-järjestelmän uudistus.

16.21 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Det var oerhört modigt av riksdagsledamot Elina Lepomäki att i går säga det som den lilla pojken sade i sagan om att kejsaren inte har några kläder: i det här fallet har kejsaren faktiskt inga kläder. Hon har konstaterat att vårdreformen inte kommer att nå sina mål. Man når inte kostnadsinbesparingar, man når inte en mer jämlik vård och man tar en enorm risk genom att inte föra ärendet till EU-kommissionen.

Arvoisa puhemies! Oli hyvin rohkeaa edustaja Lepomäeltä tulla ulos eilen sanomalla se, mitä kukaan muu hallituksen edustaja ei ole uskaltanut sanoa, tavallaan niin kuin pieni poika tässä keisari ilman vaatteita -sadussa, hän oli se pieni poika. Mutta, pääministeri, kun korkein hallinto-oikeus pitää oikeusvarmuuden turvaamiseksi ainoana oikeudellisesti kestävänä menettelytapana sitä, että kaavailtu lainsäädäntökokonaisuus notifioidaan komissiolle, niin haluaisin kysyä teiltä, onko hallituksella parempaa oikeudellista tietoa kuin korkeimmalla hallinto-oikeudella.

16.22 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkeimman hallinto-oikeuden lausunnon myötä ja jo paljon sitä ennen virkamiesten valmistelun pohjalta hallitus on tehnyt perusteellisen analyysin EU-oikeudellisesta ulottuvuudesta. Tässä monimutkaisessa kokonaisuudessa liittyen valtioneuvoston nökösiin ja kilpailullisuuteen, ylipäätään ottaen erilaisten toimijoiden välillä, on selvää, että se aukko, jossa uudistusta valmistellaan, ei voi olla kovinkaan suuri, kun toisessa laidassa on perustuslakivaliokunnan velvoite tehdä malli, jossa on vahva julkinen pohja — sellaisen me teemme — ja toisaalla on ikään kuin EU-oikeudellinen ulottuvuus mahdollisimman selkeästä asetelmasta kilpailullisesti neutraalista tilanteesta. Me olemme taanneet tähän malliin kaikki ne mahdolliset kilpailuneutraliteettia tukevat elementit, jotka on voitu toteuttaa ilman yhtiöittämistä, ikään kuin vertailtavuutta lisätty näiden erilaisten toimijoiden, julkisen ja yksityisen välillä. Mutta peruslähtökohta on se, että hallituksen mielestä tämä on kansallisissa käsissä oleva asia, omaa sosiaali- ja terveystalouttaamme, ja malli on ei-taloudellinen ja sitä ei edellytetä notifiotavaksi. [Puhemies koputtaa] Tämä on analyysimme erittäin perusteellisen harkinnan jälkeen.

16.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Saarikko, te totesitte, että tässä pidetään kiinni alkuperäisistä tavoitteista. Sote-virkamiehet ovat kuitenkin virkavastuulla todenneet esimerkiksi parlamentaarisessa seurantaryhmässä, jossa itsekkin olen jäsenenä, että kun siirryttiin siitä aiemmasta 5:n sote-alueen mallista 18:n maakuntahallinnon malliin, niin samalla vaikeutuivat mahdollisuudet saavuttaa se kustannusten kasvun hillintä, jossa tavoitteena on tuo 3 miljardin euron kustannusten säästö. Yksi merkittävä ongelma tässä mallissa on nimenomaan se, että luodaan uusi, melko raskas hallinnon taso. Pienemmällä sote-alueiden määrällä sekä erikois- ja peruspalveluiden integraatio että sitten tuo kustannusten kasvun hillintä onnistuisivat paremmin. Kysyn

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

nyt teiltä: eikö tässä vaiheessa voisi vielä ottaa sen mallin, että sote-alueiden määrä olisi pienempi kuin tuo 18 maakuntaa?

16.25 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan tässä kohtaa muistuttaa siitä, että meillä on tällä hetkellä sote-järjestäjiä lähes 200 ja noin 300 kuntaa rahoittaa sotea. Eli se on valtavan suuri määrä, ja sen takia tämä ei olekaan hallittavissa tällä hetkellä. Ei ole olemassa niitä kannustimia ja välineitä, joilla voitaisiin tehdä tehokasta sotea. Ja nyt, kun mennään 18:n maakunnan määrään, se on ihan eri asia. Me pystymme katsomaan sitä, että kustannuskehitys on paljon parempi siellä 18:ssa kuin mitä nykymallissa kaiken kaikkiaan on. Sitä, saavutetaanko se 3 miljardia, tietysti edesauttaa se, että meillä rahoituslaissa on tämä kustannusten kasvun rajoitin, joka pakottaa myös jokaisen maakunnan tekemään mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti omia ratkaisujaan. Esimerkiksi Eksote on hyvä esimerkki siitä, että siellä on pystytty ottamaan uudenlaisia toimintatapoja. Sitä kautta, toiminnan kautta, tulevat ne todelliset säästöt 18 maakunnassa.

16.26 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen seurannut vuosikausia tätä sotea, ja se on ollut varsin surullista seurattavaa. Tämä uudistus on aivan liian pitkälle viivästynyt, ja se on paha suomalaisen palvelujärjestelmän kannalta. Periaatteista on ollut pitkään yksimielisyys, ja nyt siltä pohjalta on hiottu malli, ja pitäisi päästä nopeasti toteutukseen.

Mitä EU:hun tulee, niin kyllä käsittääkseni EU:n keskeinen periaate on se, että jäsenmaiden omissa käsissä on terveydenhuolto, ja EU:ta ei pitäisi nyt päästää jäsenmaiden terveydenhuollon asioihin. Ja olisin kysynyt ministeriltä, kun tässä toteutuksessa maakunnat ja kenttä alkavat olla kohta avainasemassa: miltä se tilanne näyttää maakunnissa, ja onko maakunnilla nyt riittävästi suunnittelumäärärahoja toteutukseen?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan näkökulma on siltä osin hyvä, missä sote ja maakunta toteutuvat. Ne toteutuvat täällä valiokunnissa, hallituksen pöydissä, laajassa virkavalmistelussa, mutta kaikkein eniten siellä käytännön työssä. Täältä aitiosta taidettiin todeta jo se, mikä minusta on kaiken ydin: nyt pitäisi olla rohkeutta tehdä nämä raamit kuntoon, jotta päästään puimaan sisältöjä. Ikääntyvässä Suomessa on pakko löytää ratkaisut arvokkaaseen ja laadukkaaseen vanhuspalveluiden kokonaisuuteen, on pakko löytää ratkaisut lastensuojelun kuormaan, on pakko löytää ratkaisut kansansairauksien kestävään hoitoon ja vaikuttavaan kuntoutukseen — muutamia esimerkkejä mainitakseni.

On ilo nähdä työ maakunnissa, siis niiden satojen organisaatioiden muutos nyt 18 maakunnaksi. Ja ne tuhannet valmistelijat tämän asian ympärillä odottavat ja kertovat päävies-tinä meille, että hoitakaa te tämä laki kuntoon, niin me teemme tästä totta. Mutta ei kerral-la: Pelkästään jo kustannusten taittamisen oletama [Puhemies koputtaa] on parhaimmillaan arvioidenkin mukaan vasta 10 vuoden päästä täydessä iskussa. Uudistuksen mittakaa-va on niin valtavan suuri.

16.28 Ben Zyskovicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen ymmärtää, että näin valtavaan uudistukseen sisältyy monenlaisia riskejä, ja jokainen ym-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

märtää, että vuosien ja vuosikymmenten kuluessa uudistusta, totta kai, tullaan muuttamaan, kuten kaikkia muitakin suuria uudistuksia.

Mutta, ministeri Saarikko, voisitteko rautalangasta vääntää täällä vasemmistolle [Paavo Arhinmäki: Lepomäelle!] sen, että kun kansalaisten valinnanvapaus perusterveydenhuollossa toteutuu ja ihminen itse valitsee, niin se johtaa siihen, että saatavuus paranee, jonot poistuvat? Se johtaa siihen, että ihmiset ovat yhdenvertaisempia kuin tämän päivän tilanteessa, jossa osa toimii vakuutusten, osa työterveyshuollon mutta joka tapauksessa lähinnä pienituloiset lapsiperheet ja eläkeläiset julkisen terveydenhuollon piirissä. Ja voitteko osoittaa heille myös sen, että kustannustehokkuus paranee, kun palveluntuottajat joutuvat kilpailemaan keskenään ja kun ne joutuvat sovittamaan toimintansa maakunnan [Välihuutoja] määräämiin hinnoitteluperusteisiin?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielelläni teen edustajan toivomat täydennykset. Jo pelkästään kysymyksensä vastattiin moniin näihin huoliin. Ehkä totean sen, että tämän kokonaisuuden äärellä me helposti päädyimme ideologiseen väittelyyn, ”yksityinen vai julkinen parempi”. Täällä on paljon edustajia, jotka ovat vierailleet eri paikoissa, joissa palveluntuottaja on ollut yksityinen tai julkinen, enkä minä ainakaan omien kokemusteni nojalla voi automaattisesti sanoa, kumpi on parempi. Olen nähnyt samalla rahalla toteutettavia hyvin erilaisia palveluita. Ja siksi edustaja Zyskowiezin puheenvuorosta mielestäni oleellisin osa on se, että tässä myös laatu, palveluiden laatu ja sillä kilpailu, asettuu uudelleenlaiseen asetelmaan. ”Kilpailu” sanana ei minusta ole paha tai ikävä siinä tilanteessa, kun puhutaan, että ihmiset saisivat parempaa hoitoa tai vaikuttavampia ratkaisuja, ja yksi osa tätä on se, että niiden palveluiden piiriin pääsisi nopeammin. Kaikkein oleellisin on se ensimmäisen oven avaus, [Puhemies koputtaa] joka voi tulevaisuuden rakenteissa olla myös sähköisen oven avaus digitalisaation kehittyessä. Tätäkään [Puhemies koputtaa] uudistuksen kulmaa ei kannata unohtaa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, viimeinen puheenvuoro tässä vaiheessa.

16.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tarvitsemme toimivamman sote-mallin, siitä olemme kaikki yhtä mieltä. Mutta hallituksen malli ei valitettavasti ole sitä. Hallituksen mallille ei löydy kannatusta asiantuntijoilta, mutta samaa kritiikkiä kuulen myös maakunnista hallituspuolueiden kannattajilta ja nyt myös täällä eduskunnassa. Mielenkiintoista on, että kaikki kritiikki kohdistuu samoihin asioihin, eli hallituksen mallilla hyvinvointi- ja terveyserot eivät pienene, eheä hoitoketju ei tule toteutumaan, yhdenvertaisuus palveluissa ei parane, säästöjä ei synny, pikemminkin kustannukset kasvavat. Kaikki tämä kritiikki on samansuuntaista. Tämä ei missään tapauksessa toteuta niitä alkuperäisiä uudistukselle asetettuja tavoitteita. Miten te voitte mitätöidä lähes kaikkien näiden asiantuntijoiden mielipiteet näin täydellisesti?

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on käynyt paljon asiantuntijakeskusteluja hioessaan nyt valinnanvapausesitystä uuteen uskoon viime kesänä saadun palautteen pohjalta. Se otettiin vakavasti,

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

ja esityksessä on paljon niitä kriittisiä kohtia, joita eduskunta omissa kannanotoissaan arvosteli ja arvioi, tehty paremmaksi.

Olen, edustaja Mäkisalo-Ropponen, yrittänyt olla puheenvuoroissani rakentava, ja erityisesti teidän tekemäänne sisältötyötä sote-palveluiden äärellä arvostan, mutta silti mielestäni tekee nyt kysyä. En minä ole päässyt käsitykseen, mikä teidän vaihtoehtonne ihan oikeasti tälle kaikelle olisi. Välillä te kannatatte maakuntia, välillä te kannatatte kuntia tai erilaisia laajempia kuntia. Te sanotte, että valinnanvapaus käy, ja sen jälkeen tulee ”pilkku, mutta”, ja sitten se ei kuitenkaan käy. Ja tältä osin totean, että tämän uudistuksen äärellä on ollut pakko tehdä kompromisseja. Se tulee toteutumaan ja saavuttamaan tavoitteensa vasta vaiheistetusti. Jokaisella hallituspuolueen kansanedustajalla siinä on varmasti sietämistä sen kulmissa, se on niin laaja kokonaisuus, mutta nyt se uudistus pitää saada liikkeelle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys Tiitisen listan julkistamisesta (Ritva Elomaa ps)

Suullinen kysymys SKT 18/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys: perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Elomaa.

Keskustelu

16.33 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka kommunismin luhistuminen oli hyvä asia — oli hyvä asia todella — niiltä ajoilta on kassakaapeissa vielä paljon luurankoja, kuten Tiitisen lista ja 90-luvun laman ja pankkikriisin salaisuudet, joilla käytännössä orjuutettiin satojatuhansia suomalaisia pankkien ehdoilla. Niin sanottu Tiitisen lista, joka sisältää nimiä kommunistisen DDR:n pelätyn tiedustelupalvelu Stasin mielestä kiinnostavista suomalaisista henkilöistä, on edelleen salattu. Kaikki sivistyneet Euroopan maat ovat pesseet likaiset pyykkinsä rautaesiripun takana olleiden syntien suhteen. Olisi ennenkuulumatonta, jos mikä tahansa muu maa kätkeisi nimiä, jotka ovat tavalla tai toisella sotkeutuneet Stasin toimintaan. Siis aikooko hallitus viimein painostaa avaamaan tämän kassakaapin, jotta me suomalaiset saamme avoimen tiedon historiamme kipeistäkin kohdista — vai keitä tässä oikein suojellaan?

16.34 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Suomessa hallitus ei painosta viranomaisia eivätkä viranomaiset tee painostuksesta päätöksiä, vaan oikeusvaltiossa lakien ja omien toimintavaltuuksien puitteissa suojelupoliisi todella on päättänyt tämän kyseisen Tiitisen listan tutkimuspyynnön osalta, että sitä itse listaa koskeva asianmukainen salassapitopäätös pysyy voimassa. Siinä on vuosikymmeniä vielä normaalin käytännön mukaista salassapitoa, joka turvaa sekä lähteitä että sillä listalla olevia nimiä, heitä koskevien epäilyksien väärällä tavalla käyttöä, ja tätä asiaa tietysti hallitus ei ryhdy purkamaan.

Tässä suhteessa minusta olisi erittäin vaarallistakin, jos me rupeaisimme täältä käsin puuttumaan siihen, mikä on turvaluokiteltua tietoa mitenkään pitkään, arvioimaan, mikä on

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

meidän tietojemme perusteella jo julkaistavissa, vaikka normaalit tiedusteluyhteistyön puitteet pitävät kiinni siitä. Siinä ovat ne tietyt säännöt, ja tiedon luovuttajan on täytynyt silloin tietää ja voida luottaa siihen, että suojelupoliisi ja Suomi toimivat niiden pelisääntöjen mukaan, jotka meillä on voimassa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.35 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että salailu jatkuu.

Tiedustelulait ovat käsittelyssä, ja niihin liittyvää valvontavaliokuntaa ollaan perustamassa. Samalla kun mietimme, minkälaisia perustuslaillisiin oikeuksiin puuttuvia pakkokeinoja meidän on voitava äärimmäisissä tilanteissa käyttää, meillä on papereita, joilla näyttää olevan lakiakin korkeampi suojelu. Meillä voi tulevaisuudessa olla tilanne, jossa vieraan valtion tiedustelupalvelulle, Stasille, tietoja antanut henkilö istuu Suomen tiedusteluvaliokunnassa. Näin voi olla. [Leena Meri: Näin voi olla!] Ja näin ei voi olla.

Joku huutelee, että nämä ovat vanhoja asioita, mitä niitä kaivelemaan. Sellaiset huutelijat taitavat tuntea piston sydämessään. Me perussuomalaiset vaadimme avoimuutta, sillä vaikka se joskus kirpaisee hetkellisesti, se aloittaa haavan parantumisen. Nyt haava on vielä aika avoin. Kysynkin, ministeri Mykkänen: Mitä te aiotte tehdä, että voimme varmistua siitä, että tuleva tiedusteluvaliokunta ei tule sisältämään mahdollisesti maalle haitallisesti toimineita henkilöitä? Miten te aloitatte tämän vanhojen haavojen parantamisen?

16.36 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksiin on sisällytetty säännöt siitä, että tämän mahdollisesti perustettavan tiedusteluvalvontavaliokunnan jäsenet turvaselvitetään. Tietysti siinä yhteydessä, jos on sellaisia suhteita ja velvollisuuksia ulkovaltoja kohtaan, jotka estävät toiminnan tiedusteluvalvontavaliokunnan mandaatin mukaisessa tehtävässä, tulee esille tämä asia, ja sen jälkeen eduskunta päättää.

Sinänsä se, kun viittasitte tässä Tiitisen listaan ja tiedusteluvalvontavaliokunnan jäsenkelpoisuuteen, ehkä myöskin kertoo juuri niistä haasteista, joita esimerkiksi Tiitisen listan julkistamisella olisi, koska kyse on siis vihjetasoisesta tiedosta, joka ei todellakaan ole sellaisenaan peruste sille, mikä on ollut henkilön rooli joskus tai mikä henkilön rooli on tällä hetkellä suhteessa ulkomaan tiedusteluelimiin. Sinänsä ne päätökset täytyy tehdä tämänhetkisen tiedon perusteella ja turvallisuusselvityksen pohjalta, jonka asianomaiset viranomaiset vastuullisesti tekevät.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys Syyrian tilanteesta (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 19/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys: vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Haavisto.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Keskustelu

16.37 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Näemme päivittäin hyvin surullisia sodankuvia Syyriasta, Itä-Ghoutasta, haavoittuneita lapsia, ihmisiä joita ei pystytä evakuoimaan kriisin keskeltä, puuttuva ruoka, puuttuvat lääkkeet. YK:n pääsihteeri António Guterres on kuvannut tilannetta Syyrian Itä-Ghoutassa helvetiksi maan päällä. Siellä on tilanne, jonne YK on pyrkinyt säätämään 30 päivän tulitaukoa, mutta pommitukset ovat siellä edelleen jatkuneet. Tilanne on täysin sietämätön. Todennäköisesti siellä rikotaan myöskin sodan pelisääntöjä.

Ulkoministeri Soini, Suomi on ollut kovin hiljaa tästä kriisistä. Ei ole näkynyt näyttäviä ulostuloja, näyttäviä kannanottoja. Haluaisin tietää, mitä Suomi on tehnyt tässä kysymyksessä. Mitä olemme esittäneet Euroopan unionissa, mitä olemme esittäneet YK:ssa, jotta Syyrian tälle alueelle saataisiin pysyvä ja vahva tulitauko ja siviilejä pystyttäisiin auttamaan?

16.38 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä kysymys tuli esiin täällä kyselytunnilla, koska tästä on ollut paljon puutteellista ja väärää tietoa. Osasin siis hieman varautua tähän, edustaja Haavisto.

16. helmikuuta olen ottanut kantaa Gymnich-kokouksessa asiaan, että ollaan erittäin huolissaan näistä vihollisuuksista etenkin Afrinissa, Idlibissä ja itäisessä Ghoutassa. Eli tarvitaan tulitauko, diplomaattisia toimia, välitöntä humanitaarista apua. Samoin toin nämä asiat jo etukäteen eduskunnan kuulemisissa esiin, muun muassa ulkoasiainvaliokunnassa ja suuressa valiokunnassa. Näin kerroin eduskunnalle ennen tätä Gymnich-kokousta, mitä tulen viestittämään.

Samoin 26.2. YK:n turvaneuvoston päätöslauselma, jolloin vihdosta viimein saatiin tämä tulitaukoehdotus, sitä kiittelin. [Puhemies koputtaa] Mutta valitettavasti se ei ole pitänyt. Ja vielä jatkosta: Näitä kannanottoja tullaan ottamaan ja on otettu. [Puhemies koputtaa] Tämä, mitä sanoitte, että siellä tapahtuu, on todella kuvottavaa, [Puhemies: Minuutti on päättynyt!] johon pitää puuttua.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Haavisto jatkaa.

16.40 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini, te olette pystynyt ylläpitämään hyvin läheisiä suhteita Turkkiin ja olette paljon ollut tekemisissä myöskin Turkin johdon kanssa. Nyt kun katsoo Syyrian konfliktia Pohjois-Syyriassa, Afrinissa, Turkki on käynnistänyt omavaltaisesti operaation, joka näyttää olevan suunnattu nimenomaan Turkin kurdeja vastaan. Siellä on myöskin siviiliuhreja, lapsiuhreja ja niin edelleen.

Suomella on erityinen suhde Turkkiin, Euroopan unionilla on erityinen suhde Turkkiin sen vuoksi, että olemme yhdessä hoitaneet tätä Syyrian pakolaiskriisiä. Nyt näyttää siltä, että tämä Turkin omavaltainen toiminta Pohjois-Syyriassa on johtanut tilanteeseen, jossa humanitääriset kärsimykset siellä lisääntyvät. Mikä on nyt tässä tilanteessa teidän ja Suomen viesti Turkille? Miten olette tähän tilanteeseen Afrinissa reagoineet? Miten olette pyr-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kineet vaikuttamaan siihen, että nämä Turkin hyökkäykset siviilejä kohtaan siellä päättyisivät?

16.41 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina valpas edustaja Paavo Arhinmäki teki kirjallisen kysymyksen 630/2017 tästä asiasta. Siinä löytyy laajempi selitys, jota en ajanpuutteen vuoksi voi tässä sanoa. Mutta ydinkohdat voin sanoa.

20. tammikuuta Turkki aloitti tämän operaation. Turvallisuusneuvosto ei antanut lausuntoa asiasta, koska ei saanut yksimielisyyttä. Mutta EU:n ulkoministerit kokoontuivat 22. päivä tammikuuta. Olin siellä mukana tekemässä päätöstä ja myöskin annoin tämän päätöksen julki, kun minulta siitä lehdistö kysyi. Eli tästä lähtien on otettu kantaa.

Ja mitä tulee tähän tilanteeseen: Se on kauhistuttava. Olen koko ajan sanonut ja Suomen hallituksen kanta on, että sotimalla nämä asiat eivät ratkea, vaan neuvottelemalla. Se, joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.

16.42 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeri Soini, te lensitte yksityiskoneella reilu vuosi sitten Turkkiin ja kerroitte siellä, että Suomi jakaa samat demokraattiset arvot Turkin kanssa, ja poseerasitte muun muassa presidentti Erdoganin kanssa hymyillen kuvissa.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt olisi hyvä kuulla Suomen kansan edessä: Oletteko te muuttanut ja onko hallitus muuttanut arviota siitä, että me jaamme samat demokraattiset arvot Turkin kanssa? Ovatko ihmisoikeusloukkaukset, hyökkäys Syyriaan kurdeja vastaan, siviilien tappaminen, pommittaminen sekä Syyriassa että omassa maassa niitä demokraattisia arvoja, joita Suomi jakaa?

Tähän kirjalliseen kysymykseen, jonka teille esitin, te vastasitte, että hyökkäyksestä Syyriaan kannatte vakavaa huolta. Pystyttekö täällä sanomaan selväsanaisemmin, että se on väärin, ja yksiselitteisesti tuomitsemaan Turkin hyökkäyksen kurdien kimppuun?

16.43 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että täällä on kertaalleen punnittua tekstiä edustaja Arhinmäelle, niin sen voi lukea täältä uudestaan — vastauksen, jonka te olette saanut. Eli: ”Turkki on perustuslakinsa ja kansainvälisten sitoumustensa myötä sitoutunut arvoihin, jotka Euroopan unionikin jakaa, mutta käytännön toimet herättävät huolta. On perusteita olla vakavasti huolissaan Turkin oikeusvaltio- ja ihmisoikeustilanteesta, etenkin ilmaisunvapauden osalta.” Mutta tähänhän te tietysti jo tiesittekin.

Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin jäsenyyssprosessi kriteereineen on täytettävä täysimääräisesti. Minua kiinnostaa se, onko vasemmistoliitto muuttanut kantaansa siitä, että nämä jäsenyyssneuvottelut pitää lakkauttaa.

16.44 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että näihin kysymyksiin on ollut hyvä valmistautua, koska ne ovat olleet ajankohtaisia jo pitkään, Turkin tilanne, ja kysyisinkin, että onko Suomen ihmisoikeusmaine nyt todellakin vaarassa, koska Suomi tavallaan yhdellä kädellä ikään kuin sanoo, että on tosi väärin, mitä Turkki tekee muun muassa Afrinissa, mutta sitten kuitenkin meillä on sopimukset, emmekä ole tehneet mitään, jotta tätä epäpyhää allianssia Turkin kanssa pakolaissopimuksineen ei noudatettaisi ja sitä muutettaisiin. Samalla me lähetämme takaisin pakolaisia Afganistaniin ja

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Irakiin, vaikka Ranska ja muut... Ruotsi on lopettanut Afganistaniin lähettämisen, Ranska ei lähetä Suomeen takaisin Dublinin sopimuksen mukaisia turvapaikanhakijoita, koska he kokevat, että me olemme vaarallinen maa, joka lähettää takaisin vaaralliseen maahan pakolaisia. Mitä Suomen ihmisoikeusmaineelle ja meidän teoille ja [Puhemies koputtaa] koko historialle on tapahtunut, ulkoministeri Soini?

16.45 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muun muassa Amnesty International on ottanut näihin kantaa, ja heidän kirjeeseensä olen vastannut, että Suomi kannattaa ihmisoikeuksia ja pitää kansainvälisistä velvollisuuksista kiinni.

Mutta pakolaissopimus Turkin kanssa: Mitä tapahtuisi, jos sitä ei olisi? 3,3 miljoonaa ihmistä, syyrialaista pakolaista Turkki tällä hetkellä ottaa vastaan, pitää huolta. 800 000 lasta on koulussa siellä. [Eva Biaudet: Pitääkö huolta?] — Edustaja Biaudet, täytyy olla myös semmoinen kohtuujärki siinä, että jos nämä lapset ja muut eivät olisi päässeet Turkkiin turvaan, niin missä päin Eurooppaa he tällä hetkellä olisivat, kun rajat ovat kaikkialle kiinni? He olisivat kuolemassa Syyriassa. Sen takia tässäkin pitää joku tolkku olla, kun näitä asioita katsotaan, että vaikka Turkki on tehnyt paljon sellaisia asioita, joista voi moittia, niin 800 000 lasta koulussa, 3 miljoonaa pakolaista turvassa Turkissa. [Eva Biaudet: Turvassako? Se on kyllä hyvä kysymys!]

16.46 Veera Ruoho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokonaisvaltainen kriisinhallinta on kansainvälisesti omaksuttu keino vastata hauraisiin yhteiskuntiin konfliktien jälkeen. Siviilikriisinhallinnalla ja kehitysyhteistyöllä vaikutetaan niihin juurisyihin, jotka ajavat ihmisiä muun muassa pakolaisuuteen. Tiedustelisinkin: missä vaiheessa on Suomen kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kehittäminen?

16.46 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi osallistuu kriisinhallintaan, siis sotilaallisesti, Afganistanissa, mutta etenkin siviilikriisinhallinta on se, jolla rakennetaan tulevaisuuden yhteiskuntaa. Se voi olla eri viranomaisapua ja sellaista toimintaa, jolla autetaan näitä yhteiskuntia luomaan sellaisia rakenteita, sellaisia käytäntöjä, että he pystyvät itse huolehtimaan näistä asioista.

Kriisinhallinnassa on erityisen tärkeää muistaa ja tunnustaa naisten panos ja huomioida myös lapset, koska on osoitettu tutkimuksissa, että kun naisia on rauhanvälitystehtävissä, kriisinhallintatehtävissä, ne konfliktit tulevat paremmin ratkaistuksi ja ne kriisinhallintasopimukset kestävät paremmin niitä haasteita, joita niitä kohtaan tulee.

16.47 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopoliittikan on edistettävä rauhaa ja ihmisoikeuksia aktiivisesti ja näkyvästi myös julkisuudessa sekä suoraan vaikuttamalla niihin maihin ja alueisiin, joissa näitä oikeuksia rikotaan. Se ei vielä ihan riitä, että käy ministerineuvostoissa ja ilmoittaa Suomen kannan.

Turkki on johdonmukaisesti heikentänyt ihmisoikeuksien tilaa, oikeusvaltion tilaa. Turkissa itsessään tuhansia tuomareita, opettajia ja toimittajia on vangittu tai siirretty pois tehtävistä ja poliittista oppositiota on jahdattu. Samaan aikaan Turkki käyttää Syyrian epäselvää tilannetta hyväkseen, käytännössä hyökkäämällä Pohjois-Syyrian kurdeja vastaan kansainvälistä oikeutta rikkomalla.

Myös Venäjä toimii Syyriassa tukien Syyrian hallitusta, ja on epäilyjä, että nämä molemmat osapuolet, Venäjä ja Syyrian hallitus, yhdessä ovat syyllistyneet sotarikoksiin.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Miten, ministeri Soini, olette suoraan vaikuttanut Turkin johtoon ja Syyrian johtoon sekä Venäjän johtoon tuomiten nämä teot ja pyrkien saamaan ne loppumaan sekä edistämään aktiivista rauhan vuoropuhelua? Konkreettisia toimia, kiitos!

16.49 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En toista niitä vastauksia, jotka annoin tästä aitiosta jo päivämääriä myöten. Edustaja Niinistö, voin ne myös lukea teille blogista, jonne olen niitä julkaissut kaksi kappaletta, eli ne on tehty.

Mutta puhuitte kurdeista ja heidän panoksestaan, ja tämä on ydinkysymys. Tästä meidän on oltava syvästi huolissamme, koska kurdien peshmerga-joukot ja kurdit ovat todella kantaneet suuren vastuun Isil-terroristiryhmän lyömisestä. Nyt on se vaara, että jos nämä henkilöt ja tämä kansa, joka on suuren vaivan nähnyt ja suuret uhrin kantaan sen mukana, että tämä vastenmielinen, raakalaismainen Isis on lyöty, jos heidät tämän jälkeen hylätään ja petetään, niin siinä syntyy tyhjiö, joka on aivan mahdoton. Tässä mielessä teidän kysymyksenne oli perusteltu, ja tässä mielessä meidän pitää antaa kurdeille tunnustus ja auttaa heitä.

16.50 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että ulkoministeri saa mahdollisuuden täällä eduskunnan edessä selventää näitä kantojaan ja kannanottojaan koskien myöskin Turkin tilannetta, sillä kyllä tätä nyt parhailaan käynnissä olevaa inhimillistä katastrofia ja tragediaa siellä paikan päällä on ollut mahdotonta paikka paikoin seurata, sitä kärsimystä, jota siviilit joutuvat kohtaamaan. Turkki kantaa tietenkin valtavaa vastuuta pakolaisista, mutta valitettavasti olemme myös saaneet raportteja ihmisoikeusjärjestöiltä siitä, kuinka suinkaan kaikki lapset eivät pääse kouluun vaan pääsevät töihin. Euroopan neuvosto on esimerkiksi nostanut näitä kysymyksiä esille. Nyt haluaisin tiedustella ministeri Soinilta: millä tavalla te aiotte esimerkiksi Euroopan neuvostossa muodostettuja kantoja, jotka koskevat ihmisoikeuksia, median vapautta, oikeusvaltiokehitystä, nostaa esille jatkossa Turkin kanssa käymissänne keskusteluissa?

16.51 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin tärkeää, että meillä on toimivat puheyhteydet esimerkiksi Turkkiin. Tunnen henkilökohtaisesti ulkoministeri Cavusoglu, ja olen nämä muutkin täällä mainitut tavannut useaan kertaan. Viestimme on täysin selvä: oikeusvaltio, se, että on ilmaisunvapaus, on ainoa kestävä peruste myös Turkille eteenpäin. Silloin, kun siellä oli sotilasvallankaappaus, 300 ihmistä kuoli. Nämä ihmiset täytyy tietysti saattaa vastuuseen, mutta sen varjolla ei voi vainota tuhansia ja mielivaltaisesti erottaa viroista ihmisiä. Tämä on täysin selvä asia, ja tämä on myös heille viestitetty. Ja totta kai Turkin täytyy ymmärtää, että se on osa kansainvälistä yhteisöä, ja vielä, jotta tämä asia ei ihan helppo olisi, Turkki on myös osa Natoa. Ja kun me katsomme sitä tilannetta, [Puhemies koputtaa] mikä siellä alueella on syntymässä, Nattoon kuuluva Turkki, Venäjä, monet muut, niin kyllä tässä todella malttiin ja suureen malttiin on syytä.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro.

16.52 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! YK:n turvallisuusneuvoston yksimielisellä päätöksellä on aikojen saatossa toteutettu niin sanottua hu-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

manitaarista interventiota. Se tarkoittaa tarvittaessa jopa sotilaallista väliintuloa tilanteessa, jossa pyritään estämään mittavat ihmisoikeusloukkaukset. Syyrian tilanne on kriisiytynyt, 200 000 siviiliuhria ja 27 000 näistä on lapsia. YK:n turvallisuusneuvoston yksimielistä päätöstä on tietenkin vaikea saada. Suomalaisena ulkoministerinä sitä ei voi yksin hankkia, mutta haluaisin kuulla ministerin arvion siitä, onko maailma edelleen yhtä kyvyttömän estämään kansanmurhat kuin aiemminkin. [Eduskunnasta: Perusteltu kysymys!]

16.53 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ikävä kyllä, kun esimerkiksi tämä Turkin operaatio alkoi 20. tammikuuta, niin 22. tammikuuta turvallisuusneuvosto ei antanut lausuntoa asiasta. Meni kuukausi, 26. päivä helmikuuta toivotin tervetulleeksi päätöslauselman 2410, ja tämän kuukauden aikana tapahtui kauheita asioita. Tämä on yhteinen kansainvälisen yhteisön häpeä, kerta kaikkiaan, että tällaisia asioita ei saada sovituksi. Usein kysymyksessä on se, että siellä on viisi pysyvää jäsenmaata, joista joku veto-oikeudella blokkaa tämän asian, ja se on hirvittävää. Tässä suurvalloilla on entistä suurempi vastuu myös jatkossa. [Eva Biaudet: Kyllä EU:llakin!] — EU:lla, edustaja Biaudet, ei valitettavasti ole siellä [Puhemies: Aika!] jakkaraa, mistä pystyy tekemään päätöstä, mutta mukana pitää olla, niin kuin Suomi oli.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoiden uskonnollisen vakaumuksen arvioinnista (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 20/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys: kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Laukkanen.

Keskustelu

16.54 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Viime aikoina olemme saaneet lukea lehdistä, kuinka Suomi palauttaa kasvavassa määrin turvapaikanhakijoita maihin, joista tiedämme, että heidän elämänsä on siellä uhattuna, ja se on kaikkien tiedossa. Lisäksi pakkopalautuksilla perheitä hajotetaan tapauksissa, joissa henkilöillä on täällä syntyneet lapset, jotka puhuvat suomea ja ovat asettuneet uuteen kotimaahansa. Lisäksi Maahanmuuttovirastoon on nyt palkattu uskontoasiantuntija arvioimaan Suomessa kristityiksi kääntyneiden vakaumusta, onko vakaumus aito vai opittu. Usean kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneen henkilön perusteluissa todetaan, ettei usko ole aito vaan opittu. Kysyn, mahtaako Suomessa olla yhtään ihmistä, jonka usko ei ole opittu. Tekeekö se opittu usko tästä henkilöstä vähemmän arvokkaan ja vakaumuksellisen? Tämä menettely on ihmisarvoa loukkaavaa ja suureksi häpeäksi Suomelle. [Puhemies: Kysymys!] Ministeri Mykkänen: oletteko tietoinen tästä uudesta vakaumuksentulkintamenettelystä, ja mitä aiotte tehdä, että tällainen epäinhimillinen menettely lopetetaan?

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

16.55 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkään asiassa en toivo, että oikeusvaltiossa viranomaiset toimivat hallituksen painostuksen kautta vaan lakien ja asetusten kautta. Jo perustuslaki asiassa on aivan selvä: ketään ei pidä palauttaa henkilökohtaisen vainon, kidutuksen tai uhan alle. Juuri tätäkin varten sinne Maahanmuuttovirastoon on palkattu asiantuntemusta, jotta voidaan mahdollisimman hyvin erottaa sellaiset tilanteet, joissa aidosti uskonnon vaihtuminen henkilöllä muodostaa tulevaisuudessa henkilökohtaisen uhan siellä kotialueella, jonne häntä oltaisiin palauttamassa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.56 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikaan, kun henkilö halusi suorittaa armeijan siviilipalveluna, joutui sotilasryhmän eteen, jonka edessä sitten nuori mies joutui olemaan, ja he arvioivat siviilipalvelukseen pyrkivän uskoa ja vakaumuksen syvyyttä. Sitten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien moitti tätä menettelyä ja se poistettiin. Nyt Maahanmuuttovirastossa on otettu tämä menettely uudelleen käyttöön — joutuu siellä seisomaan ja olemaan arvioitavana: mistä minun uskoni on kotoisin, onko se riittävää, onko se aitoa, tuleeko se sydäimestä vai ei? Ja minä vain ihmettelen, minkälainen mittari mahtaa näillä asiantuntijoilla olla kädessään, että he pystyvät tällaista uskonnon syvyyttä ihmisessä mittaamaan. Kysyn vielä uudestaan: eikö olisi aika tällaisesta luopua, ettei uudestaan jouduta EU:n tuomioistuimien eteen?

16.57 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin asiat ovat täysin erilaisia, kun arvioidaan asevelvollisuuden velvoittavuutta ja sitten taas toisaalta henkilökohtaisen uhan tilannetta uskonnon takia palautettaessa. Ja varmaan edustaja Laukkanen on myös ottanut huomioon, että jos sinänsä jo ilmoitus uskonnon vaihtumisesta kaikissa tilanteissa olisi uskottava peruste, niin silloinhan tietysti kaikki hakijat voisivat sillä tavalla itselleen oleskeluluvan taata. Että jollain tavallahan tässä järjestelmässä täytyy pystyä arvioimaan se, täyttyykö perustuslain ehto siitä henkilökohtaisesta uhasta, vainosta tai kidutuksen riskistä. Tämä on erittäin vaikea tehtävä, senhän me kaikki ymmärrämme. On erittäin vaikea tehtävä näitä taustoja objektiivisesti tutkia alueelta, josta on vaikea saada tietoa ihmisiltä, joiden taustat ovat moninaiset, harvoin dokumentoidut. Mutta parhaansa mukaan meidän viranomaiset sitä tekevät, ja on toki myös meidän tehtävä tässä salissa jatkuvasti arvioida, onko Maahanmuuttovirastolla ja toisaalta tuomioistuinjärjestelmällä riittävät prosessit ja edellytykset arvioida tämä parhaalla mahdollisella tavalla. Mutta yksittäistapauksia ei ruveta huutoäänestyksellä täältä tekemään. Se olisi epäoikeudenmukaista näille hakijoille.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys.

16.58 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! På mindre än bara en vecka har en unik folkrörelse uppstått i Lovisa. Tusentals människor har ställt upp för att motsätta sig utvisningen av en familj i Lovisa med sju barn — sju barn — varav de tre yngsta är födda i Finland.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Myös Loviisan kaupunki on ilmaissut tukensa seitsenlapsiselle perheelle, jota uhkaa karkotus. Valtava kansanliike kertoo sen, että ihmisten oikeustajuun ei mahdu se, että viattomia lapsia ollaan lähettämässä täysin epävarmoihin olosuhteisiin Irakiin. Luottamus Maahanmuuttoviraston toimintaan ja hallituksen politiikkaan on pohjassa. Arvoisa ministeri, onko mielestänne oikein, että viattomia lapsia lähetetään vaarallisiin olosuhteisiin Irakiin? Miten aiotte palauttaa kansalaisten luottamuksen Maahanmuuttoviraston toimintaan ja hallituksen politiikkaan?

16.59 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin tapauksessa oikeusvaltion lähtökohta on tietysti se, että lait ovat kaikille samat eli ne edellytykset, jotka tässä jo useaan kertaan totesin, ovat se arvioinnin perusta, ei se, miten hyvin esimerkiksi perhe on Suomessa kotiutunut, mitä täällä on tehty. Jokaiselle lapselle periytymisperiaatteen mukaisesti, Irakin kansalaisen lapselle, periytyy kansalaisuus, ja arvioidaan silloin tämän uhan kautta.

Myöskin sellainen yleinen periaate, mikä Maahanmuuttovirastossa on olemassa, on, että lähtökohtaisesti pyritään hakemaan ratkaisuja, joissa perheille tehdään saman sisältöinen päätös sen sijaan, että esimerkiksi erotettaisiin sieltä sitten eri-ikäisiä lapsia eri päätöksiin, mikä on inhimillisesti täysin ymmärrettävää, että se ei olisi lähtökohtaisesti järkevä menettely.

Tähän tapaukseen sinänsä en voi syvemmälle mennä näissä tapaustiedoissa, koska nämä ovat myöskin luottamuksellisia käsittelyprosesseja, mutta se yleinen periaate tässä on, että tämäkin tapaus on käynyt läpi niin Maahanmuuttoviraston päätöksenteon kuin meidän oikeusjärjestelmämme, ja on tultu siihen tulokseen, että nämä kansainvälisen suojelun ehdot eivät täyty, ja tältä osin sitten täytäntöönpano on menossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 23/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Pertti Hakasen.

5. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 24/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Lasse Hautalan.

6. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 25/2018 vp

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Eero Reijosen.

7. Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 26/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tarkastusvaliokunnan jäseneksi edustaja Eero Reijosen ja varajäseneksi edustaja Tapani Töllin.

8. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 27/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan jäseneksi edustaja Tapani Töllin.

9. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 28/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Antti Kurvisen.

10. Puolustusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 29/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi puolustusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Eero Reijosen.

11. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 30/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Tapani Töllin.

12. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi edustaja Eero Reijosen.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

13. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen täydennysvaali

Vaali VAA 32/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen varajäseneksi edustaja Tapani Tölin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime syksyn lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä meillä oli hallituksessa hyvin tiedossa huoli maatalouden erittäin kehnosta kannattavuustilanteesta ja vaikeista sääoloista johtuneesta erittäin vaikeasta viime vuodesta, ja yhdessä hallituksen piirissä hyvässä yhteistyössä ministeri Lepän kanssa haimme tähän ratkaisuja, ja myöskin täällä eduskunnassa on moneen kertaan keskusteltu viime syksyn satovahingoista ja maatalouden vaikeasta tilanteesta, ja siksi tätä ratkaisua lähdettiin hakemaan.

Siis kolmannessa lisätalousarviossa päätettiin, että syksyn 2017 vaikeista sadonkorjuuolosuhteista kärsiviä maatalouden harjoittajia tuetaan 25 miljoonalla eurolla kohonneiden kone- ja kuivatuskustannusten kompensoimiseksi. Tuki maksettaisiin maatalouden energiaverojärjestelmän kautta kertaluontoisena lisäpanostuksena ja -palautuksena. Tämä katsottiin käytettävissä olevista keinoista kaikkein yksinkertaisimmaksi, kaikkein nopeimmin toteutettavaksi ja myöskin sellaiseksi, että se kohdentuu kaikkein parhaiten juuri niille tiloille, jotka ovat kärsineet kaikkein eniten näistä vaikeista sääolosuhteista ja joille esimerkiksi kohonneista kuivatuskustannuksista on tullut kuluja.

Eli maatalouden harjoittajille palautettaisiin valmisteveroa väliaikaisesti korotettuna vuoden 2017 aikana maataloudessa käytetystä kevyestä polttoöljystä. Lisäpalautusta maksettaisiin 7,7 senttiä litralta, ja se maksetaan kevyestä polttoöljystä, koska se on nimenomaan kaikkein tärkein energiaveron palautuksen piirissä olevista energialähteistä ja se osuu just näihin sääoloista kärsineisiin tiloihin.

Tämä pystytään tekemään niin, että maatalouden energiaveron palautuslain 4 §:ää muutettaisiin niin, että siihen lisätään väliaikaisesti voimassa oleva uusi 2 momentti, jota sovellettaisiin ainoastaan vuoden 2017 aikana maataloudessa tapahtuneeseen kevyen polttoöljyn käyttöön. Mielestäni tämä on oivallinen täsmätoimi, helposti toteutettavissa, ja siksi tähän tosiaan päädyttiin.

Vielä totean sen, että lisätalousarvion yhteydessä osana tätä pakettia päätettiin myöskin selvittää vakuutusveron poistomahdollisuus maatalouden piiristä. Tästä on tehty kysely

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

komissiolle, onko se mahdollista. Siihen ei ole vielä saatu vastausta, mutta tänään sinne on lähtenyt karhukirje, jossa toivomme tähän linjausta, jotta tämäkin elementti voitaisiin viedä maaliin.

17.06 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki me näimme, jokainen suomalainen näki, minkälainen satovuosi viljelijöillä Suomessa oli, ja se oli sitä myöskin Baltian maissa — erittäin hankala. Kaikki tämä sen päälle, miten huono kannattavuuskehitys on tässä vuosien aikana ollut. Siksi on hyvä, että hallituksesta löytyi, niin kuin ministeri Orpo tuossa totesi, hyvä yhteisymmärrys ja löydettiin kuitenkin kohtuudella keino, joka osuu vahinkoa kärsineisiin kaikkein parhaiten ja joka voidaan kuitenkin myös kohtuunopeasti saada maksuun, ja siksi päädyttiin tähän energiaveron lisäpalautukseen. Tämä on mielestäni osoitus hyvästä yhteistyöstä myös hallituksessa. Totta kai tämä ei korvaa kaikkia niitä vahinkoja lähimainkaan, mitä viljelijöille aiheutuu, ja siksi näitä muita toimia myöskin kaiken aikaa pohditaan — vakuutusvero, äsken mainittu asia mukaan lukien — joilla pystytään tähän tilanteeseen helpotusta saamaan. Tilanne on monilla tiloilla erittäin kriittinen, ja siksi nämä tällaiset ratkaisut ovat todella tervetulleita.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

17.08 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus esityksessään palauttaa kevytpolttoöljyn valmisteveroa korotetusti maatalouden harjoittajille, ja tällä yritetään kompensoida maatalouden harjoittajien oloja. Kompensaatiota juuri energiaveron palautuksen kautta perustellaan sillä, että kevytpolttoöljyä käytetään eniten muun muassa traktoreissa, kuivureissa ja muissa työkoneissa.

Maataloutta voi tietysti tukea, mutta ihmettelen tätä tapaa, jolla tämä kompensatio tehdään. Muun muassa lakiesityksessä itsessään sanotaan, että lisäpalautus kohdistuu myös niihin maatalouden harjoittajiin, joiden energiakustannukset ovat nousseet vain vähän tai eivät lainkaan. Eli hyvä kysymys on, kohdentuuko tämä oikein.

Lisäksi esityksessä sanotaan, että vaikka tämä olisikin tällainen kertaluonteinen kompensatio, se sisältää riskin, että jatkossakin samalla tavalla voidaan kompensoida. Tämä lukee ihan lakiesityksessä. Tämä on kuitenkin fossiilinen tuki, ja se on ristiriidassa muun muassa ympäristönsuojelun kanssa. Lakiesityksessäkin tuodaan esille, että tämän kompensaation mahdollinen jatkuvuus voisi vaikuttaa maatalouden tuleviin tuotantopäätöksiin ja vähentää siten energiaverotuksen ympäristöohjauksen voimakkuutta. Nämä kaikki todetaan laissa itsessään.

Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa on käytävä laaja keskustelu aiheesta ja siitä, onko tämä paras tapa kompensoida — itse asiassa me parhaillaan käymme sitä siellä — ja onko mitään muuta tapaa. Muun muassa verojaostossa käytiin keskustelua siitä, onko tämä oikeudenmukainen tapa.

Itse asiassa pakko kysyä, kun ministerikin on paikalla, olenko ymmärtänyt oikein: Jos maatalouden harjoittaja käyttää työkoneessaan esimerkiksi biopolttoöljyä, niin tuo korotus ei ymmärtääkseni hänelle kohdistu vaan pelkästään henkilöön, joka käyttää kevyttä polttoöljyä. Onko näin, ministeri? [Timo Kalli: On!] Toivottavasti kuulitte kysymykseni, ja joku muukin voi toki vastata. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän lyhyt debatti, elikkä ne henkilöt, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta.

17.10 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen, joka viime syksynä kävi tuolla viljapellon reunassa, näki ne lohduttomat näyt ja ymmärtää hyvin, toisin kuin edustaja Yanar, minkä takia tämä kompensatio on äärimmäisen tärkeä. Voin sanoa, että siellä oli muutamilla tiloilla se tilanne, että mietittiin, pystytäänkö ostamaan seuraavan kevään siemeniä ollenkaan, koska taloudellinen tilanne oli heikentynyt niin paljon. Todellakin tämä on pieni kädenojennus: jos nyt oikein katsoin, nämä rahasummat liikkuvat maksimissaan vain siinä jossakin noin 500 eurossa, tietenkin riippuen siitä, kuinka paljon sitä polttoöljyä tai biopolttoöljyä on käytetty.

Olisin kuitenkin kysynyt ministereiltä: Onko nyt tarpeeksi tiedotettu tästä, koska täällä sanotaan, että nämä veronpalautukset maksetaan verovuodelta hakemuksesta jälkikäteen ja tämä tulisi tehdä siinä samassa yhteydessä, kun tehdään veroilmoitus? Eli onko nyt viljelijöillä tiedossa se, että tämä on tehtävä siinä samassa yhteydessä? Muistaakseni, jos oikein katsoin, siinä on vielä takarajana neljä kuukautta sen jälkeen, kun verovuosi on päättynyt, elikkä nyt tiedottamisen suhteen alkavat olla [Puhemies: Aika!] viimeiset hetket.

17.12 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varmasti niin, että tähän vaikeaan tilanteeseen, mikä monia maatilallisia on nyt kohdannut, tarvitsee jotakin ratkaisuja saada. Kuten tässä edustaja Yanar totesi aiemmin, meidän olemme jo aloittaneet verojaostossa tämän käsittelyn, se on parhaillaan kesken, ja nyt kuuntelemme sitten asiantuntijoita. Olisin oikeastaan ihan tätä samaa varmuudeksi nyt tässä vaiheessa jo ministereiltä tiedustellut, koska olette paikalla. Tämä on varmasti se kysymys, mikä nousee meillä siellä jaostossa jatkossakin, että kun tämä veronpalautus koskee nimenomaan kevyttä polttoöljyä, niin sitten osa näistä kuivureista toimiikin näillä biopolttoaineilla, oliko siellä pellettiä ja muuta — näin asiantuntijana todettakoon — [Naurua keskustan ryhmästä] ja minua rupesi myös askarruttamaan se, kohteleekeko tämä nyt tasapuolisesti. Jos muistan oikein — edustaja Yanar voi korjata — niin oliko se peräti 20 prosenttia suurin piirtein, jotka toimivatkin sitten muilla polttoaineilla. Tämä asia on tosiaan vielä auki, kuuntelemme asiantuntijoita. Tämän puheenvuoron tarkoitus on lähinnä nyt kysyä, kun ministerit ovat paikalla, arvioita tästä näkökulmasta.

17.13 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monta kertaa asia on tärkeä, mutta joskus se asia, mitä se edustaa, on vielä tärkeämpi. Me tiedämme kaikki, että maatalous on viime vuosina eri syistä ollut vaikeuksissa, ja yksi merkittävä syy vaikeuksiin on tietenkin se, että erinäköiset kustannukset ovat liian korkealla tasolla maataloudessa, koska elintarvikkeiden hinta muodostuu maailmanmarkkinoilla ja Suomi on kohuullisen kallis maa.

Minä pidän erittäin tärkeänä sitä ja kiitänkin täällä läsnä olevia ministereitä siitä — koska tiedän, että he ovat keskeisiä henkilöitä — että he ovat päässeet sopuun tästä asiasta. Tällä tavalla pystytään sitten maanviljelijöiden kulurakennetta pienentämään.

Tällä kertaa tämä veronpalautus koskee kevyttä polttoöljyä, ja totta kai siinä on niitä kohdentamisongelmia, en usko, että sitä kukaan kieltää, mutta tämä on hyvä linjaus, että lähdetään tälle tielle, koska me tiedämme, että esimerkiksi sähkönsiirtohinnot ovat tietyis-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

tä syistä nousseet viime aikoina. Ne rasittavat erityisesti maataloutta, teollisuutta ja yrityksiä.

Hallitus on tällä esityksellä oikealla tiellä.

17.14 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime syksyn sääoloista johtuen kuivauskustannukset olivat asiantuntijoiden mukaan kahden—kolmenkertaiset normaaliin verrattuna ja sadon menetys oli noin 100—150 miljoonaa, ja tämä 25 miljoonan palautus viljelijöille on kaikkein paras toteuttaa tällä tavalla. Vaikkakin 80 prosenttia viljankuivaamoista tällä hetkellä käyttää kevyttä polttoöljyä, niin meidän tiedossamme ei tietenkään voi olla, miten se kohdentuu kuivureittain.

Sen tähden, että tämä asia voidaan hoitaa mahdollisimman nopeasti, tämä tapa, jonka hallitus nyt esittää, on paras mahdollinen. Sen toiveen tietenkin voisi esittää, että löytyisi mahdollisuus, että tätä syyskuun alkua, jonka on tarkoitus olla tämä palautuspäivä, voitaisiin aikaistaa eli löytää keino, jolla jo kevätkylvöihin tai alkukesään viljelijöille voitaisiin tämä 25 miljoonaa palauttaa.

17.15 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalli tuossa omassa puheenvuorossaan totesi, tämä on oikeastaan ainut keino, millä näin nopeasti voidaan jossain määrin lieventää viljelijöille tulevaa talousahdinkoa.

Siihen, mitä edustaja Essayah täällä kysyi, että onko tämä viljelijöiden tiedossa: Kyllä tämä on. Tammikuun lopussa viljelijät saivat kotiinsa veroilmoituslomakkeen, jonka yhtenä liitteenä oli tämä lomake, jolla tätä palautusta voidaan hakea. Eli siihen suoraan merkitään ne litramäärät ja kustannukset, niin että se tulee sitten sitä kautta hoidetuksi. Tietysti tässä on se ongelma, että tätäkään muotoa ei voida aivan täysin oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti jakaa, koska osa viljankuivauksesta tapahtuu rahtikuivauksena ja kaikilla maataloilla ei ole omaa kuivaajaa, ja kun tämä kustannus sitten tulee tuntiveloitus pohjaisesti, niin siellä ei ole eritelty erikseen tätä kevyen polttoöljyn määrää, jolloin sellaiset tilat eivät sitten tätä osuutta [Puhemies: Aika!] tule saamaan.

17.16 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On upea juttu, että kokoomuksen valtiovarainministeri on löytänyt keinot, että tästä vaikeasta kriisivuodesta pystytään signaloimaan [Puhuja naurahtaa — Eduskunnasta: Puhujaa naurattaa!] tällä tavalla vaikeasta tilanteesta kärsiville tuottajille.

Hämmästelen kyllä tätä edustaja Yanarin esille ottamaa näkökulmaa. [Ozan Yanarin välihuuto] Luulisi teidän tietävän, että biopolttoaineita verotetaan kevyemmin kuin esimerkiksi kevyttä polttoöljyä. Sen seurauksena tämä valtiovarat ei ole mikään toiveiden tynnyri, vaan sinne täytyy ne rahat jostain tulla, jotta tällaisia palautusmekanismeja voidaan ottaa käyttöön. Näin ollen tämä ratkaisu on ainakin minun mielestäni täysin looginen ja toimiva.

Ministeriltä haluaisin kuitenkin kysyä siitä, että tämä meidän markkinaehtoisesti toimiva satovahinkovakuutusjärjestelmä on vaatinut jo pitkään kehittämistoimia. Millä tavalla tätä aiotaan kehittää, jotta mekanismi toimisi jatkossa markkinaehtoisesti?

17.17 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ministerien Orpo ja Leppä näkemykseen: kun rahamäärä on näinkin vähäinen kuin 25 miljoonaa eu-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

roa, niin parempaa tapaa jakaa tämä oikeudenmukaisesti vahinkoa kärsineille ei ollut käytettävissä.

Edustaja Yanarin voisi vapauttaa huolistaan siinä suhteessa, että kysymys on tilakohtaisesti yleensä muutamista sadoista euroista, parhaassa tapauksessa ehkä tuhansista euroista tai ainakin nelinumeroisesta kokonaisluvusta. Keskimäärinhän tämä lisäpalautus on hallituksen esityksen mukaan 690 euroa tilaa kohti. Eli aivan varmasti joka ainoalla tilalla on kärsitty sen verran viime vuonna sadonmenetyksiä ja korjuu- ja kuivatuskustannusten nousuja, että varmasti tämä kompensatio tarvitaan. Paljon enemmän tarvittaisiin tietenkin.

17.19 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan hämmästyin tuossa äsken, kun edustaja Koski aloitti puolinauramalla. Minusta tämä on aika vakava asia. Sen takia myös SDP lähtee siitä, että näihin satovahinkoihin täytyy suhtautua vakavalla mielellä. Nyt on esitetty, että olisi mahdollisuus jollakin tavalla korvata näitä satoja.

Ollaan tilanteessa, jossa tietysti olisi tärkeä löytää sellainen malli, josta jokainen kokisi saavansa tällaisen hädän hetkellä sellaisen hyvän tahdon eleen, joka kantaa. Ja on ymmärrettävää, että tässä tilanteessa ei ole löydetty sellaista kiistatonta hyvää mallia, vaan on sitten monien eri asioiden puristuksessa tuotu tämä esitys eduskuntaan. Nyt olisi varmaan hyvä jatko työskentelyn kannalta miettiä vielä se, millä tavalla myös tämä neljännes, joka ei suoraan pääse hyötymään satovahingon kuitenkin kohdattuaan tästä esityksestä, pääsisi tähän mukaan. Minusta tämä on erityisesti verojaostolle tärkeä kysymys, miten kohdellaan niitä, [Puhemies: Aika!] jotka ovat biopolttoaineita käyttäneet.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kuusi vastauspuheenvuoroa tähän vielä, ja sen jälkeen ministerit lyhyesti vastaavat. Eli nämä kuusi ovat Hoskonen, Kulmuni, Honkonen, Savola, Hakanen, Koski. — Hoskonen aloittaa, olkaa hyvä.

17.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että tässä asiassa on toimittu niin nopealla aikataululla kuin se yleensä on mahdollista. On totta, että tämä nyt saatava kompensatio tiloille on todella, todella pieni, niin kuin edustaja Kiviranta omassa puheenvuorossaan äsken kuvasi. Mutta tärkeää on kuitenkin se, että parhaamme mukaan tässä yritetään auttaa maanviljelijöiden tukalaa tilannetta, jonka nämä vaikeat luonto-olosuhteet ovat heille tuoneet eteen. Nyt kun puhutaan budjettitaloudesta, niin varmaan valtion budjetin kautta ja yhteisen Euroopan unionin maatalouspolitiikan puitteissa niiden apujen löytäminen taitaa aika vaikeaa olla.

Mutta kysynkin ministeri Lepältä tässä samalla, kun on tilaisuus ja mahdollisuus kysyä tästä asiasta: Miten on tämän reilun kaupan periaatteen kanssa, siitähän puhutaan paljon? Kun valitettavasti ulkomailta tuotavien elintarvikkeiden kanssa käytetään termiä ”Reilun kaupan periaatteet”, niin miten me saisimme tähän suomalaiseen maatalouteen sen, että maanviljelijät saisivat tuottamistaan tuotteista oikeudenmukaisen hinnan? Sitä hartaasti toivon.

17.21 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn kylä niihin puheenvuoroihin, jotka ovat kiitelleet tätä esitystä, vaikkakin summa on pieni noin tilakohtaisestikin ja kansantaloudellisestikin, mutta se on erittäin merkittävää kuitenkin tässä tilanteessa, jossa viljelijöillä on jo useampi vuosi ollut niin sääolosuhteista johtuvia vastoinkäymisiä kuin sitten muutoin markkinoista johtuvia ongelmia. Jos miettii, miten se

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kohdentaminen tässä esityksessä tehdään, niin aivan selkeä enemmistö meidän työkoneistamme ja maataloistamme edelleen kuitenkin käyttää sitä kevyttä polttoöljyä, ja se on se keino, millä tämä pystytään tekemään. Tässä rohkaisuna edustaja Yanarille, että kyllä tällä on erittäin suuri merkitys siinä hetkessä, kun tämä täytyy kertalaakista saada voimaan. Ehkäpä vieläkin toivon semmoista tavoitteellisuutta, kun näitä on mietitty, mitä mahdollisuuksia EU-direktiivit meille antavat, että sille kiinteistöveroasiallekin saataisiin jonkinlainen ratkaisu tässä maassa. Vaikka se vaatii EU-työtä, niin sitä kannattaisi vielä harjoittaa.

17.22 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maataloustuottajien tilanne on todella vaikea, ja on erinomainen asia, että tämä kompensatio on nyt saatu aikaiseksi. Totta on, niin kuin tässä on edellä todettu, että tämä ei hyödytä niitä tiloja, joilla ei näitä kuivauskustannuksia tai muita kustannuksia ole siinä määrin syntynyt esimerkiksi siitä johtuen, että ei ole satoa pystytty korjaamaan lainkaan, niin kuin useilla tiloilla Keski-Suomessa tapahtui, mutta signaalina tämä on kyllä sitäkin tarpeellisempi. On totta, että esimerkiksi nekään tilat, jotka kuivaamisessa ovat investoineet suuria summia bioenergian käyttämiseen, eivät tästä hyödy, mutta joka tapauksessa tämä on mielestäni kuitenkin reilusti positiivisen puolella, koska tällaista henkisen selkärangan vahvistusta maataloustuottajille tällä hetkellä todella tarvitaan. Uskon kyllä vakaasti siihen, että ministeriöissä on kyllä käännetty jokainen kivi, että on löydetty paras mahdollinen keino tämän kompensatian saamiseksi tähän maatalouden vaikeaan tilanteeseen.

17.23 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosi oli kyllä äärettömän hankala vuosi maatalouden kannalta: kelit olivat mitkä olivat, ja sato jäi monella tilalla korjaamatta. On hyvä, että tulee nyt pientä kompensatiota, tulee helpotusta ahdingossa oleville tiloille tämän verohuojennuksen kautta, lisäpalautuksen kautta. Pitää kiittää sisaria, tällä kertaa vasemmalta, siitä tuesta, että maatalous koetaan yhteisenä asiana ja tämä katsotaan sellaiseksi, jota katsotaan yhdessä eteenpäin.

Pieni apu siis hankalaan tilanteeseen ja paras keino tällä hetkellä auttaa viljelijöitä. Mutta yhtyisin tähän kysymykseen, minkä edustaja Kalli teki ministereille sinne: Onko tässä aikataulussa rukattavaa, koska kassoissa on tyhjää tiloilla? Kaikille euroille on tarvetta jo aikaisemmassa vaiheessa. Voitaisiinko nämä lisäpalautukset maksaa jo ennen tuota syyskuun alkua?

17.24 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty hyvin tärkeitä puheenvuoroja tälle asiakohdalle. Tosiaan edustaja Savolakin kiitti sisaria myös siellä vasemmalla, mutta kiitos myöskin vihreille, että kannatte huolta siitä, että viljelijöitten ahdinko on todellista ja jotakin sen asian eteen on tehtävä. Tämä on todella tähän vahinkoon nähden pieni korvaus, mutta tässä on osoitus siitä, että hallitus on myöskin myötätunnollaan hakenut ne vaihtoehdot, mitkä ovat oikeasti löydettävissä. Kiitos ministeri Lepän, että te olette saanut valtiovaraministerin myöskin tälle puolelle kääntymään. [Naurua keskustan ryhmästä] Tämä on tärkeä asia.

Tämä aikataulu, jota edustaja Savola ja edustaja Kalli tässä ottivat esille, on kyllä vielä kohta, joka pitää aidosti harkita uudelleen. Ne rahat pitää saada liikkeelle nyt keväällä, jotta saadaan kassakriisiä parannettua. Syksy on aivan liian myöhässä.

Sitten vielä sellainen asia, että tämän kohdentaminen välttämättä ei todellakaan ihan ole tasavertainen mutta tämä on tasapuolisin vaihtoehto. Pitää muistaa myös se, että monella

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kasvinviljelytilalla myöskin kuivureitten tuloilmaa lämmitetään hakkeella, jolloin [Puhemies koputtaa] kevennetään hieman sitä öljyn kulutusta.

Puhemies Paula Risikko: Vielä yksi, edustaja Koski.

17.25 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru on oikeassa. Jos joskus hymyilyttää, niin se ei totisesti liity tähän asiaan, sillä kotimaassa tuottajan asema on jo monta vuotta ollut kyllin hankala johtuen joko markkinavaihteluista tai sitten kohtuuttomista sääolosuhteitten vaihteluista. Niin ikään on helppo kiittää tästä vasemmalle kaikkia, jotka ovat tunteneet ja kantaneet huolta kotimaisen tuottajan puolesta.

Nyt, kun tätä keskustelua käydään sekä evästyksiksi verojaostolle että myöskin kysymyksenä asianomaiselle ministerille, esitän kysymyksen siitä, onko mahdollista tulevaisuuden suhteen pitkällä aikavälillä pohtia sitä, että nämä tuottajat voisivat itse käyttää omaa rahaansa, mitä nyt siis maksetaan erilaisina veroina, sen oman taloudellisen tilanteensa kohentamiseen. Onko tähän pitkällä aikavälillä löydettävissä jonkinlaisia ratkaisuja?

Puhemies Paula Risikko: No niin, sitten ministerien vastaukset. Ministeri Orpo, enintään 3 minuuttia paikalta. — Haluaako ministeri Leppä käyttää puheenvuoron? [Jari Leppä pyytää puheenvuoroa] — Samat sanat, enintään 3 minuuttia paikalta.

17.27 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista kaikille ja kiitos myöskin laajalle rintamalle, joka täällä salissa kantaa huolta suomalaisen ruuantuottajan jaksamisesta ja tilojen pärjäämisestä.

Mutta muutama asia:

Ensinnäkin, kun oli kunnia toimia maatalousministerinä vuoden ja pääsi oikein tuntuun siitä, millainen se arki on, kuinka tiukka se kannattavuustilanne on, siksi tämäntyyppistä esitystä, mitä ministeri Leppä valmisti, oli helppo mennä tukemaan, niin että siinä ei tarvittu kovinkaan suurta käännyttelyoperaatiota. Toki siis 25 miljoonaa on iso raha, vaikka ymmärrän sen, että se ei tilakohtaisesti riitä korvaamaan niitä suuria vahinkoja ja sitä ahdinkoa, mikä siellä on. Mutta se on tilakohtaisesti ele siitä, että hallitus välittää viljelijästä. Siinä just nähdään, miten menee tämä logiikka: vaikka se on pieni raha tilakohtaisesti, niin 25 miljoonaa meidän tiukassa budjettikehyksessä oli iso panostus, kun kilpailevia kohteita on yllin kyllin, niin kuin tässäkin salissa aina tuodaan niitä esille.

Mutta sitten pari asiaa. Ensinnäkin todellakin, niin kuin esimerkiksi edustaja Kalli sanoi, tämä parhaiten kohdentuu nyt juuri siihen, missä sitä apua ja tukea tarvitaan — sitä käytetään lämmityksessä, näitten kuivureitten lisäksi myöskin traktoreissa, puimureissa, ja sitä kautta kuitenkin aika moni tila pääsee tähän kiinni, vaikka olisi käynyt jossakin tapauksessa niinkin, että olisi jäänyt kokonaan se sato korjaamatta sinne peltoon. Eli se osumatarkkuus oli oikein. Ja jos se kevytpolttoöljy pitää sisällään bioelementtejä, niin se on tietenkin silloin korvauksen piirissä.

Mutta tässä on tärkeää se, että tässä ei haeta nyt käyttäytymismuutoksia, koska tämä on takautuvasti maksettavaa. Eli tämä ei ole siis nyt uudenlainen yritystuki, joka ohjaisi nyt sitten esimerkiksi hakkeen ja pellettien sijaan käyttämään kevytpolttoöljyä, vaan tämä on nimenomaan korvaus käytetystä energiasta, ja kun se on käytettyä, niin se on käytetty juuri

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

niihin kohonneisiin, sääolosuhteista johtuneisiin kustannuksiin. Siksi tämä on mielestäni järkevää.

No, sitten tämä maksatus: Verohallinnon käsitys on nyt se, että syyskuun lopussa nämä rahat tulisivat maksuun. Mutta minä takaan sen, että tehdään kaikki mahdollinen, että sitä aikataulua saataisiin nopeutettua. Aivan yksinkertaista se ei ole, kun tullaan näihin viljelijöille niin tuttuihin järjestelmiin — tietojärjestelmiin, jotka niin monesti aiheuttavat murheita näitten maksatusaikataulujen kanssa — mutta kaikki tehdään, jotta viljelijät saisivat nämä heille nyt päätettävät ja luvatut rahat.

17.30 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Rouva puhemies! Kiitos myös omasta puolestani hyvästä evästyksestä ja laajasta tuesta, jota joka puolelta salia tälle asialle tuli. Se on toden totta, että viljelijät ovat tämän tarpeessa. Ne kassat alkavat olla tyhjät monella tilalla, ja kevätkylvöille ja uusille kustannuksille täytyisi raivata jostain tilaa, mutta mistä sen rahan sitten saa?

Vielä haluan tähän kohdentumiseen puuttua. Me kävimme laajan keskustelun siitä, mikä on se tapa, jolla tämä saadaan mahdollisimman hyvin kohdennettua ja mahdollisimman nopeasti maksettua. Tämä sieltä valikoitui. Jos me olisimme lähteneet rakentamaan ihan kokonaan uutta järjestelmää, olisi se vienyt pahimmillaan useamman vuoden, koska sen olisi joka tapauksessa joutunut käyttämään komission kautta notifioitavana, ja se ei ole ihan helppo tie, ja siksi oli pakko valita näistä käytettävissä olevista tavoista, ja tämä sieltä sitten esille tuli, ja se valittiin.

Sitten niiden osalta, jotka oikein ovat siirtyneet kotimaisiin polttoaineisiin kuivureiden osalta — ja muutoinkin on hyvä, että he ovat näin tehneet, se on selvää: He jäävät nyt tämän ulkopuolelle kuivureiden osalta, mutta niin kuin ministeri Orpo totesi, traktorit ja pui-murit kulkevat edelleenkin isolta osin, suurimmalta osin, kevyellä polttoöljyllä, ja he pää-sevät sitä kautta tähän mukaan. Mutta silloin on aina mahdollisuus tietenkin niin rahtikui-vauksessa kuin rahtipuinnissakin sopia urakoitsijan ja asiakkaan välillä, kuinka toimitaan tältä osin.

Useampi edustaja kiinnitti huomiota markkinoihin. Se on tietenkin se kaikkein oleellisin asia, millä maatalouden kannattavuutta voidaan kohentaa. Oikeudenmukaisella tavalla, reilulla tavalla toimivat markkinat on se keskeinen väline. Tätä kaikkea tukevat sitten tukijärjestelmä ja muut valtionhallinnon toimet, joita me teemme. Siksi hallitus valmistee myöskin elintarvikemarkkinalakia, jolla tähän osaltaan pystytään vaikuttamaan, ja se on nyt valmistelussa. Toivon mukaan — ja se on tavoite — tämän vuoden aikana tuo laki valmiiksi asti saadaan, ja sillä tulee kyllä merkitystä ja vaikutusta olemaan siihen, millä tavoin, miten reilulla tavalla markkinat toimivat, niin että meillä on reilu markkinatalous, jolla on edes jonkunlainen mahdollisuus siihen, että kun myös viljelijöillä ja tietysti muillakin toimijoilla kustannukset nousevat, ne pitää jotenkin pystyä siirtämään sitten siinä ketjussa eteenpäin. Tämä mahdollisuus viljelijöillä käytännössä on melko lailla huono tällä hetkellä, ja siksi on tärkeää, että me tämäntyyppisiä toimenpiteitä, niin kuin tämä elintarvikemarkkinalakihanke on, saamme tehtyä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

17.33 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset hallitukselle tästä esityksestä, jolla pyritään lieventämään maataloudelle viime vuonna aiheutuneita tappioita. Ku-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

ten muistamme, viime vuonna oli erittäin kylmä, myöhäinen kevät, sateinen, kylmä kesä ja myöskin sitten sateinen, kylmä syksy, ja näin ollen muodostui satovahingot, jotka itse asiassa koskivat lähestulkoon kaikkia peltokasveja, ja lopputulemana oli se, että maataloudelle aiheutui noin 100—150 miljoonan euron suuruiset tappiot. Tämä hallituksen esitys siitä, että energiatuotteiden valmisteveroa nyt palautetaan, on nopein tapa lievittää tätä maatalouden taloudellista ahdinkoa.

Täällä useissa puheenvuoroissa tuossa keskusteluvaiheessa nousi esille se, miten tämä maksatus hoituu, ja kuten kuulumme, valtiovarainministeri totesi, että se olisi syyskuun loppu. Toivottavasti valtiovarainvaliokunnan verojaostossa löydetään kuitenkin ratkaisu, että tätä voitaisiin aikaistaa. Nyt kun sisään jätetyissä veroilmoituksissa oli liitteenä lomake, jolla tätä veronpalautusta haetaan, niin mielestäni tässä olisi ollut paikallaan vähän samanlainen järjestelmä kuin millä arvonlisäveron palautuksen osalta asia hoidetaan, eli arvonlisäverothan palautetaan jo tässä keväällä. Numerothan ovat jo sisään jätetyissä veroilmoituksissa tiedossa, joten kannattaa tutkia myös sitä mahdollisuutta, olisiko tämä näin ollen hoidettavissa. Tätä palautusta annetaan 7,7 senttiä kevytpolttoöljylitralta ja yhteensä siihen on varattu rahaa 25 miljoonaa euroa.

Se, miten jatkossa tullaan sitten mahdollisia satovahinkoja korvaamaan: Meillähän on nyt käytössä tämä niin sanottu vakuutus pohjainen järjestelmä, mutta se ei olisi tänä vuonna toiminut, koska vakuutusehdot ovat sisällöltään sellaiset, että tällaiset poikkeuksellista luonnonolosuhteista tapahtuneet vahingot eivät kuulu korvattavien vahinkojen piiriin. Monissa Euroopan unionin jäsenmaissa on käytössä niin sanottu rahoitus pohjainen satovahinkojärjestelmä, jota mielestäni myös meillä Suomessa tulisi vakavasti harkita. Se voisi tapahtua esimerkiksi siten, että kyseiseen rahastoon valtio laittaisi esimerkiksi 10 miljoonaa ja maatalous laittaisi yhteensä 10 miljoonaa. Näin ollen vuositasolla saataisiin noin 20 miljoonan euron varanto tähän rahastoon, ja jos esimerkiksi satovahinkoja merkittävässä määrin tapahtuu neljän viiden vuoden välein, niin siellä olisi lähes 100 miljoonaa euroa käytettävissä sitten mahdollisten satovahinkojen korvaamiseen. Mielestäni tätä tulee yhtenä vaihtoehtona harkita.

Tästä hallituksen ehdotuksesta kuuluvat kiitokset niin valtiovarainministerille ja -ministeriölle kuin myöskin sitten maa- ja metsätalousministerille ja -ministeriölle. Seuraavana esityslistalla on ruokavirasto, joka myöskin ansaitsee parhaat kiitokset ministerille, ja erityisesti pohjalaisten kannalta se on hieno asia, että se tulee Seinäjoelle. Se täydentää pohjalaista elintarviketuotantoa ja tuo koko Suomeen sitten lisäarvoa. [Mikko Savola: Ainut oikea sijainti!]

17.37 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maataloudessa kärsittiin viime syksynä poikkeuksellisia sadon menetyksiä. Myös sadonkorjuu- ja kuivatuskustannukset nousivat korkeiksi.

Satovahinkojen korvausjärjestelmä kumottiin viime eduskuntakaudella pääministeri Jyrki Kataisen hallituskaudella. Toimivaa satovahinkojen vakuutusjärjestelmää meillä ei ole käytettävissä. Nyt lähetekeskustelussa oleva kevyen polttoöljyn lisäpalautus vuonna 2017 käytetyistä litroista uhkaa jäädä ainoaksi viime syksyn vaikeita korjuuoloja korvaavaksi toimenpiteeksi. Siis käytännössä on näin, koska nämä muut toimenpiteet ovat kovin vähäisiä ainakin tällä tiedolla.

Valtaosalla tiloista kysymys on vain sadoista euroista tässä lisäpalautuksessa, vain parhaimmillaan päästään nelinumeroiseen kokonaislukuun ja keskimäärin, kuten jo mainit-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

sin, lisäpalautuksen arvioidaan hallituksen esityksen mukaan olevan 690 euroa tilaa kohden. Kysymys ei ole siis mistään jättimäisestä asiasta, mutta tätäkin on tervehdittävä suurella ilolla, että tämäkin toimenpide on saatu aikaan ja uudenlaisena toimenpiteenä kuitenkin — on ylitetty joku kynnyks.

Myös väliinputoajia tietenkin löytyy, kuten viljankuivatuksessa nestekaasua käyttävät, jotka on kuitenkin tarkoitus hoitaa maatalouden energiaveron palautuksen piiriin ensi vuoden alusta lukien. Tästä olen saanut viestin valtiovarainministeriön näitä asioita valmistelevalta virkamieheltä Leo Parkkoselta siihen liittyen, että eduskunta viime syksynä lisäsi nestekaasun energiaveron palautuksen tarvetta koskevan lausuman. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tämä lausuma oli.

Esimerkiksi puuta käyttävät eivät saa korvausta tässä korvausjärjestelmässä, mistä nyt on kysymys, siitä yksinkertaisesta syystä, ettei puusta makseta valmisteveroa. Täten hakkeella viljankuivatusta toteuttavat eivät voi tällaisen järjestelmän kautta saada korvausta. Biopolttoöljyllähän on jo muutoinkin selvästi alempi valmistevero, joten se ei ole sen takia lisäpalautuksen piirissä.

Maatalouden energiatuotteiden valmisteveron palautukset on tähän asti maksettu vasta kohdevuotta seuraavan vuoden syyskuussa. Nyt pitää selvittää yhdessä Verohallinnon kanssa, olisiko palautus mahdollista aikaistaa tänä vuonna ja jatkossakin esimerkiksi toukokuun loppuun mennessä tapahtuvaksi. Kysymys on siitä, että maatalouden energiatuotteitten valmisteveron palautushakemuksista noin puolet jätetään sähköisesti ja noin puolet sitten joudutaan tallentamaan Verohallinnossa manuaalisesti, eli niitä manuaalisesti tallennettavia on noin 20 000 kappaletta valtiovarainministeriön edustajan viime tiistaina verojaostossa kertoman mukaan. — Meillä oli jo ennakkokuuleminen tästä asiasta.

Eli Verohallinnon pitäisi nyt yltää parhaaseensa ja käsitellä nämä 20 000 hakemusta nopeutetussa aikataulussa, tallentaa ne, ja silloin saataisiin tietää tuo kevyen polttoöljyn hakemusten piirissä oleva litramäärä ja pystyttäisiin käyttämään tämä koko 25 miljoonaa euroa lisäpalautuksiin. Eli ongelma on tämän kaltainen. Hiukan se vaatisi Verohallinnossa poikkeuksellista työtä, mutta aivan täysin mahdollista on tietysti aikaistaa tätä palautusta.

17.42 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitän vielä toisen kerran nimenomaan ministereitä. Minun mielestäni on hienoa, että hallituksessa pystytään yhdessä hoitamaan näitä asioita. Luultavasti tässäkin asiassa on auttanut se, että asialla oli kaksi maa- ja metsätalousministeriä, toinen nykyinen ja toinen entinen, luulisin näin. Minun mielestäni, kun puhutaan tästä kevyen polttoöljyn veron palautuksesta, en lähtisi väheksymään tätä 25:tä miljoonaa. Tässä taloustilanteessa ja monien vaatimusten keskellä pidän tätä summaa jo merkittävänä. Minun mielestäni tämä ikään kuin kädenojennuksena viljelijöille ja heidän vaikeuksilleen on täysin oikea, ja sen takia, että kysymyksessä tällä kertaa on vero, vähän laajemminkin puhun nyt veroista ja nimenomaan maataloutta koskevista veroista.

Minun mielestäni ensinnäkin täytyy meidän päättäjien lähteä siitä, että mikäli valtiontalous sen sallii, pitäisi nimenomaan pyrkiä alentamaan kulurakennetta maataloudessa, koska — niin kuin kaikki puolueet täällä totesivat — suomalainen maatalous- ja elintarviketuotanto ei voi perustua siihen, että jokainen hallitus yksi tai kaksi kertaa sitten toimiaikanaan erinäköisiä kriisipaketteja rakentelee, joilla sitten aina tämä maatalouden kannattavuus turvataan. Kyllä se jollakin kestävämmällä tavalla pitää rakentaa.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Ottaisin esille nimenomaan tähän verotukseen ja sähköön liittyvän kulurakenteen, sähkönsiirron summan. Se eriytyy tällä hetkellä Suomessa aika vahvasti, ja taitaa olla alimmilla siirtohinnoilla ja ylimmillä siirtohinnoilla jo 2,5-kertainen ero, ja minusta tätä pitää jo tässäkin salissa joskus käydä läpi, mistä tämä johtuu. Sehän johtuu tietenkin siitä, että sähkömarkkinalaki velvoittaa nämä sähköyhtiöt tekemään sellaisia investointeja, että sähkön toimitusvarmuus paranee tietyille tasolle, ja se johtaa siihen, että niille viljelijöille — ja heidän maataloudelleen ja kasvihuoneilleen — jotka asuvat sellaisilla alueilla, missä on paljon metsää, joudutaan tekemään maakaapelointia ja muita toimenpiteitä, jolloin siirtomaksut väistämättä nousevat.

Jos jotakin pitäisi mennä tekemään, niin kun Suomessa on kaksi veroluokkaa, veroluokka 1 ja veroluokka 2, ja siellähän tietenkin kasvihuoneet ja maatalous eri mekanismien kautta viime kädessä käsittääkseni ovat, kun sielläkin anotaan veronpalautuksia, mutta Ruotsissa näitä luokkia on kolme ja Pohjois-Ruotsi on alhaisemman sähkön verotuksen alue kuin Etelä-Ruotsi, niin minun mielestäni, jos jollakin tavalla halutaan tasata, koska lailla pakotetaan tiettyjä yhtiöitä investoimaan ja asiakkaat pakotetaan maksamaan korkeampia siirtomaksuja lailla käytännössä, voitaisiin harkita, mikäli valtion taloudellinen tilanne tulevaisuudessa sen sallii, että niillä alueilla, joilla siirtohinnat kohoavat näitten pakollisten investointien takia, olisi käytössä Ruotsin mallin mukaisesti kolmas veroluokka, jolla sitten edelleen pienennettäisiin tätä energian kulutusta tai energian kulutukseen liittyvää verotusta. Nämä ovat tällaisia asioita, joista pitää tässä salissa keskustella. Se on aina toinen juttu, pystytäänkö niitä toteuttamaan, mutta meillä pitää olla työkaluja ainakin ehdottaa, että mikäli liikkumavaraa löytyy, niin pystytään sillä tavoin tasapainottamaan eri puolilla Suomea olevaa kulurakennetta.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä tämän kiinteistöveron, minkä edustaja Kulmuni täällä nosti esille. Sitähän yritettiin, että se olisi maatalouden tuotantorakennuksilta saatu pois, mutta sitä lupaa yksinkertaisesti ei ministeri Tiilikaisen hyvistä yrityksistä huolimatta EU:lta saatu. Mutta sitä olen itse ajatellut, voisiko jollakin tavalla kotikutoisesti tehdä niin, että kun uusille vasta investoineille viljelijöille tulee isot kiinteistöverot, niin nämä arvonalennukset siellä ensimmäisinä vuosina olisivat huomattavasti korkeammat kuin mitä ne nyt ovat. Silloinhan se kiinteistöverokin pienenee. Itse harkitsisin tällaisen mekanismin käyttöönottoa. Sillä saattaisi olla käytännön vaikutus juuri niille viljelijöille, jotka ovat vasta investoineet. He yleensä ovat myös nuoria. Autettaisiin nuoria viljelijöitä ja tuettaisiin niitä, jotka näkevät sitten hyvin pitkälle tämän maatalouden ja oman elinkeinotoiminnan tulevaisuuden.

17.47 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maataloudesta keskusteltaessa on aina iloinen, kun vallitsee suuri yksimielisyys niistä asioista, joita halutaan eteenpäin viedä. Tällä kertaa puhutaan maataloudessa käytettävien eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta eli kevyen polttoöljyn veronpalautuksesta ja ylimääräisestä sellaisesta, millä nimenomaan halutaan kohdentaa helpotusta viime vuonna aiheutuneille suurille tappioille, jotka suomalaiseseen maatalouteen tulivat.

Viime vuosi ei ollut helppo. Kaikki me, jotka maata viljelemme, sen tiedämme, ja toisille vahingot olivat suurempia kuin toisille. Joka tapauksessa samassa veneessä ollaan siinä, että niillä, keillä kuivattavaa viljaa oli, kuivauskustannukset olivat viime syksynä hyvinkin suuret.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Tällä lisätalousarvioon tehtävällä kevyen polttoöljyn lisäpalautuksella, joka on 7,7 senttiä litralta, on merkitystä sikäli, että se on yhteensä noin 25 miljoonan euron panostus, millä pystytään helpottamaan suomalaista maataloutta. Se, kuinka tämä tulee eri tilojen välillä jakaantumaan, on tietysti asia, joka ei kosketa nyt aivan kaikkia tiloja. Ne, keillä on enemmän kuivaamista, ne, keillä on enemmän nimenomaan rahtikuivaamista, hyötyvät sitten enemmän tästä palautuksesta. On laskettu, että keskimääräinen lisäpalautus olisi noin 690 euroa tilaa kohti, mutta tämä varmasti vaihtelee muutamista satasista nelinumeroiseen summaan tilaa kohti, aivan kuten edustaja Kiviranta täällä aiemmin kuvasi.

Joka tapauksessa näitä keinoja ei ihan hirveästi ole, millä viime vuoden satovahinkoja olisi pystytty kompensoimaan. Hallituksen toimesta on katsottu ja laskettu, että tämä on nopein keino, millä pystytään tämä lisäpalautus ja tämä niin sanottu tuki myöntämään.

On puhuttu aikataulusta täällä. Tämä olisi nyt tulossa syyskuussa maksuun, mutta hyvä, että valtiovarainministeri Orpo jo tässä lupasi, että siellä ministeriössä katsotaan, voisiko tämä maksuaikataulu olla jo aikaisemmin tänä vuonna, sillä huutava pula tuolla tiloilla kassassa on rahasta.

Rouva puhemies! Paljon on maatalouden eteen tällä kaudella tehty. Tukien maksatusaikataulu on saatu kuntoon, on saatu kriisipakettia vaikeassa asemassa olevien tilanteeseen matkan varrella, maatalouden byrokratiaa on pystytty purkamaan. Eläinsuojelulaki, joka pian tulee käsittelyyn, on lausuntokierroksella. Siinä on pystytty katsomaan realistisesti eläinten hyvinvointia siten, että kohtuuttomia lisäkustannuksia ei tuottajille tulisi. Alkuperämerkintöihin on puututtu ja niitä halutaan parantaa, ja uskon, että tämäkin asia tulee eteneeseen. Ylipäättään suomalaisen ruuan arvostus on korkealla meillä tässä maassa, ja niin kuin täälläkin keskusteltiin yli puoluerajojen, suomalaista ruokaa arvostetaan, ja se on äärimmäisen tärkeä tekijä.

Sääolosuhteille me emme voi mitään, mutta se, mihinkä meidän on pystyttävä vaikuttamaan, on sen tuotteen hinnan parempi ja oikeudenmukaisempi muodostuminen — se, että se, joka tekee eniten, saa myös sen oman osuutensa siitä tuotteesta. Tällä hetkellä kaupan osuus on hyvin merkittävä myytävästä maataloustuotteesta, elintarvikkeesta, teollisuuskiipuilee siinä välissä ja tuottaja on kaikkein heikoimmassa asemassa, ja sen vuoksi tähän on pystyttävä puuttumaan. Se, millä me jokainen pystymme vaikuttamaan suomalaisen tuottajan asemaan, on ilman muuta se, että me valitsemme sen joutsenlipulla tuotetun tuotteen kaupan hyllyltä ja huolehdimme siitä, että kotimaisia elintarvikkeita on meillä julkisten ravintoloitten myynnissä, kuin myös siitä, että me vaadimme ravintoloilta asiakkaina sen, että siellä on alkuperältään jäljitettävä ruoka ja suomalainen ruoka, mitä meille tarjotaan. Kuluttaja on tässä asiassa kuitenkin kuningas, ja me pystymme siltä osin tähän vaikuttamaan myös.

Mutta joka tapauksessa 25 miljoonaa euroa energiaveron palautukseen on hyvä asia tässä taloudellisessa tilanteessa.

17.52 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden ahdinko viime kesältä on täällä nostettu jo moneen kertaan eri puheenvuoroissa esille. Tämä lisäpanostus on sikäli erittäin tärkeä monellekin tilalle. On laskettu esityksen mukaan, että tämä korotus olisi vajaa 700 euroa. Se on laskentatavasta riippuen 4—6 hehtaaria siementä ja lannoitetta pellolle. Monelle tilalle tämä on varmasti hyvinkin tärkeä lisäraha.

Aiemmin tuossa oli keskustelua tästä kohdentumisesta. Omalla tilallani peltoon jäi viljaa puimatta lähes sata hehtaaria, noin 400 tonnia. Puinnin suorittaa urakoitsija ja kuivauk-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

sen suorittaa urakoitsija, eli minun osaltani 400 tonnia jäi peltoon, mutta sitä korvausta ei tilalleni tämän esityksen mukaan tule. Meitä, minun kaltaisia yrittäjiä, on tässä maassa aika paljon, joihin tämä esitys ja korotus eivät valitettavasti tällä kertaa kohdennu lainkaan.

Mutta vaikka näitä hivenen pieniä puutteita tässä esityksessä onkin, niin silti lämpimästi tervehdin tätä 25:tä miljoonaa suomalaiselle maataloudelle. Se maatalous sitä tänä päivänä varmasti tarvitsee, ja erityisen suuri kiitos siitä ministeri Lepälle.

17.53 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty ansiokkaita puheenvuoroja. Edustaja Savola äsken laajasti käsitteli maatalouden tilannetta ja myös sitä, mitä on tällä hallituskaudella tehty maatalouden eteen, myös nimenomaan tämä nyt keskustelussa oleva 25 miljoonan korvaus nyt kevyen polttoöljyn kautta tiloille.

Mutta myöskin edustaja Eestilä otti täällä merkittävästi esille sitä, millä tavalla pitää vielä tarttua näihin asioihin, jotta me voimme parantaa tilannetta siitä, että me emme olisi keskustelemassa vuodesta toiseen kriisipaketeista, vaan saataisiin peruskannattavuutta, kulkurakennetta kuntoon. Tässä minä kyllä kannustan edustaja Eestilää nyt vahvasti käymään keskustelua valtiovarainministeri Orpon kanssa siitä, että tämä kiinteistöveroasia tulisi kuntoon. Tämä on valtiovarainministeriön asia, ja nyt meillä on tuhannen taalan paikka kyllä sitä asiaa vielä selvittää ja etsiä siihen ratkaisuja.

Tuosta satokaudesta, viime vuodesta: Moni viljelijä painii nyt niitten laatuongelmien kanssa siellä tiloilla, koska se huonojen sääolosuhteiden aikana kerätty sato on siellä varastoissa. Jos on kyse viljanviljelytilasta, kasvinviljelytilasta, niin nyt se kauppakelpoisuus on hyvinkin kortilla, että saako siitä tavarasta eroa, mihin hintaan saa, ja jos on kotieläintila, niin käykö se sen kotieläimen rehuksi, minkälainen ravintoarvo sillä sitten myöskin on, että kuinka paljon tarvitaan taas siihen lisätiivistettä ja rehua mukaan.

Tämä on siis hyvin tärkeä kysymys myös siltä osin, että kun palaan jälleen kerran tuohon veronpalautuksen aikatauluun, niin nyt kun monella tilalla painitaan tosiaan tämän myynnin kanssa, ettei saada viljaa liikkeelle, niin se maksuvara on todella heikko. Minä todella painotan nyt vielä sitä viestiä sinne valtiovarainministeriöön, Verohallintoon, että tämä voitaisiin maksaa aiemmin näitten hyvien esimerkkien mallin mukaan, mitä tässä salissa on tänä iltana tullut esille.

17.56 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esitys maatalouden energiatuotteiden valmisteveron palautuksen väliaikaisesta muuttamisesta on vajavaisuuksistaankin huolimatta erittäin tervetullut.

Järjestelmällä sinällään on jo pidemmät juuret. Hyvä, että se on olemassa, vaikka se ei ole kohdentumiseltaan täydellinen, kuten täällä on jo useaan kertaan todettu. Tällä muutoksella osaltaan helpotetaan viime satokauden erittäin hankalien olosuhteiden syventämää taloudellista ahdinkoa suurella osalla suomalaisista maataloista. Muutos on hyvä ja tarpeellinen, vaikka koettuun katovuoteen verrattuna summa ei ole suuren suuri, kuten täällä on todettu. Tuen maksatuksen välineenä tämä järjestelmä ei siis ole täydellinen, mutta se on kyllä paras niistä vaihtoehtoista, joita meillä on tässä tiukasti säännellyssä EU-maailmassa käytettävissä. Yhdynkin täällä esitettyyn vetoamukseen siitä, että olisi erittäin tärkeää, että palautus saataisiin maksettua normaalia energiaveron palautusrytmiä nopeammin eli syksyn maksatuksen sijaan jo kesällä tai jopa kevätkesällä.

Tällä muutoksella on suunniteltu korvattavan viime vuoden energiaveron palautusta 7,7 eurosentillä per kevytpolttoöljylitra. Energiaveroa ei siis palauteta kokonaisuudessaan,

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

mutta veroa palautetaan nyt tilapäisesti enemmän kuin aiemmin. Keskimääräisen palautuksen korotuksen on arvioitu olevan 690 euroa, kuten edustaja Pylväs juuri äsken totesi. Sillä ei maataloustuotannon kannattavuusongelmaa ratkaista, kuten edustaja Savola hyvin nosti esille. Se kannattavuusongelman ratkaisu on löydettävä markkinoilta ja tuottajajointojen vahvistumisesta, kuten ministeri Leppä jo täällä totesi.

Tämä on hyvä ja tärkeä lisä viljelijäperheiden tuloihin tässä hankalassa taloustilanteessa.

17.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että tässä asiassa päästiin nopeasti eteenpäin ja hallitus sai hyvän esityksen aikaan ja sitä nyt käsitellään parhaillaan tässä suuressa salissa.

On huomattava se, että kevyen polttoöljyn valmisteveron palautus sinällään yhtenä tekona rahamääräisesti on kovin pieni mutta tulee äärimmäisen kipeään tarpeeseen. Tämän takia olisi suotavaa kyllä, että suomalaisessa maataloudessa päästäisiin tilanteeseen, että maatilallisten mautiloillaan tuottamien tuotteiden oikea markkinahinta saataisiin aikaiseksi. Onhan aivan käsittämätöntä, että Suomessa tuotetaan maailman parasta elintarvikkeiden raaka-ainetta tiloilla ja sen hinta, se osuus niistä valmistetuista ruuista, tiloilta ostetuista raaka-aineista, mitä kauppa sitten myy markkinoilla eteenpäin, on koko ajan pienentynyt. Tällä hetkellä se on todella jo niin pieni, että ihan ihmetellä täytyy, miksi tällaiseen tilanteeseen on ajaututtu.

Ymmärrän, että ministeri Jari Leppä on tehnyt parhaansa täällä markkinoiden saamiseksi vähän paremmin toimiviksi maanviljelijöihin päin, koska ilman markkinoilta saatavaa parempaa hintaa yhteisen eurooppalaisen maatalouspolitiikan puitteissa emme tule koskaan saamaan tätä asiaa, maatilojen kannattavuutta, kuntoon. Tämän takia tässä asiassa tämä lakiesitys, mitä parhaillaan käsittelemme, on hyvä ja kannatettava, ja on hyvä, että tämä on näin äkkiä saatu aikaiseksi ja sitten saadaan myös toimimaan. Mutta tämäkin on vain hyvin hyvin pieni osaratkaisu.

Tämän takia toivon hartaasti, arvoisa rouva puhemies, että maatilojen osalta ja maanviljelijöiden taloudellisen ahdingon osalta pääsemme eteenpäin sitä kautta, että markkinoilta maanviljelijät alkavat saada tuotteille paljon paljon parempaa hintaa, sen oikeudenmukaisen osuuden, mikä heille kuuluu. Kuten kaikki tiedämme, ulkomailta tuotavien elintarvikkeiden osalta paljon puhutaan niin sanotusta reilun kaupan hinnasta. Olen pitkään ihmetellyt, että kyllä se sillä puolella toimii ja jotakin tansanialaista tai kenialaista kahvintuottajaa kyllä ymmärretään mutta minkä tautta ei suomalaista maanviljelijää. Sitä minä olen ihmetellyt yön hiljaisina hetkinä, että miksi asia on näin. Eikö sen suomalaisen maanviljelijän, joka pitää suomalaisen kulttuurimaiseman kunnossa, joka pitää ne pellot kauniina ja pitää rakennukset kunnossa ja hoitaa karjaa varmasti parhaalla mahdollisella tavalla, mitä maailmassa hoidetaan, olisi aika vihdoin ja viimein päästä siihen reilun kaupan hintaan näiden kotimaisten tilojen osalta? [Mikko Savola: Lisää arvostusta!] Se on jotakin semmoista, mitä minun sieluuni ei saa millään taottua, että miksi tällainen epäoikeudenmukaisuus sallitaan ja samaan aikaan puhutaan muussa yhteydessä Reilusta kaupasta.

Olen ihan varma siitä, että jos joku keskusliike tulisi reilusti julki tällä asialla ja ottaisi sen asiakseen ja sanoisi, että nyt me alamme maksaa hieman parempaa hintaa tuottajalle, se olisi se esimerkki, jolla kauppa lähtisi vetämään. No, kun katsoo kaupan hyllyjä, niin mitä tekevät nämä keskusliikkeet? Olen siitä pari kertaa jo aikaisemmin sanonut, että ostin keran juustoa mennessäni kesämökille viime kesänä ja ajattelin, että tämä on varmaan suo-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

malaista. Eihän se ollutkaan. Se oli kyllä pakattu sillä keinoin, että siitä sai selvästi kuvan, että se oli selvästi suomalaista tuotetta. Mutta tarkempi tutkimus osoitti — kun suurennuslasin löysin, koska se teksti oli niin tavattoman pienellä — että se oli Hollannissa tuotettua juustoa. Pettymys oli suuri, että tällä keinoin meitä suomalaisia jymäytetään.

Tällaisesta mentaliteetista meidän on päästävä irti, ja maanviljelijöille ja tiloille on saatava heidän tuotteistaan paljon parempi hinta aikaiseksi ja markkinahinnasta se oikeudenmukainen osuus, mikä heille kuuluu. Tällainen meno, mitä me tällä hetkellä Suomessa näemme, ei ole kunniaksi Suomelle.

18.02 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kotimaisen ruuan suurkuluttajana haluan myös osallistua tähän keskusteluun ja pidän erittäin oikeudenmukaisena tätä hallituksen esitystä kevyen polttoöljyn veron lisäpalautuksesta. 7,7 senttiä litralta ei kuuloista paljolta, mutta se on noin 10 prosenttia polttoainekustannuksista, ja siihen näkökulmaan tuo summa on varmaan hyvin oikeudenmukainen. Tilakohtaisestihan tästä tulee keskimäärin 690 euroa, niin kuin on monessa yhteydessä sanottu. Se on varsin tarpeellinen raha kyllä suomalaiselle viljelijälle. Ja on myös kerrottu, että hake ei kuulu tässä yhteydessä tämän palautuksen piiriin, koska siinä tuo valmistevero ei ole sisällä.

Itse ihmettelen tätä maksua vasta syyskuussa 2018. Koska kulut ovat jo tapahtuneet viime vuoden puolella, onko näin, että suomalainen viljelijä joutuu nyt sitten lainaamaan valtiolle tuon 25 miljoonaa? Voi sen ajatella näinkin, ja toivoisin tosiaan, että viljelijät saavat tuon korvauksen jo heti tässä kevään kynnyksellä, kuinka vain teknisesti se on mahdollista.

Paljon täällä on myös puhuttu, että tuotteesta kunnon hinta on se ainoa oikea ratkaisu. Myös itse näen niin, että kuluttajienkin olisi tästä kotimaisesta ruuasta maksettava hiukan parempaa hintaa, jotta tuottajille saisi siitä todellisen hinnan, mitä kustannukset ovat.

Edustaja Pylvään puheenvuorosta haluaisin nostaa sen, että se oli ansiokas puheenvuoro siitä, kuinka kansanedustaja ei täällä salissa aja omia etujaan vaan kanssaviljelijöitten etuja. Hänhän ei oman puheensa mukaan saa mitään tästä hyvityksestä.

18.04 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä energiaveron palautuksen väliaikainen korotus on kriisitoimenpide, millä pyritään helpottamaan suomalaisten maatalousyrittäjien ja viljelijöiden tilannetta viime vuoden vaikeiden sääolosuhteiden ja suoranaisen alueellisen kadon vuoksi.

Suomalainen maatalous on viime vuosina ollut todella isoissa vaikeuksissa monista erisyistä. On tullut osittain toisistaan riippumattomiakin vastoinkäymisiä. Toisaalta on kansainväliseen politiikkaan ja kansainväliseen kauppapolitiikkaan liittyviä asioita, embargo Venäjälle liittyen tähän Ukrainan tilanteeseen, ja muutenkin Euroopan maatalous- ja ruokamarkkinat ovat olleet aika sekaisin ja siellä on ollut kannattavuuskriisiä vähän vahvemmissakin maatalousmaissa kuin Suomessa, ja se on ajanut kyllä todella ahtaalle monet suomalaiset tilat. Ja nämä viime vuoden sateet eivät ainakaan parantaneet tilannetta.

Sipilän hallitus on mielestäni käyttänyt kaikkia niitä suppeita keinovalikoimia, mitä meillä on enää kansallisessa maatalouspolitiikassa, kun ollaan Euroopan unionin jäsen, ja haluankin lämpimästi kiittää erityisesti kohtuullisen tuoretta, ei enää aivan suoraan tilalta tullutta mutta kohtuullisen tuoretta maatalousministeri Jari Leppää, jolla kyllä on erittäin suuri luottamus [Mikko Savola: Ja alkuperämerkintä kunnossa!] — alkuperämerkintä on kunnossa Pertunmaalta — viljelijöiden keskuudessa. Hän on tehnyt erittäin reipasta ja hyvää työtä.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että me löytäisimme myös tapoja, miten erittäin velkaantuneiden tilojen tilannetta voitaisiin helpottaa. Nykyinen yksityishenkilön velkajärjestelyn ja yrityssaneerauksen lainsäädäntö ei ihan täysin sovi kaikille maataloille, ja siinä pitäisi miettiä ehkä jopa erityislainsäädäntöä.

Olen ihan samaa mieltä kuin kollegat siitä, että ainut tapa, miten suomalainen maatalous saadaan kunnolla jaloilleen, on se, että markkinat pitää saada toimimaan ja julkisiin hankintoihin suomalaista ruokaa [Puhemies koputtaa] ja kaupan pitää maksaa elintarvikkeista oikea hinta. Tässä tämä kauppatapa-asiamies, jonka ministeri Leppä vei läpi, on ollut erittäin hyvä uudistus.

18.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä otti täällä puheeksi maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron ja ehdotti, että tuotantorakennusten kiinteistövero pyritäisiin helpottamaan niin, että poistoa suurennettaisiin. Ajatus on muuten hyvä, mutta ministeri Orpon virkamiehet ovat esittäneet aivan päinvastaista, ja nämä ehdotukset on julkaistukin ainakin työ- ja elinkeinoministeriön julkisilla sivuilla. Siellä sanotaan, että poistot ovat ylisuuria tällä hetkellä ja varauksenomaisia. Maataloudessahan nyt jo tuotantorakennusten poisto on lähes 1,5-kertainen liike- ja ammattitoimintaan verrattuna, kun se on 10 prosenttia poistamattomasta hankintamenosta ja liike- ja ammattitoiminnassa 7 prosenttia.

Esittäisin toista tietä mennä eteenpäin. Minusta tämä yritys hoitaa maatalouden tuotantorakennukset kiinteistöverottomiksi oli hiukan, voisiko täällä salissa sanoa, nössö. Toivoisin, että ministeri Leppä toisen ansiokkaan maatalousmiehen, ministeri Orpon, kanssa ottaisi uuden lähdön tässä maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveroasiassa, jos sitä nyt edes komissiolta täytyy kysyä — mutta siihenhän tässä on nyt menty — ottaisitte sen uudelleen puheeksi. Minusta sen pitäisi olla hoidettavissa, varsinkin kun Ruotsissa ei alun alkaenkaan ole ollut maatalouden tuotantorakennuksilla kiinteistövero. Ei voi vedota minusta siihen, että Suomi ei EU:n jäseneksi liittyessään tätä vaatinut. Pitäisi olla hoidettavissa. [Markku Eestilä pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Eestilä, nousitte ylös, vastauspuheenvuoro teillä. Mielellään, kun nousee ylös, sitten tulisi painaa sitä V-painiketta. Täällä joskus pompitaan ylös muissakin tarkoituksissa kuin vain puheenvuoron hakutarkoituksessa — jos ystävällisesti saan tämän muistuttaa kaikille, ei vain edustaja Eestilälle.

18.08 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos — kun nimi mainittiin, niin ajattelin, että saan sitten puheenvuoron, koska kyse oli selvästi asiasta.

Sanoisin näin, että taitaa tänä päivänä olla muotia, että ollaan omia ministereitä vastaan täällä eduskunnassa. Jos muistini ei petä, niin kyllä minun mielestäni ministeri Tiilikainen tätä, mitä itse olen tukenut, erittäin voimakkaasti yritti ja sai varmaan muualtakin kokoomuksesta tukea, että poistettaisiin kiinteistövero. Siihen varattiin rahakin. Mutta ainakin ministeri Tiilikaisen antaman tiedotteen mukaan EU ei sitä hyväksynyt, joten kyllä minä tässä vaiheessa uskon ministeri Tiilikaista. Mutta edelleen olen sitä mieltä, että jos siihen olisi joku keino silloin löytynyt, niin se olisi pitänyt toteuttaa.

Toinen juttu: Tästä kiinteistöverosta sen verran, että kun kulumisen maatalouden tuotantorakennuksissa on aika kovaa, niin verotusarvohan muodostuu jostakin ja tietty vuositason pudottaa sitä verotusarvoa, jos minä olen oikeassa. Ehdotin vain sitä, että alkuvuo-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

sina se pudotus olisi reilumpi, jolloin kiinteistöveron verotusarvo olisi pienempi ja kiinteistövero olisi pienempi, jolloin osaltaan auttaisimme juuri investoineita tiloja.

18.10 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Viime vuonna tämän vuoden talousarvioon varattiin tähän energiaveron lisäpalaukseen 25 miljoonaa euroa. Palautusta on nyt pitänyt hakea helmikuun loppuun mennessä, joten tämän asian eduskuntakäsittelyn aikana määrä, jolle palautusta on haettu, myös varmistuu ja tulee meille kaikille tietoon. Olisinkin kysynyt paikalla äsken olleelta valtiovarainministeriltä: jos nyt käy niin, että kevyttä polttoöljyä onkin kulunut ja palautusta haetaan suuremmalta litramäärältä kuin lakiehdotusta annettaessa on arvioitu, niin pidetäänkö palautettava määrä edelleen tuossa suunnitellussa 7,7 sentissä per kevytpolttoöljylitra ja rahaa käytettäisiin siis yli tuon 25 miljoonan euron? Eli onko kokonaissummaa mahdollista korottaa, jotta 7,7 senttiä voidaan korvata kaikille haetuille litroille? — Ja kun valtiovarainministeri on nyt jo ehtinyt lähteä pois, niin voisin kysyä tätä samaa asiaa maatalousministeriltä, joka on edelleen paikalla, kiitos siitä.

18.11 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Myös minä haluan yhtyä niiden edustajien joukkoon, jotka antavat hallitukselle kiitoksen siitä, että tällainen vastaantulo viljelijöitä kohtaan on nyt tehty tällä tilapäisellä energiapalautuksen korotuksella, koska satovuosi oli todella poikkeuksellinen. Ja kyllähän ne asiat edunvalvonnan osalta nyt hoituvat. Kun meillä on viljelijätaustainen ministeri ja valtiovarainministerinä on entinen maa- ja metsätalousministeri, niin asia on siltä osin hallinnassa.

Mutta laajemmin tähän maatalouden kannattavuuteen, joka on tietysti ollut pitkään huoli täällä eduskunnassa — ja totta kai se on vielä suurempi huoli siellä tiloilla, missä arjessa eletään. Kyllä se kehitys on tietysti sillä tavalla ollut huolestuttava, että vaikka maataloudessa tuotantotehokkuus on huomattavasti parantunut, tilojen määrä on valtavasti pienentynyt, tilat ovat suurentuneet, tuotantomenetelmät ovat kehittyneet, niin siitä huolimatta, jos katsotaan niitä tilakohtaisia tuloksia, ne eivät ole kehittyneet samassa suhteessa. Kyllä se panee kysymään sitä, mitä kaikkea voitaisiin vielä tehdä sen eteen, että suomalaisen elintarviketuotannon kannattavuus paranisi.

Tämä alkuperämerkintäasia, jota on viety eteenpäin — kiitos siitä vielä erikseen ministerille — on yksi tärkeä asia. Ja tietysti sitten ne vientiponnistelut, joita myöskin olette tehnyt ja joita on yhdessä tehty, ovat myös erittäin tärkeitä, koska paitsi että meidän on saatava kotimaisuusastetta vielä vahvistettua, on tietty realiteetti, että joistakin tuotteista on mahdollista saada parempaa hintaa ulkomailta, ja silloin on hyvä asia, että me saamme näitä vientimarkkinoita entistä paremmin auki ja sitä kautta vahvistettua koko maataloustuotannon tulo- ja rakennetta.

18.13 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu maataloudesta ja sen kannattavuudesta ja siihen tehdyistä toimenpiteistä on ollut hyvä — ja niistä toimenpiteistä, mitä vielä toivottavasti voimme tehdä. Asia, mikä ehkä jäi edellisessä puheenvuorossa mainitsematta näistä hyvistä teoista, mitä muun muassa maatalouden sukupolvenvaihdosten eteen on tällä vaalikaudella saatu vielä tehtyä, on varainsiirtoverovapaus yhtiömuotojen vaihdoksiin. Tästä on tullut paljon myönteistä palautetta näiltä suuremmilta tiloilta, jotka nyt sitten tulevaisuuttaan ovat myöskin miettineet.

Yksi keskeisimmistä tekijöistä siinä, että kotimaista ruokaa voidaan jatkossakin tuottaa, on se, että se viljelijä jaksaa siinä työssään, jaksaa tehdä sitä arvokasta työtään ja tuottaa

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

suomalaista ruokaa. Se tietysti vaatii sen, että sen talouden pitää olla siellä tilalla kunnossa ja työstä saa sen korvauksen, mikä siitä kuuluu saada. Mutta jaksamiseen liittyvät myös monet muut asiat, muun muassa se, että myös apua saa sinne tilalle silloin, kun sitä tarvitsee. On erilaisia hankkeita, mitä on saatu vietyä eteenpäin, mutta myös lomitusta on saatu pidettyä asianmukaisella tasolla, ja siihen on kiinnitetty huomiota — ja siihen pitää kiinnittää huomiota, niin että meillä myöskin lomitussjärjestelmä tiloilla toimii.

Mutta kysyisin ministeri Lepältä nyt tässä, onko vielä joitain keskeisiä toimia muun muassa ravintolaruuan alkuperämerkintöjen suhteen ja ylipäätään kaupan reilumman hinnanmuodostuksen suhteen, että pystymme tämän vuoden aikana edistämään niitä niin, että viljelijän tilipussiin jäisi oikeudenmukainen osuus, saisimme tätä hinnanmuodostusta oikeudenmukaisemmaksi ja saisimme maatalouden kannattavuutta paremmalle tolalle.

18.15 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu näyttää jo rönsyävän ylipäätään maatalouden kannattavuuden suuriin kysymyksiin, mutta jospa palautetaan se tähän nimenomaiseen lähetekeskustelun aiheeseen eli tähän poikkeamaan tästä verotuesta.

Jokainen — älköön kukaan käsittääkö väärin — on sitä mieltä, että maanviljelijöiden ahdinko varsinkin tämän vaikean satokadon takia on sellainen, johon pitää tukea antaa, täytyy auttaa. Mutta ongelma verotuissa ylisummaan on se, että niiden kohtaanto tarpeeseen on kyseenalainen, ja sitten kun tehdään tällaisia poikkeuksia verotuksiin, niin silloin täytyy olla erityisen tarkka siitä, ja niin varmasti valtiovarainvaliokunnassa ja verojaostossa ollaankin, onko se oikea tapa hoitaa tämä sinänsä kaikkien yhdessä jakama huoli.

Tässä herää se kysymys, kohteleeke tämä varmasti oikeudenmukaisesti juuri niitä, jotka ovat kärsineet eniten satovahinkoja. Kun osa kuivureista on ollut hakkeella, niin silloin täytyy tietysti kysyä sitä, kohdellaanko niitä viljelijöitä nyt sitten epäoikeudenmukaisesti, jotka eivät kevyttä polttoöljyä enää käytä, jotka toisin sanoen ovat noudattaneet sitä kansallisen ilmastopolitiikan ja ympäristöpolitiikan toivetta, että käyttäisivät enemmän biopolttoaineita, onko tämä oikea viesti, että he eivät sitten tästä hyödy, ja onko kannustin toisin sanoen oikean suuntainen. Nämä ovat niitä kysymyksiä, joita tässä oikeudenmukaisesti täytyy esittää.

Kun itselläni on vielä yksi lisäseikka, jonka haluan tässä tuoda esille, niin tulen esittämään sen tuolta puhujapöytästä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, aika on kulunut. Jos haluatte jatkaa, niin puhujapöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Tosiaan olisin iloinen, jos ministeri Leppä voi vastata näihin kysymyksiin, onko tämä varmasti paras tapa suunnata tuki niille ihmisille, jotka ovat satovahingoista kaikkein eniten kärsineet, ja onko varmaa, että tämä ei muodosta vääränlaista kannustinta, esimerkiksi sitä odotusta, että seuraavissa satovahinkotapauksissa on odotettavissa samanlainen erityinen verohuojennustuki, koska silloinhan tämä johtaisi siihen, että yhä harvempi viljelijä siirtyisi kevyestä polttoöljystä esimerkiksi hakelämmitykseen tai hakekuivureihin, koska siihen ei olisi odotettavissa tällaista vastaavanlaista tukea, minkä nyt sitten ikään kuin fossiililla polttoaineilla saa.

Työ- ja elinkeinoministeriön esittelyssä todettiin, että siitä huolimatta, että tämä on kansallisen ilmasto- ja energiastrategian kannalta vähän kyseenalainen suuntaus, voidaan ajatella, että kannustin ei ole kovin ihmeellinen, jos kerran tähän ei ole voinut varautua, kun

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

satovahingon tullessa viljelijät eivät ole osanneet odottaa, että tällainen tuki heitä kohtaisi. Mutta odotan, että maanviljelyn edushenkilöt toteavat yksiselitteisesti, että tämä todellakin olisi poikkeustapaus ja että ei jatkokeskusteluissa enää toisen kerran tultaisi odottamaan, että satovahingon sattuessa tällaisiin toimiin turvauduttaisiin. On yleisen elämäkokemuksen nojalla melko odotettavaa, että kun kerran on tehty tällainen ratkaisu ja kun sitten tapahtuu uusi satovahinko, niin on täysin oikeutettua ja ymmärrettävää, että palataan siihen, että ai niin, vuonna 18:han tämä korvattiin tällaisella erityisellä lisäverohuojennuksella. Se on aivan inhimillistä.

Mutta halusin saada eduskunnan pöytäkirjoihin sen todettua, että tämä on ollut kuitenkin lainsäätäjän ja hallituksen tahto, että tämä olisi kertapoikkeus. Sitten kun jatkossa tullaan vetoamaan siihen, että tämä on jo kertaalleen tehty aikaisemmin ja nytkin meidän pitäisi tällainen etu saada, voitaisiin palata ehkä tähän pöytäkirjan kohtaan, ja ehkä ministeri voi vielä vahvistaa sen erityisen jyrkällä äänenpainolla, että ei odoteta, että tällaiseen menettelyyn aina vahingon sattuessa turvaudutaan.

18.20 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakan ottamiin asianhaaroihin haluan todeta, että kyse on kertaluontoisesta korvauksesta, joka kohdistuu jo tapahtuneeseen toimintaan. Tämä mekanismi, jolla tätä energiaveron palautusta jaetaan, ei suinkaan ole määrältään eikä luonteeltaan sellainen, että se olisi minkään sortin taloudellinen kannustin tai mikään mukaan, joka ohjaa tästä myöhemmää toimintaa.

On aivan varmaa, että joka ikisellä taholla eduskunnassa ymmärretään se, että kyse on osaratkaisusta kriisipaketin kokonaisuudessa. Eli totta kai jokainen meistä toivoo, ettei koskaan enää tultaisi siihen pisteeseen, että kriisipaketteja maatalouteen tarvitaan, erityisesti kun on kyse poikkeuksellisista sääolosuhteista ja niiden aiheuttamista taloudellisista tappioista.

18.21 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitän edustaja Koskea näistä sanoista. Nyt se todellakin tuli merkittävä tänne, että tarkoitus ja eduskunnan tahto on se, että tämä on kertapoikkeus. Mutta kyllä me kaikki, jotka tunnemme markkinataloutta, ymmärrämme myös, miten kannustinmekanismi toimii. Se toimii juuri sillä tavalla, että lainsäätäjät luo sellaisia ennakkotapauksia, jotka saavat ihmiset muuttamaan taloudellista käyttäytymistään. Tässä tapauksessa pelko on se, että siirtyminen biopolttoaineisiin, mitä ymmärtääkseni kaikki me täällä erityisen lämpimästi kannatamme, viivästyy siinä odotuksessa, että tällaista vastaavaa hyötyä ei jatkossa voisi sitten enää saada.

On tosiaan tärkeitä, että toteamme kaikki yhdessä tuumin — ja toivon, että kaikki eduskuntapuolueet tähän yhtyvät — että tämä on tarkoitettu vain kertatoimenpiteeksi ja poikkeuksen poikkeukseksi.

18.22 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en tunnista edustaja Harakan puheenvuorosta mitään erityistä negatiivisuutta tai kaunaa, vaan ihan ehkä perustellunkin huolen siitä, millä tavalla näitä satovahinkoja ja katotilanteita jatkossa hoidetaan. Valitettavasti kaikki ennusteet viittaavat siihen suuntaan, että ilmaston muuttuminen tulee lisäämään sään ääri-ilmiöitä, ja tämä voi todella tulla puheeksi. Sen vuoksi minusta olisikin paikallaan, että tässä salissa mietittäisiin — ja varmasti tässä talossa jo mietitäänkin sitä — mikä on se kestävä tapa jatkossa hoitaa tällaisia satovahinkotilanteita. Me-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

hän luovuimme tällaisesta julkisrahoitteisesta satovahinkojärjestelmästä muutama vuosi sitten. Kuviteltiin, että vakuutusyhtiöt, yksityinen markkina, hoitaisivat tämän ongelman. No, se ei ole sitä hoitanut: ei ole tullut tarjolle sellaisia sopivia vakuutustuotteita. Sellaiset sopivat tuotteet olisivat liian kalliita. Ehdot ovat todella huonot, ne eivät ole käyttökelpoisia. Siksi pohtisinkin tällaista vähän pakollisen vakuutuksen tyyppistä, osin julkisrahoitteista [Puhemies koputtaa] vakuutusjärjestelmää jatkossa satovahinkoja varten. Ilmeisesti tällaisia Euroopassa onkin käytössä jo jossain.

18.23 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Harakalle ymmärryksestä viljelijöiden erittäin hankalaa taloudellista tilannetta kohtaan.

Pyysin puheenvuoron siksi, että ajattelin lohduttaa edustaja Harakkaa sillä, että olen aika lailla varma, että tämä pieni energiaveron osan väliaikainen palautus ei tule suuntaamaan millään lailla viljelijöiden tulevia investointeja. Kyse on niin pienestä osasta, kuten edustaja Pakkanen kuvasi, noin 10 prosentista kevyen polttoöljyn kustannuksessa, että tämä energiaveron palautuksen väliaikainen korotus on suunnilleen samaa luokkaa kuin kevyen polttoöljyn normaalit hinnanvaihtelut. Eli kyllä ne investointiratkaisut — käytetäänkö kevyttä polttoöljyä, käytetäänkö maakaasua, käytetäänkö haketta, mikä se lämmön lähde on — varmasti perustuvat laajempaan ja pidempiaikaiseen, kattavampaan harkintaan kuin tämmöiseen yksittäiseen [Puhemies koputtaa] pieneen vuosittaiseen tukeen.

18.24 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että edustaja Harakka on paneutunut myöskin tähän maatalouspolitiikkaan ja on sinänsä lähtökohtaisesti ihan oikealla asialla. Mutta kun olen saanut jonkun aikaa tätä maatalouspolitiikkaa seurata, niin voin kyllä vakuuttaa, että tuolla maa- ja metsätalousvaliokunnan työssä, vaikka en siellä ihan viime aikoina ole ollutkaan, kyllä varsin kattavasti tiedetään se, minkälaisia välineitä meillä on kotimaisin päätöksin käytettävissä ja millä me voimme auttaa niissä tilanteissa, jotka viljelijöitä kohtaavat. Aivan varmasti ne tiedetään myöskin ministeriössä, ja sen vuoksi olisin aika luottavainen kyllä sen suhteen, että tässä on varmaan nyt sellaista keinoa käytetty, joka tähän tilanteeseen on mahdollisimman hyvin sopinut, niistä keinoista, jotka ovat olleet käytettävissä, ja joka mahdollisimman tasapuolisesti kohtelee satovahingon kärsineitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro edustaja Harakalle.

18.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Satoselle. On vain todettava, että en väitäkään perehtyneeni maatalouspolitiikkaan, mutta olen perehtynyt veropolitiikkaan, talouspolitiikkaan, jonkun verran ilmasto- ja energiapolitiikkaan. Kysymys oli siis vain siitä, ovatko tämä verojärjestelmään jo tehty poikkeus ja siihen tehtävä lisäpoikkeus niitä oikeita keinoja auttaa tässä kiistattomassa ahdingossa. Koska me kaikki, jotka olemme verojen kanssa tekemisissä, tunnistamme tämän ilmiön, että kun pitäisi saada aikaan jokin edistysaskel tai pitäisi edistää hyvää asiaa, niin varsin nopeasti joku keksii, että tästähän pitäisi saada joku verovähennys tai joku verokorvaus, ja silloin verojärjestelmän logiikkaa ja kattavuutta ja tiivistä veropohjaa helposti nakerretaan. En epäile ollenkaan, etteivätkö edustaja Viljasen tiedot ole oikeita, mutta huomautan, [Puhemies ko-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

puttaa] että tämä on kuitenkin kaksinkertainen vähennys siihen nyt saatavaan vähennykseen nähden. Kyllä se ihan huomattava on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.27 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme tavalla tai toisella verojen kanssa tekemisissä, ja toivonkin, että tämä poikkeus on poikkeus, mutta erityisesti toivon poikkeusta niille sääolosuhteille ja tuotanto-olosuhteille, mitä viime vuonna viljelijät joutuivat kokemaan. Silloinhan me emme tämmöisten tilanteitten edessä olisi: jos olisi normaali kasvukausi ja normaalit sääolosuhteet, niin tämmöisiä erityispoikkeuksia esimerkiksi verotukseen ja polttoaineveroon ei tarvitsisi laittaa. Vahinkoja voi tulla tulevaisuudessakin, ja itse ainakin toivon niin, että jos viljelijäväestö kokee satovahinkoja, jotka johtuvat luonnonolosuhteista, elikkä heillä ei ole itse siihen mahdollisuutta vaikuttaa, ne eduskunnassa myös tulevaisuudessa tavalla tai toisella hoidetaan. Tällä kertaa päädyttiin tähän verotukiratkaisuun, niin kuin edustajat ovat kertoneet. Tämä oli varmaan olemassa olevista vaihtoehdoista oikeudenmukaisin ratkaisu.

Tulevaisuutta silmällä pitäen pitäisin kuitenkin kaikkein tärkeimpänä sitä, että kuluttajat maksaisivat kotimaisesta ruuasta riittävän hyvää hintaa, jotta viljelijöitten kannattavuutta saataisiin sitä kautta parantumaan. Ja erityisesti me, jotka istumme myös kotikuntiemme ja -kaupunkiemme valtuustoissa, voisimme siihen vaikuttaa julkisten hankintojen kautta osoittamalla, että kunnat käyttäisivät julkisissa hankinnoissa kotimaista ruokaa, ja sitä kautta saataisiin tämmöinen tason nosto julkisissa hankinnoissa, kuluttajat saisivat lähiruokaa ja käytettäisiin sitä. Samoiten viljelijöitten kannattavuutta tätä kautta pystyttäisiin merkittävästi parantamaan.

18.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä energiaverotuen korotus satoimenetyksiä korvaamaan oli hyvä ratkaisu löytää nopeasti keino poikkeukselliseen tilanteeseen, ja niin kuin tässä edellä ovat muutkin puhujat tuoneet esille, tällaisiin täytyy varautua, ja toivon hyviä ideoita aikaansaavalta maatalousministeriltä jatkossakin.

Oma, toimiva ruokatuotanto on huoltovarmuuskysymys. Tässä on tuotu esille maanviljelijöiden jaksamista ja myös tulotasoa ja sitä, miten maataloudella tänä päivänä eletään, mutta näinä viikkoina tärkeässä roolissa on myös se, että me käyttäisimme entistä enempi suomalaista ruokaa, niin kuin edustaja Pakkanen tässä toi esille. Että kunnat, koulut ja muu julkinen puoli tekisivät hankintoja lähiruusta mutta ennen muuta myös suomalaisesta ruusta.

Te, ministeri Leppä, olette ollut poikkeuksellisen aikaansaava näiden ruuan alkuperämerkintöjen kohdalla. Teidän aikananne niitä on laajennettu määrätietoisesti, mutta yksi, joka on nyt törmännyt jollain tavalla EU-ongelmiin, on nämä ravintolaruuan alkuperämerkinnät. Te laitoitte asiat jo siihen kuntoon, että se piti saada tänä keväänä kuntoon, että ravintoloissa ja työpaikkaruokaloissa olisi myös kerrottu lihan ja kalan alkuperä, mutta ymmärtääkseni viime kuun alussa EU ilmoitti, että homma ei etenekään, ja se palautui takaisin teidän pöydällemme. Kysyisin teiltä: onko teillä siihen hyvä keino, miten me saamme EU:n taipumaan tähän täydellisen järkevään ratkaisuun, että suomalainen ja Suomessa ravintolassa ja työpaikkaruokailussa käyvä ihminen saisi jatkossa tietää, mitä hän suuhun laittaa näin halutessaan?

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

18.30 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Herra puhemies! Vielä kertauksen vuoksi, kun äsken keskusteltiin salissa siitä, miten tämä kohdentuu ja oliko tämä paras mahdollinen vaihtoehto, todettakoon vielä kerran, että haettiin kaikki mahdolliset keinot ja käytiin lävitse, millä tätä ahdinkoa kurjan satovuoden jälkeen oltaisi voitu helpottaa, ja sieltä seuloutui sitten tämä sekä kohdentumisen mielessä että myös siinä mielessä, että tämä pystytään kuitenkin kohtuuaikataulussa maksamaan, ja olen tosi iloinen siitä, että te vielä valtiovarainvaliokunnassa haette keinoja, joilla tuota maksua voitaisiin aikaistaa. Kaikki mahdollinen tuki sille, että sellainen keino löytyisi. Se on ehdottoman ehdottoman hyvä.

Myöskin haluan vielä todeta sen, että niin kuin ministeri Orpo täällä jo sanoi, tämä lisätuki ja vastaantulo viljelijöille ei kannusta fossiilisten polttoaineiden käyttöön. Tämä on suhteessa menneisyyteen, käytettyihin polttoaineisiin, ei tuleviin. Tämä on kertaluontoinen ja niin edelleen. Eli kyllä se suuntaus on niin maataloilla kuin muutoinkin yleisesti siihen, että me siirrymme kohti uusiutuvien polttoaineiden ja uusiutuvien raaka-aineiden käyttöä ja jätämme taaksemme fossiiliset. Se on ihan päivänselvä asia, mutta se ei tapahdu hetkessä. Se vaatii siirtymäaikaa, melko pitkääkin, ja sitä kohti me haluamme olla menossa.

Mutta sitten näihin muutamiin muihin asioihin:

On selvää, että viljelijät tarvitsevat parempia taloudellisia puskureita kohtaamaan niitä hankalia satovuosia ja muita koettelemuksia, joita tiloille väistämättä välillä tulee. Se on ihan selvä asia, se kuuluu yrittämisen arkeen, mutta nyt se tase on niin ohut tiloilla, että siihen tarvitaan kohennusta. Siksi tämä vastaantulo on tehty, mutta se kestävästi tulee vain sillä, että markkinat toimivat nykyistä paremmin, nykyistä oikeudenmukaisemmin, niin että myös alkutuottaja, viljelijä, saa markkinoilta oikeudenmukaisen osuutensa, jolla kannattava toiminta on mahdollista, ja siksi valmistellaan elintarvikemarkkinalakia ja siihen liittyviä asioita, jotta tämä mahdollistuisi.

Alkuperämerkintöjen asia on erittäin tärkeä. Kiitoksia kommentteista. Ja ravintoloiden osalta, vaikka se nyt tuli takaisin tuolta komissioltta, emme kuitenkaan ole tätä lakaisseet pois vaan me teemme uuden ehdotuksen komissiolle, ja olen vakuuttunut siitä, että me löydämme sellaisen keinon, jolla tämä on mahdollista toteuttaa, niin että kuluttajat saavat tietää, mitä kalaa, mitä lihaa he syövät. Siitähän tässä kysymys on. Ja seuraava askel tästä eteenpäin on se, että sama ulotetaan myös jalosteisiin. Se on ihan päivänselvä asia, että tätä jatketaan sitten seuraavalle portaalle myöskin.

Muitakin tapoja toimia maatalouden nykyisen tilanteen edistämiseksi on, tietenkin jo mainitut vakuutusmaksuverot muun muassa ja niin edelleen, ja myös koko ajan meidän pitää katsoa, että me emme tee sellaisia säädöksiä täällä, jotka nostaisivat kustannuksia, hankaloittaisivat ja lisääisivät byrokratiaa, vaan että me jatkamme hallituksen aloittamalla byrokratianpurun tiellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 8/2018 vp

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

18.34 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä siis ehdotetaan perustettavaksi uutta Ruokavirastoa. Keskushallinnon rakenteen, virastorakenteen, kehittäminen kuuluu Sipilän hallituksen rakennepoliittisiin uudistuksiin. Samalla me haluamme myöskin uudistaa toimintatapoja valtionhallinnossa, ja siihen pohjautuu tämä ehdotus.

Tässä siis yhdistettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston, Eviran, ja Maaseutuviraston, Mavin, tehtävät sekä virastojen tietohallintopalvelujen tuottamiseen liittyvät tehtävät Maanmittauslaitoksesta. Virastoon siirrettäisiin lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyvät tehtävät. Viraston nimeksi esitetään tuota Ruokavirastoa, ja se aloittaisi toimintansa ensi vuoden elikkä vuoden 2019 alusta.

Maa- ja metsätalousministeriö käynnisti virastojen yhdistämishankkeen helmikuussa 2017. Hankkeen tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisuhojausta sekä tukea tietohallinnon kehittämistä. Tavoitteena on myös, että elintarvikeketjun toimijoiden näkökulma — siis elintarvikeketjun toimijoiden näkökulma — tulisi nykyistä vahvemmin huomioiduksi viranomaistoiminnassa.

Esityksen mukaan Ruokaviraston tehtävänä on edistää, valvoa ja tutkia elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvien terveyttä. Lisäksi virasto vastaa Euroopan unionin maataloustukien ja maaseuturahaston varojen käytöstä Suomen maksajavirastona ja hallinnoi EU- ja kansallisia tukia. Yhä tärkeämpi tehtävä virastolla tulee olemaan myös viennin edistäminen ja siihen liittyvät viranomaistehtävät.

Eduskunnalle tänään annettavassa esityksessä lakkautettavien virastojen sekä Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen Ruokavirastoon siirrettävien osien henkilöstö siirtyisi uuteen virastoon ensi vuoden alusta. Yhteensä muutos koskee noin tuhatta, vähän vaille tuhatta, henkeä. Esityksessä säädetään, että maa- ja metsätalousministeriö voisi perustaa ennen lain voimaantuloa uuden viraston pääjohtajan sekä hallintojohtajan virat. Näillä varmistetaan juoheva siirto nykyisistä, toimivista virastoista yhdistämisen yhteydessä.

Viraston päätoimipaikka on Seinäjoki, ja henkilöstö jatkaa nykyisillä toimipaikoillaan ympäri Suomen. Noin kahdellakymmenellä paikkakunnalla on virastolla toimintaa ja tulee olemaan edelleenkin.

Vielä kerran: lakien voimaantulon on tarkoitus olla kaikilta osin ensi vuoden alussa. — Kiitos.

18.37 Susanna Koski kok: Arvoisa puhemies! Ruokavirastouudistuksen tavoitteeksi on muotoiltu ruoka-alan laaja-alaisen osaamisen kehittäminen, joka pitkällä aikavälillä parantaa palvelukykyä ja alkutuotannon kehittämisen toimintaedellytyksiä. Parasta ruokavirastouudistuksessa on sen sijaintipaikka, ja lakeuksilla toivotamme sen tervetulleeksi.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Lakiluonnoksen lausunnoissakin korostuvat erilaisten hallinnollisten järjestelmien yhdistämiseen liittyvät haasteet, sähköisten palvelujen kehittämisen tarve sekä elintarvikevientiin liittyvien tehtävien tärkeys ja niiden rahoitus. Ruokavirastouudistus on monella taholla odotettu uudistus, se on nimittäin mainio mittari osoittamaan, mitä hallitus ja hallinto ovat ottaneet onkeensa kahden vuoden takaisesta traktorimarssista. Ainakaan viljelijöiden keskuudessa ei ole unohtunut, miten viraston toimimattomat tietojärjestelmät koituivat monen viljelijän kohtaloksi taloudellisen ahdingon kurjistajana.

Ruokavirastouudistuksessa ollaan yhdistämässä ainakin kahta toisistaan poikkeavaa organisaatiokulttuuria. Kuten lausunnoissakin todetaan, virastojen tehtäviin liittyviä merkittäviä synergiaetuja on vaikea hahmottaa. Eviran ja Mavin yhteyteen on tarkoitus liittää Maanmittauslaitoksesta entisen Tiken tietohallintopalvelut uuteen virastoon.

Vaikka yhdistämiseen liittyy aivan oikea ja hyvää tarkoittava tavoite, ei yhdistäminen sellaisenaan tee uudesta virastorakenteesta asiakaslähtöisempää tai vähemmän byrokraattista. Kahden pääorganisaation, Eviran ja Mavin, toisistaan oleellisesti poikkeavat tavat esimerkiksi omien tietojärjestelmäpalveluidensa hallinnassa ja tuotannossa asettavat tietohallinnolle ja sen kehittämislle ennennäkemättömät haasteet. Valtiovarainministeriö onkin todennut, että esitystä täsmennetään virastojen viranomaisten yhdistämisestä saatavista synergiaeduista, niiden perusteista, resurssisäästöistä ja niiden toteutumisen ajoittumisesta.

Todellakin, traktorimarssiin kiteytyi viljelijöiden tyytymättömyys Mavin tietojärjestelmien toimimattomuuteen ja siitä aiheutuviin haittoihin. Mavin toiminta laastaroitiin, ja sittemmin Mavi on tehnyt jopa hyvää tulosta — ja hyvä niin. Ruokavirastouudistuksessa on vaarana tartuttaa tuo Mavin tauti myös muualle yhtenäistämällä hallinnon alan ict-arkkitehtuuri ottamalla käyttöön yhteinen tietohallintojärjestelmä siihen liittyvine palveluineen. Miten siis varmistetaan, että vanha toimintamalli ei siirry uuteen organisaatioon?

Hallinnollisen taakan ja kustannusten kasvu on todennäköisempää, kun yhdistyvät tahot ottavat käyttöönsä yhtenäisen tietojärjestelmän. Uudistus ei näillä näkymin myöskään luo kannusteita trimmata tai tehostaa viraston omaa tietohallintopalvelujärjestelmää. Se ei virastossa myöskään jousta toimintaympäristössä tapahtuvien väistämättömien muutosten myötä, ohjelmistopalveluiden ja niihin liittyvien ratkaisujen kilpailutus markkinoilla on nimittäin ainut keino suitsia kustannuksia ja saada käyttöönsä tarkoituksenmukaisesti toimivia työkaluja. Sitä paitsi ydintehtäviin eli maksatustoimintaan liittyvä automatiikka on kiistatta lähitulevaisuudessa tekoälyn hommaa. Tarvitaanko tällöinkin tekoälynä tai ostopalveluina hankituille ratkaisuille niitä hallinnoiviin palveluihin toistasataa henkilöä?

Huomionarvoista on, että laki ei kuitenkaan velvoita tietohallinnon palveluja ostaville muille virastoille asiakkuusvelvoitetta, vaan tuottavista palveluista sovittaisiin asiakkaiden kanssa tehtävissä palvelusopimuksissa. Entä jos ostajia ei ole? Entä jos potentiaaliset asiakkaat löytävät markkinoilta soveltuvammat ratkaisut kustannustehokkaampaan ja kilpailukykyisempään hintaan? Mitä tälle hallinnoivalle palveluorganisaatiolle tapahtuu, jos asiakkaat löytävät nämä tarkoituksenmukaisemmat ratkaisunsa muualta?

Arvoisa puhemies! Toinen puute liittyy viraston vientiasioiden hoitamiseen liittyvän vastuun kirjaamisesta lakiin. Kuten tiedämme, Eviran toimesta tehty viranomaistyö elintarvikeviennin saralla on maailmanmarkkinoilla luotettavaksi tunnettua ja arvostettua. Kyse on viranomaistoimintamme kruununjalokivistä. Vienninedistämiseen liittyvät tehtävät tulee kirjata lain tasolle ja pysyvinä tehtävinä, ja siten ne on myös huomioitava budjet-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

tirahoituksessa. Eduskunta on selkeästi ja ministeriä velvoittavasti ilmaissut kantansa muun muassa ruokapoliittisessa selonteossa ja sen toimeenpanosuunnitelmassa.

Maatalouden kriisirahasto on toiminut vientitoimintojen rahoituslähteenä viimeisen kolmen vuoden aikana. Viimeistään nyt on selvää, että vientitoimintoja ei voi rahoittaa enää määräaikaaisesti, vaan on pyrittävä kestävämpään ja pitkäjänteisempään ratkaisuun. Elin-tarvikekaupan kansainvälistymisen myötä kohdemaat tulevat asettamaan yhä enenevässä määrin uusia vaatimuksia, siis kaupan esteitä, ruuan liikkuvuudelle. Tulevaan kysyntään ei kyetä vastaamaan ilman nykyistä ja hyväksi todettua panostusta. Esimerkiksi yksittäisen tuotekategorian pääsy uusille markkinoille voi kestää vuosia. Kriisirahasto hoitaisi asian lyhyeksi ajaksi, ei pitkäjänteisesti. Vientityössä rakennetaan myös suhteita kohdemaitten viranomaisiin, ja näiden suhteitten avulla on mahdollista saada asioita tehokkaammin eteenpäin. Jos siis nykyiset panostukset häviävät, myös nykyiset suhteet häviävät.

Arvoisa puhemies ja hyvä ministeri! Myöskin johtoon ja aikatauluun liittyy monia kysymyksiä, joita nostan vielä myöhemmin esille. Olen itsekin hieman harmissani, ettei tässä vaiheessa asian käsittelyä ole perusteita tämän positiivisempaan puheenvuoroon. Toivon kuitenkin, että uudistuksen lopputulos on aikanaan sellainen, että tehdystä työstä voi antaa kiitosta.

18.43 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en olisi yhtä kriittinen kuin suuresti arvostamani edustaja Koski, joka äsken käytti varsin kriittisen puheenvuoron nostaen kyllä hyviä näkökohtia esille. Uskon kuitenkin, että tämä uudistus, jossa yhdistetään Maaseutuvirasto, Evira ja heidän tietohallintotoimijansa, on sellainen, joka kuitenkin reipastaa ja keventää meidän maataloushallintoamme ja yksi luukku tulee vähemmän. Lisäksi en ihan hirveästi vähättele näissä yksiköissä toimivien osaajien työpanosta. Pidän itse erittäin tärkeänä sitä, että tämä ratkaisu vahvistaa Seinäjoen asemaa ruuan osaamiskeskuksena, maataloushallinnon osaamisyksikkönä. Uskon edelleen siihen, että kyllä viljelijälle enemmän löytyy ymmärrystä ja luottamusta keskellä lakeutta kuin Etelä-Helsingissä, mitä jotkut ovat toivoneet.

Haluan kiittää myös ministeri Leppää siitä ratkaisusta, että uskallettiin laittaa pääpaikka jonnekin muualle kuin Kehä kolmosen sisäpuolelle. Se oli kyllä näyttö keskustatustaisten ministerin rohkeudesta ja Sipilän hallituksen hyvästä työstä alueellistamisessakin.

18.44 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kosken puheenvuoro ehkä todellakin oli melkein paremmin tänne opposition suuhun sopiva. Kuitenkin itsekin ajattelen näin, että tämä tavoite siitä, että keskushallinnon virastorakennetta halutaan kehittää, on sinällänsä kyllä arvostettava. Mutta toisaalta ymmärrän kyllä: Edustaja Koski toi esille niitä huolia, jotka oikeastaan, voisi sanoa, viljelijäväestöllä tai tänä päivänä melkein pä kenellä tahansa suomalaisella ovat. Kun kuulee sanan Maaseutuvirasto, niin ensimmäisenä tulee mieleen valtavat tietohallintosotkut ja ne maksatusten viivästykset, joi-hinka monet viljelijät sitten todellakin polttivat pärensä, ja traktorimarssi oli varsin aiheellinen.

Olisinkin nyt halunnut kysyä ministeriltä: Millä tavalla on varauduttu siihen, että näin massiivisia ja suuria tietojärjestelmiä lähdetään nyt ajamaan ikään kuin yhteen virastoon, jotta mitään vastaavan tyyppistä ei tule? Ja erityisesti, kun tässä mainitsitte, että siellä on todellakin nämä EU-tukien maksatukset edelleenkin, niin ne ovat asioita, joissa viivästyksiä ei pystytä sallimaan. [Puhemies koputtaa] Ja toisaalta Eviralla on paljon sellaista raja-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

pintaa, muun muassa erilaisten yhdistysten ja vastaavien, [Puhemies koputtaa] ruokajakoyhdistysten kanssa ohjeistamista, että myöskin tämä asiakaskunta sitten säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaaha, edustaja Essayah, teille varattu aika on käytetty. Olen havainnut vastauspuheenvuorotarpeita vielä edustajilla Savola, Eestilä ja Koski, havaitsinko oikein, edustaja Pakkanen myöskin. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Savola.

18.46 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän maatalousbyrokratian purku on ollut se yksi keskeinen tekijä, mitä on haluttu tällä hallituksella, tällä vaalikaudella viedä eteenpäin. Ja se, että nyt Ruokavirasto perustetaan ja siinä yhdistetään näitä keskeisiä virastoja, antaa myös mahdollisuuden tähän byrokratian keventämiseen. Kannustan kyllä myöskin siinä, että tätä asiaa tullaan seuraamaan ja että kiinnitetään huomiota siihen, että tämä virasto alkaa hyvin toimia.

Ensi vuoden alusta aloittava Ruokavirasto tulee kyllä aivan oikeaan paikkaan. Se tulee ruokamaakuntaan Seinäjoelle, Etelä-Pohjanmaalle, [Antti Kurvinen: Maailman parhaaseen paikkaan!] missä elintarvikeklusteri on vahva. Siellä on osaamista koulutuksen suhteen, siellä on jalostusta elintarviketeollisuuden suhteen, siellä on suuri osa alkutuottajista niin ikään. Siitä haluan kiittää ministeri Leppää. Tämä oli rohkea ja hyvä ratkaisu, että se tuli Etelä-Pohjanmaalle.

18.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kosken puheenvuoro oli sillä tavalla hyvä, että hän toi esille tiettyjä asioita, mitä tämmöisessä virastouudistuksessa pitäisi oikeasti ottaa esille.

Itse tunnustan kyllä, että en ole hallintouskovainen, olen enemmän toimintauskovainen. Nyt kun näitä tämmöisiä isoja virastoja perustetaan, niin se on hyvä, että se tulee Seinäjoelle. Mutta kyllä se oikeasti taitaa niin olla, että kun erilaisia toimintoja ja virastoja yhdistetään, niin siinä saattaa mennä monta vuotta, ennen kuin ihmiset oppivat sen uuden toimintakulttuurin. Kun sinne tulee vielä tietohallinto sisälle, niin täytyy oikeasti katsoa, että viraston johto sitten huolehtii siitä, että sitä käytetään asianmukaisesti. Totta kai, kun uusi virasto perustetaan, pitää olla uudet toimintatavat, ja esimerkiksi tietohallinto minun käsittääkseni menee entistä enemmän siihen, että tilataan se suoraan markkinoilta. Eli se, kuinka paljon siinä tarvitaan omia erikoisihmisiä ja ikään kuin tämmöistä kolmatta pyörää, jää sitten johdon arvioitavaksi, että se ei ole sitten meidän tehtävä arvioida.

18.48 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta puheenvuoroni oli kriittinen, mutta niin on myös huoleni täysin aito ja perusteltu siihen, että kun näin massiivista virastouudistusta tehdään, niin se on tehtävä harkiten ja huolella.

Tässä vaiheessa haluaisin vielä nostaa ristiriitaisuuden koskien viraston toiminnan aloittamista. Maa- ja metsätalousministeriö itse vastusti valtion lupa- ja valvontaviraston Luovan perustamista vuoteen 2019 vedoten riskeihin koskien maakuntauudistuksen ja siihen liittyvän virastouudistuksen eriaikaisuutta. Nyt Ruokaviraston osalta riskit liittyvät ensisijaisesti maksajaviraston akkreditointimenettelyyn, viljelijätukien maksuun liittyvien riskien ja haittojen parempaan hallintaan. Valtiovarainministeriö on todennut, että Ruokavirasto juuri maksajavirastotehtävien vuoksi on suurempi uudistus kuin tämä Luovan perustaminen. Ei siis käy esityksestä ilmi, miten nämä mahdolliset riskit ja haitat ja lisäkustannuk-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

set on analysoitu, sillä tämä akkreditointimenettely joudutaan joka tapauksessa tekemään maakuntamallin yhteydessä uudestaan. Haluaisinkin nyt, että ministeri [Puhemies koputtaa] ottaa myös tähän asiaan kantaa, millä tavalla tämä säästää tätä hallinnon tärkeää uudistusta.

18.49 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hiukan kriittisin korvin kuuntelen tätä kriittistä keskustelua tuolta alueelta, jolle Ruokavirasto on sijoittumassa ja jolla aloittaa toimintansa. En kiistä ollenkaan, sen sijoituspaikka on aivan oikea, ja varmaan maakunnasta löytyy osaamista, mutta sitä maaseudun ja elintarviketeollisuuden osaamista löytyy kyllä vahvasti myös omasta kotimaakunnastani Kymenlaaksosta. Toivoisin, että ministeri miettisi, koska tuntee Kymenlaaksonkin kovin hyvin, onko mitään muuta alueellistamista, mitä voisi Kymenlaaksoon tuoda. Meillä on siellä yksityistä meijeritoimintaa, on erittäin hyvin elintarviketeollisuutta. Kymenlaakso tunnetaan myös vahvana maaseutualueena. Kyllä siellä tätä osaamista ainakin maakunnasta löytyisi ja sijainti on noin alta tunnin matkan päästä Helsingistä, niin että uskoisin, että myös pääkaupunkiseutu pääsisi nauttimaan siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Kurvinen.

18.50 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minä nyt rupean vähän ihmettelemään jo noita edustaja Kosken puheita. Haluaisin nyt kuulla sen, oletko te, edustaja Koski, sitä mieltä, että on huono asia, että meillä vähennetään viljelijää, talonpoikaa, valvovia viranomaisia. Pitäisikö niitä virastoja olla edelleenkin enemmän erillään, ja onko se huono asia, että tämä uusi virasto sijoittuu, sen pääpaikka tulee Seinäjoelle meidän yhteiseen vaalipiiriimme? [Keskustan ryhmästä: Hyvä kysymys!] Ihmettelen nyt kyllä kovasti näitä tilastoja. Onko perustavoite näitten tilastojen läpi lukemisella se, että ei saisi tulla Ruokavirastoa Seinäjoelle? Ihmettelen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Koskelle. Periaatteessa tässä keskustelussa on pyydettyjä puheenvuoroja aika paljon tässä ja tämä ei ole pelkästään Kosken ja Kurvisen välistä keskustelua. Nyt vielä Koskelle, ja sen jälkeen palataan puhujalistaan.

18.51 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Kurviselle tiedoksi, että minä olen isänmaan tyttäriä. Ei se, että joku virasto sijoittuu kotivaalipiiriin, tarkoita sitä, ettei voisi ajatella koko isänmaan viljelijöitten ja hallinnonkin etua ja parasta.

Kun otin tämän [Antti Kurvisen välihuuto] valvontatehtäviä suorittavien viranomaisten määrän vähentämisen, niin haluaisin lisäksi ministeriltä kysyä, miten tämän uuden perustettavan viraston johdon tehtävät nyt tarkemmin aiotaan määritellä, sillä pääjohtajalle on muotoiltu otto-oikeus. Tarkoittaako tämä nyt sitä, että tulevalla pääjohtajalla [Antti Kurvisen välihuuto] on mahdollisuus ottaa mikä tahansa asia, myös valvontoihin liittyvä, omaan käsittelyynsä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

18.52 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Esillä on hyvin järkevä hallinnollinen uudistus. Esityksen perusteella hallinto tulee sujuvoitumaan. Samalla alalla toimivat Evira ja Maaseutuvirasto ja eräät muut osat pannaan yhteen.

Mutta pyysin puheenvuoron asiasta, joka on aivan erilainen kuin mistä äsken keskusteltiin ja ei varmaan tule kovin suurena yllätyksenä sen vuoksi, että ruualla ja elintarvikkeilla on erittäin tärkeä merkitys meidän ihmisten terveyden kannalta. Asiantuntijat ovat yleensä sitä mieltä, että ruoka kokonaisuutena on meidän fyysisen terveytemme kannalta tärkein asia, ja se koostuu elintarvikkeista. Evirahan on Elintarviketurvallisuusvirasto. Se on tehnyt erittäin hyvää työtä elintarviketurvallisuusasioissa ja myöskin elintarvikelainsäädännön asioissa. Mutta ruoka ja terveys on muutakin kuin pelkkää elintarviketurvallisuutta. Elintarviketurvallisuus on tärkeää, ja siihen liittyy valtava julkinen huomio, meidän kaikki haluamme syödä turvallista ruokaa, mutta väestön terveyden kannalta se ei kyllä kuitenkaan ole se tärkein asia, paljon isompi asia on ruokavalion koostumus, on kysymys esimerkiksi suolasta, sokerista, kuidusta, rasvan laadusta, ja tämä jää hallintokuvioissa helposti vähemmälle. No, tässähän toki sosiaali- ja terveysministeriö on mukana ja maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyö on sinänsä hyvä, mutta ravinto koostuu elintarvikkeista, jotka siis ovat Eviran ja uuden viraston toimialaa. Meillä on tässä yhteistyössä myöskin valtion ravitsemusneuvottelukunta, joka on historiallisesti tehnyt paljon hyvää työtä. Takavuosina oli kysymys muun muassa erilaisten puutostautien torjunnasta mutta nykyään yhä enemmän ravinnon laadusta. Mutta se on vain neuvottelukunta.

Nyt siis olemme perustamassa tätä Ruokavirastoa maataloushallinnon yhteyteen, kuten Evira on, ja tähän on paljon perusteluja. Kysymys on terveyden kannalta siitä, että voidaan edistää terveystieteitä maataloustuotannossa ja ruokaketjussa. Olen kuullut, että paljon puhutaan siitä, että pelloilta pöytään kaikki pelaa hyvin, ”from farm to fork” englanniksi, ja se on erittäin tärkeä asia. Mutta on muistettava myöskin mitalin toinen puoli, jota terveyspuoli korostaa, ja se on ”from fork to farm” eli se, että kyllä pitää myöskin muistaa se, minkälaisia toiveita tutkittu tieto, terveystieteiden antavat tuotannolle. Elikkä myöskin niinpäin, että maatalouspolitiikka ei suoraan saa jyrätä terveystieteitä, joista tietysti on myöskin historiallisia kokemuksia. Suomehan on ymmärtääkseni kansainvälisesti aika ainutlaatuinen tai aika poikkeuksellinen maa siinä suhteessa, että elintarviketerveyshallinto on maataloushallinnon alainen, ja se antaa suuren vastuun, niin kuin sanoin.

Mitä tulee suomalaiseen ruokaan ja maatalouteen, niin varmaan kaikki yhdymme siihen toiveeseen, että suomalaisten ruoka olisi entistä enemmän kotimaista ja että sen tuotantoon olisi hyvät edellytykset, mistä äskeisessä asialistan kohdassa puhuttiin, ja myöskin — se, minkä joku mainitsi aiemmassa keskustelussa — että julkisissa hankinnoissa voitaisiin mahdollisimman paljon käyttää terveellisiä ja turvallisia kotimaisia elintarvikkeita. Ja tähän on siis kansantalouden ja työllisyyden lisäksi hyvin paljon perusteita myöskin terveydessä ja elintarvikkeiden turvallisuudessa. Suomalainen ruokahan on keskimääräisesti ottaen selvästi puhtaampaa. Mutta on muistettava myöskin se ja rehellisesti sanottava, että on väärin sanottu, että kaikki kotimaiset elintarvikkeet olisivat automaattisesti terveellisiä. Kyllä me tarvitsemme hallinnolta ohjausta terveellisempään suuntaan ja terveelliseen ruokavalioon.

Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron esittääkseni toiveen, että uudessa Ruokavirastossa otettaisiin riittävästi ja itsenäisesti huomioon ruuan ja terveyden väliset yhteydet ja siihen liittyvät asiat ja laajemminkin kuin elintarvikkeiden turvallisuuden osalta. Ja

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

toivon, että valtion ravitsemusneuvottelukunnan, jonka toimisto on siis Evirassa tällä hetkellä, asemaa ja toimintaedellytyksiä tuetaan ja että asiassa hyvä yhteistyö maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön välillä jatkuisi ja vielä vahvistuisi.

18.58 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minusta on erinomainen asia, että Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto yhdistetään. Tuo uusi nimi "Ruokavirasto" kuulostaa tällaisesta tavallisesta ihmisestä aika hyvältä ja luontevalta.

Tärkeää on se, mikä on tässä hallituksen esityksessäkin todettu, että henkilöstön siirtämistä pakolla uudelle paikkakunnalle tulotaiisiin välttämään niin pitkälle kuin mahdollista. Silloin, kun Maaseutuvirasto perustettiin, oli vähän huonoja kokemuksia.

Seinäjoki on tietysti tavattoman viehättävä paikka minunkin mielestäni, mutta esimerkiksi poikani pitää Seine-joen ympäristöä paljon viehättävämpänä. Kaikki eivät ehkä halua siirtyä Seinäjoelle. On hyvä toteuttaa joustavia järjestelmiä tässä suhteessa.

Tämä virastojen yhdistäminen tarjoaa tietysti aikaa myöten nykyistä parempia valtiontalouden säästämahdollisuuksia. Voidaan vähentää virkamiehiä siitä päästä, joka ei ole aivan kaikkein tarpeellisin, ja ehkä sama johto pystyy tekemään enemmän eli hoitamaan koko virastoa. Tämä on tietysti erittäin merkittävä mahdollisuus ja nimenomaan sillä tavalla, että eläkkeelle siirtymisiä käytetään hyväksi.

Sitten vielä yksi asia. On tietysti erittäin tärkeää, että toimintojen joustava hoitaminen turvataan tässä muutostilanteessakin, ja huomaan, että siihenkin on hallituksen esityksessä kiinnitetty erityistä huomiota.

19.00 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Tämä hallituksen esitys koskee Ruokavirastoa, ja tämä on hallinnollinen laki, eli perustetaan uusi virasto. Minä yritän pitäytyä puheenvuorossani siinä tai siihen rinnasteisissa asioissa.

Tänä päivänä me paljon puhumme eduskunnassa ja sen ulkopuolella sotesta, ja jokainen on ilmeisesti asiantuntija sotessa. Hallintomalli on se kaikkein keskeisin, mistä jutellaan, ja niin se on tässäkin hallintomalli. Niin kuin äsken sanoin, itse en ole hallintouskovainen, olen toimintouskovainen, koska se perustuu omaan elämäkokemukseeni, jota itse työelämässä olen saanut ja joidenkin yhtiöiden hallituksissa.

Kuten sotessa, niin myös tässäkin kaikkein tärkeintä tulee olemaan prosessien hallinta ja johtaminen. Ne ovat ne kaikkein tärkeimmät kysymykset, ei se, että perustetaan uusi virasto ja pannaan yhteen eri näköisiä virastoja, joissa on oma kulttuuri toimia. Aina kun perustetaan uusi työyhteisö, johon pannaan eri osia eri paikoista, nämä kulttuurit väistämättä törmäävät, ja ei se ole hetken asia, että ne asettuvat kohdalleen. Siinä saattaa mennä useita vuosia.

Yritän pitää tämän puheenvuoron rakentavana, koska kokoomus kannattaa tätä Ruokavirastoa ja on sen takana ja Seinäjoki on erinomainen sijaintipaikka, ei siinä mitään. Joskin Itä-Suomessa on hyvin paljon tilaa, niin että jos ministeri keksii vielä jonkun viraston tässä loppumatkalla, niin otamme mielellämme sen Itä-Suomeen vastaan — sovimme juuri näin edustaja Essayahin kanssa.

Sen verran tähän johtamiseen, että minun mielestäni kaikkein tärkein tehtävä tulee olemaan pääjohtajan ja, oliko tämä nyt, hallintojohtajan valinta. Ne ovat ne keskeiset asiat, jotka määrittelevät sen, miten tämän viraston toiminta tulee käytännössä sujumaan, miten siellä toteutuvat asiat ja kuinka nopeasti ne saadaan läpi virtaamaan. Ei tämä sen kummempaa ole, mutta siinä se onkin, että mistä me löydämme varmasti semmoisen johtajan, joka

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kykenee sen muutoksen ja kulttuurin muutoksen viemään läpi. Sen takia tässä pääjohtajan ja hallintojohtajan valinnassa pitäisi kiinnittää erityisesti kyvykkyyteen huomiota, ei muuhun.

Mutta jos mennään hieman näihin asioihin, mitä tämä uusi Ruokavirasto pitää sisällään, niin kyllä minäkin olen sitä mieltä, minkä edustaja Koski täällä hyvin nosti esille, että kyllä tämä tietohallinnon nyt tavallaan mukaan tuominen tähän virastoon tekee tästä uudesta Ruokavirastosta — koska tämä henkilöstömäärä, mikä sinne siirtyy, on käsittääkseni sen verran suuri — osittain jo eräänäköisen tietohallintoviraston. Sen takia täytyy uuden johtajan arvioida, monen vuoden tähtäimellä tietenkin, millä tavalla tämä tietohallinto tulevassa yhteiskunnassa hoidetaan ja minkä näköisiä reittejä myöten sitten tämä tilaus tulee tapahtumaan ja miten mennään markkinoille ja mikä on tekoälyn rooli. Emme me voi vanhalla kulttuurilla viedä näitä virastoja eteenpäin. Kyllä keskushallinnonkin pitää pitää tehokkuudesta ja tuottavuudesta huolta. Siinä mielessä edustaja Kosken esiin nostamat näkökulmat on ainakin tässä valmistelussa otettava vakavasti ja vahdittava koko ajan, millä tavalla tämä virasto sitten käytännön asioita hoitaa.

Yksi semmoinen — olen siinäkin samaa mieltä kuin mitä edustaja Koski nosti esille — on Eviran vientitoimintojen jatko. Ainakin itse olen tullut siihen käsitykseen — ja ministeri voi vielä sitten korjata, jos olen saanut väärän käsityksen — että tällä hallituskaudella olemme satsanneet juuri vientitoimintoihin. Tästä on hyvin monta kertaa ollut myös valiokunnassa puhetta, että on tärkeätä, että suomalaisia elintarvikkeita viedään maailman markkinapaikoille. Sinne maailman markkinapaikoille mennään olemaan läsnä. Nyt täällä Evirassa on hyvä nyrkki, joka näitä vientitoimintoja tukee ja on mennyt neuvottelemaan näitten eri näköisten ja eri maitten edustajien kanssa. Olen siinä käsityksessä, että joillakin on semmoinen kuva, että tulevaisuudessa ei enää tarvita näitä toimintoja siinä määrin kuin nyt, koska ikään kuin jo saavutetaan jalansijaa. Oma käsitykseni on se, että sitä jalansijaa ei saavuteta ikinä. Se pitää joka kuukausi ja joka vuosi ansaita uudelleen. Se vaatii ihmishuhdekontakteja, se vaatii sinne markkinapaikoille menemistä, ja sen takia näkisin, että jos se vain suinkin on mahdollista, niin minun mielestäni Eviran vientitoimintojen henkilöresursien, jotka ehkä ovat jotakin vähän alle miljoona, tai mitä ne nyt mahtavat olla, 900 000, rahoituksen pitäisi olla pysyvää ja se pitäisi saada Suomen eduskunnan budjettiin ja sillä tavalla turvata, jotta nämä henkilöt, jotka ovat kyvykkäitä, eivät sitten lähde muihin hommiin eikä heitä osteta sieltä pois.

Arvoisa puhemies! Tässä oli muutama asia, minkä halusin nostaa. Koska kysymyksessä on hallinnon uudistus ja uusi virasto, niin kyllä tässä salissa pitää kiinnittää huomiota nimenomaan niihin tiettyihin kipukohtiin, jotka ovat elintarvikkeiden viennin kannalta tärkeitä ja elintarviketurvallisuuden kannalta tärkeitä. Ja nimenomaan on varmistettava, että tulee hyvät johtajat, jotka saavat tämän kulttuurien väistämättömän törmäyksen mahdollisimman pian hoidettua, ja sillä tavalla viraston henkilökunta puhalttaa yhteen hiileen ja siihen toimintaan menee kaikki energia eikä siihen, mikä paikka ihmisellä on.

19.05 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Ruokaviraston perustaminen, merkityksellinen asia. Se, että yhdistetään useampia virastoja, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto, osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palveluista sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palveluista osa, kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvien tehtävien osalta ja niin edelleen yhteen virastoon. Tässä on erittäin hyvät mahdollisuudet saada tätä paljon parjattua byrokratiaa kuriin. Tietysti niissä kriittisissä puheenvuoroissakin, mitä täällä on

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

käytetty, varmasti on huolessa aiheensa, ja niihin pitää kiinnittää huomiota. Uskon ainakin, että se ei meidän osaavasta ministeristämme jää kiinni, etteikö sinne ohjausta sitten pystytä antamaan, ja kun näitä henkilöitä valitaan, niin sinne katsotaan sellaisia ihmisiä, jotka haluavat nimenomaan saada kitkettyä byrokratiaa pois ja keskittyä siihen ydintoimintaan, mikä Ruokavirastolla tulee olemaan.

Tässä kaikessa pitää muistaa pitää huolta nimenomaan asiakaspalvelutehtävästä, joka se asiakas on, mikä on se keskeinen asiakas täällä taustalla. Se on tietysti viljelijä ja se, että viljelijän työhön ei tuoda ylimääräistä kuormaa byrokratian kautta. Sitä on aivan riittämiin kaikessa siinä paperityössä, minkä viljelijät joutuvat tekemään. Tietohallintoon liittyvissä tehtävissä tässä varmasti tulee kompastuskiviä, mutta ne ovat voitettavissa, kun ne hyvin suunnitellaan. Tässä on hyvin aikaa ensi vuoden alkuun, kun näitä virastoja yhdistetään.

Haluan vielä todeta, että olen hyvin tyytyväinen tästä sijoituspaikasta, mikä tulee. Me Etelä-Pohjanmaalla kiitämme tästä asiasta. Elintarvikeklusteri on hyvin vahvaa Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen ympäristössä, koko maakunnassa. Siellä on koulutukseen panostettu, siellä on elintarvikejalostukseen panostettu. Siellä on hyvin paljon viljelijöitä, siellä on osaamista tämän asian ympärillä, ja uskon, että Ruokavirasto tulee saamaan parhaat mahdolliset osaajat myös jatkossa, ja siihen myös maakunta kantaa oman panoksensa.

19.07 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Ruokaviraston perustaminen on erittäin merkittävä asia byrokratianpurkamisen kannalta ja viljelijöille parempien, toimivampien palveluiden kannalta. Erityisesti tietenkin haluan onnitella pohjalaisia kollegoitani siitä, että tämän viraston päätoimipaikka tulee minunkin mielestäni lappilaisena kansanedustajana kyllä ihan oikeaan paikkaan, jos mietitään sitä, miten vahva ruuantuotannon maakunta on kyseessä. Toki niitä on monia Suomessa, mutta varmasti on tärkeää, että maakunnat profiloituvat aivan erityisesti, ja Etelä-Pohjanmaalla on tähän hyviä elementtejä.

Oikeastaan tämä on myös se puheenvuoroni sisältö, mitä ajattelin hakea. Oli erittäin tärkeää, vaikkapa kun Metsähallitus-laki oli käsittelyssä — joka oli aika kontroverssikin meidän pohjoisten ihmisten kannalta — että kuitenkin sen Metsätalous Oy:n kotipaikka sijoitettiin Rovaniemelle, sinne missä ovat ne suurimmat Metsähallituksen luonnonvarat. Kyllä sillä on erittäin tärkeä symbolinen merkitys koko Suomelle ja niille alueille, joiden varaan tämä maa on rakennettu, että ne voivat profiloitua omilla tyyleillään.

Toivottavasti tämä alueellistaminen hallituksen toimesta jatkuu, ja kyllähän nyt näillä maakunnilla on kova paikka näyttää, mihin ne pystyvät erikoistumaan. Jos mietitään vaikkapa tuomioistuinvirastoa, Rovaniemi tarjoaa sillekin erinomaiset sijoittautumispaikat. Ja kyllä minusta meidän kannattaa kansainvälisessä ja globaalissa maailmassa katsoa, mitä tapahtuu muissa maissa, ja onhan se aika poikkeuksellista, miten naapurimaat huomattavasti vahvemmin ovat lähteneet liikkeelle siitä, että aluekehityksen täytyy olla tasaista, ja ovat jopa alueellistamassa merkittäviä toimintoja — Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja jopa eteläisessä naapurissamme Virossa. Nimenomaan näiden alueiden omien maakuntien ja voimavarojen varaan se täytyykin rakentaa, ja kyllä tuosta ruuan viennistä olen samaa mieltä, mitä täällä on aikaisemmin tullut puheenvuoroissa: Suomella on siinä vielä paljon tekemistä.

19.09 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on normien ja sääntelyn keventäminen. Tämä Eviran, Mavin ja joidenkin Maanmittauslai-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

toksen osien yhdistäminen yhdeksi Ruokavirastoksi tavoittelee myös tätä tavoitetta, kuten olemme täällä jo useasti kuulleet. Elintarvikesektori on tulevaisuudessa myös Suomelle entistä tärkeämpi. Siksi myös sektorin toimivuus ja viranomaistehtävien asiakkaita palveleva asenne paranevat merkittävästi entisestään. Perinteisesti Suomessa alkutuotanto ja elintarviketalous on ollut viranomaisten tiukan ohjauksen ja pikkutarkan valvonnan kohteena, jonka moni alan yrittäjä on kokenut suoranaisena kiusaamisena. On hyvä, että näillä merkittäville organisaatioilla myös näihin tsaarinnan vallan aikaisiin hallintotapoihin haetaan merkittäviä muutoksia. Organisaation uudistaminen mahdollistaa myös palvelevan asiakasotteen lisääntymisen entisestään. Se, jos jokin, on koko alalle ja sillä toimiville hyvä mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Hyvänä tässä esityksessä on myös sijoituspaikka Seinäjoki. Monissa Pohjois-Euroopan maissa on lisätty merkittävästi alueellisten työpaikkojen lisääntymistä valtionhallinnon virastojen hajauttamisella. Vihdoin meilläkin on päästy naapurimaiden linjoille edes jossakin alueellistamisasiassa. Tämä Ruokavirasto on esimerkillinen alueellistamiskohde, sillä ruoka, jos jokin, tuotetaan maakunnissa.

19.11 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! 10.3.2016 traktorit vyöryivät Helsinkiin. Massiivisen mutta rauhallisen mielenilmauksen kylteistä kävi selväksi, että viljelijät eivät lähteneet liikkeelle huvikseen, traktorimarssille lähdettiin syvenevän ahdingon vuoksi. Yksi marssin keskeisimpiä viestejä oli, että viljelijöiden oikeusturvaa pitää vahvistaa. Syyttävä sormi osoitti silloin maataloushallintoon, etenkin Maaseutuvirastoon, virastoon, joka oli ilmoittanut lykkäyksistä maataloustukien maksatuksiin hallinnollisista ja teknisistä syistä. Jo tuolloin oli täysin selvää, että oikeusvaltiossa ei voida toimia niin, että viljelijät joutuvat sitoutumaan tukiehtoihin ja toteuttamaan ne pilkkulleen ja ajallaan mutta hallintoa tämä sama menettely ei sitoisi.

Ymmärrän, että hallinnossa on haasteita etenkin EU-rahoituskausien taitekohdissa tai tietojärjestelmien muutostilanteissa, mutta tuolloin näytti myös melko lailla selvältä se, ettei osittain päällekkäinen hallinto ollut kaikilta osin tehtäviensä tasalla. Maa- ja metsätalousministeri Tiilikainen tarttui tuolloin asiaan, ja nyt asia on ministeri Lepän toimesta edennyt tähän pisteeseen, jossa maataloushallintoa tehostetaan yhdistämällä Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto lisättynä muutamilla Maanmittauslaitoksen toiminoilla. Tämän hallinnon tiivistämisen tavoitteena on tehokkaampi ja nopeampi toiminta, joka osaltaan myös vahvistaa viljelijöiden oikeusturvaa. Tämä muutos on tervetullut muutos, jota on ehditty jo odottaa ja joka nyt pitää saada mahdollisimman nopeasti täytäntöön pantua tämän lain hyväksymisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Hieman keventäen voin todeta, että jos uuden viraston perustaminen ja akkreditointi on niin vaikea prosessi Etelä-Pohjanmaalle kuin edustaja Koski täällä kertoi, siis etenkin sen rytmittäminen yhteen maakuntahallintouudistuksen kanssa, jonka valmistelut Etelä-Pohjanmaalla ovat jo pitkällä, niin voin antaa ministeri Lepälle ilmaisen vinkin, että meillä Uudellamaalla tätä rytmittämisongelmaa ei ole. Kiitos tästä kuuluu pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien muutamille keskeisille poliitikoille, jotka ovat viimeiseen asti jarruttaneet maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelua Uudellamaalla. Vaikka Etelä-Pohjanmaa on hyvä paikka viraston sijoituspaikaksi, niin jos tämä osoittautuu liian vaikeaksi, niin vaihtoehtoisia paikkoja varmaan löytyy, kuten täällä jo esimerkiksi edustajat Pakkanen ja Eestilä ovat todenneet.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Mutta kiitos vielä entiselle maa- ja metsätalousministeri Tiilikaiselle, joka sysäsi muutoksen liikkeelle, ja nyt ministeri Lepälle, joka on saanut sen tähän asti.

19.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys Ruokaviraston perustamisesta on hyvä ja perusteltu. Tämä esityshän on ihan selkeästi Sipilän hallituksen linjauksen mukainen byrokratian purkamiseksi, ja byrokratian purkua pitää tietenkin aina tervehtiä suurella ilolla.

Nyt kaksi virastoa, Elintarviketurvallisuusvirasto ja Maaseutuvirasto, laitetaan yhteen, jolloin syntyy tämä Ruokavirasto, ja tälle virastolle tulee sitten vielä tehtäviä, jotka liittyvät tähän tietokonepuoleen elikkä tietohallinnon palvelujen tuottamiseen tälle perustettavalle uudelle virastolle, ja sitten jonkun verran noita Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta tulevia kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyviä tehtäviä. Kaikki nämä olkoot yhdessä virastossa nyt. Se on erittäin hyvä asia.

Pidän kuitenkin erittäin tärkeänä sitä, että nyt kun uusi virasto perustetaan, niin pyritään tällä integraatiolla ihan oikeasti madaltamaan hallinnon kynnyksiä, niin etteivät toistu ne näytelmät, joita oli tässä taannoin, kuten edustaja Eerikki Viljanen puheenvuorossaan totesi, eli oli näitä päiviä, jolloin maanviljelijät tulivat traktorimarssilla tänne osoittamaan mieltään, ihan perustellusti, siitä, kun maataloustukien maksatukset viipyivät, viipyivät ja viipyivät, ja perusteena olivat tietokonevaikeudet — vai mitä oikeasti ne perusteet olivatkaan, en jaksa kaikkia muistaa. Kuitenkin tällaisena aikana, kun Suomessa eletään nyt digitalisaation jonkunasteisessa luvatussa maassa, niin pitäisi nyt tällaisten perusasioiden edes olla kunnossa: että kun maksatuksia tulee, niin ne todella hoidetaan nopeasti. En usko, että tietoteknisiin vaikeuksiin tai ohjelmavaikeuksiin mikään maksatus jää. Kyllä tällaiset asiat pitää hallita, ja jos ei joku tietokoneohjelmoija sitä osaa, niin pitää hankkia sellainen osaaja, joka laittaa sen maksatusohjelman kuntoon. Maatilojen ahdinko tänä päivänä on jo niin raju, että minkäännäköisiin maksuviivästyksiin ei ole varaa. Monelle tilalle ajoissa maksetut rahat ovat pelastus sille, että tila yleensä pystyy jatkamaan toimintaansa.

Ja mitä tulee sitten vielä tähän byrokratiaan purkuun: Se on erittäin tärkeä asia, ja Seinäjoki on tälle virastolle varmasti se ainoa ja oikea paikka. Se on maataloutemme keskipisteessä, suurinta tuotantoaluetta aivan varmasti kaikilla mittareilla mitattuna. On meillä Suomessa totta kai monia, monia alueita, joilla tehokasta maataloutta harjoitetaan, se on totta. Sanotaan nyt vaikka, että Savosta löytyy, esimerkiksi jostakin Kiuruveden kunnasta, valtavan isoja maitotiloja. Se Maito-Suomi on siellä, ja monta muuta keskittymää löytyy tästä maasta. Mutta Seinäjoki periaatteessa on aivan varmasti paras vaihtoehto. Siellähän on jo perinteitäkin, tätä olemassa olevaa virastoa vahvistetaan, minkä takia se integraatiohyöty minun mielestäni on tässä erittäin tärkeä ja huomionarvoinen seikka.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Mitä tulee näihin keskusteluihin hajasijoittamisen autuudesta tai heikkoudesta, niin totean vain sen, että minä olen hieman ihmetyksellä seurannut tässä vuosien saatossa sitä keskustelua, että ei voida Helsingin ulkopuolelle mitään yleensä viedä, kaikki pitäisi tuoda tänne. Otetaan nyt esimerkiksi vaikka Metsähallitus. Muutamia pikkutiloja lukuun ottamatta Metsähallituksella ei ole täällä mitään metsiä. Metsähallituksen eli valtion metsät alkavat suurin piirtein, kun karkeasti kuvataan, kotikuntani Ilomantsin korkeudelta, itärajan pinnasta leviten kohti pohjoista niin, että ne ovat tuolla Lieksan korkeudella jo iso osa koko kunnan pinta-alasta. Ilomantsin pinta-alasta valtio omistaa yhden kolmasosan, Lieksassa suurin piirtein samaa luokkaa, ja kun pohjoiseen mennään, niin lähes kaikki maat ovat sitten valtion maita. Siitä huolimatta keskusvirasto on Helsingissä.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Sekään ei voi olla tänäpäpä peruste, että asioita ei osata tai että tietotekniikka ei toimi. Esimerkiksi kotikunnassani löytyy 100 megabittisekunnin valokuituyhteydet. Kotona istuessani tietokoneen ääressä minulla on käytettävissäni ihan yhtä nopea, jopa nopeampi, valokuituyhteys kuin täällä eduskunnassa. Eli sekään ei ole enää mikään ongelma. Toivottavasti tässä hajasijoittamisessa ja alueellistamisessa, niin kuin nykyisin sanotaan, päästäisiin jonain päivänä aidosti eteenpäin, koska minä en jaksa uskoa sitä, että keskittämällä koskaan saavutetaan suurta hyötyä. Sitä paitsi, kun niitä kriisejä kuitenkin maailmassa silloin tällöin tulee, niin jos kaikki tärkeät toimipisteet pannaan samaan paikkaan, siinä otetaan valtava riski. Kaikki muistamme ne ajat, jolloin oli isoja kriisejä, sellaiset keskittävät ratkaisut osoittautuivat silloin todella huonoiksi, kun otettiin valtavia riskejä pienellä alueella.

19.19 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Hallintouudistus on todellakin kyseessä tässä esityksessä, ja Ruokaviraston sijoittuminen Seinäjoelle on tietenkin hyvä asia. Kriittinen keskustelu varmaan johtuu siitä, että salissa on eri puolilta Suomea paljon poliitikkoja, jotka haluaisivat Ruokaviraston tai yleensäkin viraston omalle alueelleen. Siinä on monta perusteltua syytä. On toki se, että onko maakunta tai alue, mistä tulee, tyypillinen tässä tapauksessa ruuantuotantoalue, mutta siinä on myös tämä näkökulma, että aika paljon henkilöstöä yleensä siirtynee virastojen muutoksien mukana alueelle töihin. Itse ainakin toivoisin, koska olemme muuttotappiomaakunta, että myös Kymenlaakso, Kaakkois-Suomi, saisi jotain tällaista alueellistamista. Sillä olisi aina alueen elinkeinon ja elinvoiman kannalta myönteinen vaikutus.

Tämä Eviran ja Maaseutuviraston yhdistyminen — ja sinne muutamia toimintoja Maanmittauslaitokselta ja kemikaaliasioita — on tärkeä hallinnon uudistus maaseutuväestölle ja maatalouden parissa toimiville ihmisille. Siksi lämpimästi sitä kannatan, ja toki Seinäjoki on hyvä paikka sille virastolle. Voisikin sanoa, että ruokaa maakunnista tarkoittaisi myös, että virastoja maakuntiin, koska alueella, missä ruokaa tuotetaan, on myös vahvaa muuta elinvoimaa, on teollisuutta, joten voisi näitä virastojakin tässä alueellistamisen hengessä siirtää sinne maakuntiin. Toivonkin, että ministeri Leppä, vielä jos löytää, tässä vaalikauden loppuvaiheessa saisi tuonne maakuntiin vielä jotakin toimintoja, ja toki Kymenlaakso siinä osoitteena on hyvä paikka.

19.21 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Ruokavirasto Suomeen — tekisi mieli ruokaihmisenä sanoa, että vau, vihdoinkin. Tämä esitys on kaiken kaikkiaan hyvin järjellinen ja kannatettava, koska tämän esityksen tavoitteenahan on yhtenäistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisuohjausta sekä edistää toimintakulttuurin ja tietohallinnon kehittämistä ja elintarvikeketjun toimijoiden näkökulman vahvempaa huomioon ottamista viranomais toiminnassa. Kaikki äärettömän hyviä ja kannatettavia asioita.

On ajateltu, että virastojen yhdistäminen edistäisi sähköisten palvelujen kehittämistä ja yhden luukun palveluperiaatteen toteutumista. Uuden Ruokaviraston perustamisen arvioidaan johtavan ylimmän johdon ja hallintotehtävien määrän vähenemiseen. Lisäksi virastouudistukseen liittyvät toiminnalliset muutokset oletettavasti poistavat päällekkäisyyksiä ja tehostavat tehtävien hoitamista. Nämäkin ovat kaikki sellaisia asioita, joista uskallan ajatella, että tässä salissa niitä ei varmasti kukaan edustaja millään tavalla vastusta.

Mutta sitten, mitä tulee tämän esityksen haasteisiin, esityksen lausuntokierroksella eräät lausunnonantajat ovat olleet huolissaan siitä, että maaseutupolitiikka ja taloudelliset näkö-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kohdat voivat saada virastossa ylikorostuneen aseman suhteessa elintarviketurvallisuuteen ja eläinten hyvinvoinnin tavoitteisiin. Lisäksi toinen haaste on se, että lausuntokierroksella ihmeteltiin viraston perustamisen ajankohtaa vuoden 2019 alussa, vaikka sillä on merkittäviä yhtymäkohtia perustettavien maakuntien kanssa. Muun muassa nämä huolenaiheet on tarkkaan selvitettävä valiokuntatyöskentelyssä, mutta muuten kaiken kaikkiaan tämä esitys on varsin kannatettava lajissaan.

19.23 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille, että on jaksanut täällä olla pitkän illan ja kuunnella näitä puheenvuoroja.

Debattipuheenvuorossani nostin esille sen keskeisen kysymyksen, mikä täällä aika monien muittenkin kollegojen huolenaiheena on noussut esille, eli mikä miten nyt tällaisessa isossa virastoremontissa ja yhdentymisessä voidaan huolehtia siitä, että nämä Maaseutuviraston tunnetut tietojärjestelmäongelmat eivät seuraa tuonne uuteen virastoon, ja erityisesti, kun täällä vielä todetaan, että nimenomaan tietojärjestelmien kehittäminen paremmin kokonaisuutena on nyt tavoitteena, niin tässä on varmasti valtavasti haastetta.

Täällä on monessa puheenvuorossa lobattu erilaisia virastoja omiin maakuntiin. Täytyy sanoa, että olen äärimmäisen tyytyväinen, että nimenomaan Maaseutuviraston, voisiko sanoa, ikään kuin seurannaisena on päätetty pitää maakunnassa tämä tuleva Ruokavirasto. Ja ylipäättensä jos katsotaan, niin kun meillä Suomessa välillä käydään semmoista hyvin kummallista, värittyä keskustelua siitä, että tämä alueellistaminen olisi jotenkin kamalaa, ja tämmöistä jonkinlaista siltarumpusävyä aina näissä puheissa käytetään, niin ihan vasta nyt oli pohjoismainen vertailu, jossa todettiin, että muissa Pohjoismaissa tehdään paljon enemmän tätä alueellistamista kyseisten valtiovaltojen toimesta kuin mitä meillä Suomessa. Ja siinä mielessä kyllä pidän tärkeänä, että meillä koko Suomi huomioidaan silloin, kun mietitään näitä valtionvirastojen sijoituspaikkoja.

Ihan debattipuheenvuoroni loppupuolella nostin huolena esille — ehkä saattoi jo mennä vähän yli ajankin siinä vaiheessa — Eviran roolin. Evira on tunnettu sellaisena virastona, joka nimenomaan palvelee aika paljon erilaisia järjestöjä, yhteisöjä, muun muassa ruokaa Suomessa tekeviä yhteisöjä. Se käsitys minulla on, mikä on tullut näitten järjestöjen kautta, että se on ollut hyvin palvelualtis virasto, ja toivon, että tämä henki, mikä Evirassa on, nyt leviäisi tähän uuteen virastoon [Puhemies koputtaa] ja tällä tavalla voitaisiin pitää huolta siitä, että asiakasrajapinta saa nämä tietonsa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu asiasta on... päättymäislään, kunnes ministeri Leppä haluaa käyttää 2 minuuttia paikan päältä — tai puhujakorokkeelta, totta kai. [Jari Leppä: Komeampaa on!]

19.25 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia, herra puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta ja hyvistä evästyksistä ja hyvistä huomioista ja myöskin niistä kriittisistä äänenpainoista, mitkä ovat myöskin olleet koko ajan tämän Ruokavirastoa koskevan lain valmistelun yhteydessä esillä.

On erittäin tärkeää, että eduskunta nyt valiokunnissa käy tämän lävitse huolella, jos sieltä löytyy jotakin sellaista, mitä täytyy korjata, koska on se iso tavoite siitä, että meillä hallinto helpottuu, yhtenäistyy, modernisoituu, uudistuu ja että se on entistä enemmän asia-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

kaslähtöistä, ja jos se ei jostain syystä toteutuisikaan, niin sellaisiin muutoksiin ilman muuta haluan jo nyt ilmoittautua, eli olen, totta kai, niihin aina valmis, se on ihan päivänselvä asia. Tämän pitää onnistua, se on myöskin yhtä päivänselvää. Ja yksi keskeinen viesti, joka itselläni oli tämän valmistelun yhteydessä, oli se, että maksatusviivästyksiä ei enää saa tulla — on ihan totta, että niitä on ollut, ja ne on nyt saatu paremmalle tolalle varsinkin Maa-seutuviraston osalta — ja siksi on tärkeää, että on otettu opiksi, mitä aikaisemmin on tapahtunut.

Eräs tärkeä asia on viennin edistäminen, jonka asian te monet otitte esille. Se on ilman muuta yksi päätehtäviä, yksi niistä lukuisista päätehtävistä, joita tällä tulevalla virastolla on, ja on aivan selvää, että sillä pitää olla pitkä sihti ja pitää olla pitkäjänteinen sekä hallinnon että rahoituksen osalta. Ja meillä vain on maailmalla markkinoita, joiden osalta me emme pääse sinne markkinoihin käsiksi ilman virastoja, ilman meidän hallinnollista avustusta ja hallinnollisia säädöksiä ja määräyksiä, jotka sitten joudutaan identifioimaan noille asiakkaille maailmalla. Se on todella tärkeää, että se tulee huomioiduksi.

Ruokaturvasta ei tingitä. On ihan päivänselvää, että tasapainon Ruokaviraston eri tehtävien välillä, niin kuin täällä esille tuli, pitää olla hyvä ja sen pitää olla koko ajan hoidossa, se on päivänselvää. Viraston substanssi ei muutu nykyisestä, elikkä sen — näiden kolmen eri tahon, jotka tähän yhdistyvät — tehtävät säilyvät nykyisenslaisina, samanlaisena. Eli siihen ei tule muutosta.

Mutta sen sijaan sen modernisoinnissa meillä on vielä paljon, paljon tehtävää. Ja kun täällä ollaan oltu huolissaan tietohallintojärjestelmistä, siitä on syytäkin olla huolissaan. Siinä otetaan ja on otettu koko ajan mukaan myös yksityisiä toimijoita, ja olen nyt jo havainnut sen, että tietohallintoklusteri on selvästi maaseutuhallinnon eri alueilla kasvattanut myös yksityistä palvelutarjontaa, ja sehän on vain positiivinen asia. Sieltä tulee myöskin paljon sellaista uutta, mitä julkiseen hallintoon tarvitaan. Tämä ala on erittäin tietointensii-vinen ala, ja sille pitää antaa iso painoarvo.

Puhemies! Ihan lopuksi. Tämä virasto tulee toimimaan jatkossakin 20:llä eri paikkakunnalla. Se on merkittävästi toimiva ympäri Suomen. Se kuuluu tähän lajiin, että se toimii ympäri Suomen, se on järkevää myöskin. Mutta se koordinaatio, joka tulee uuden viraston myötä, on äärimmäisen tärkeää, ja siksi tässä laissa ehdotetaan, että nämä kaikki edellä mainitut asiat toteutuisivat, että me saamme valita sekä viraston pääjohtajan että hallintojohtajan ennen kuin tämä laki astuu voimaan. Se on tärkeätä jatkuvuuden osalta, niin että se vaiheittainen uudistuminen yhdeksi virastoksi tapahtuu mahdollisimman juohevasti ja jouhevasti.

Kiitoksia keskustelusta!

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

16. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2017

Kertomus K 1/2018 vp

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

19.30 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässä tarkastuskertomuksessa on käyty läpi puoluerahoituksen tarkastuksia ja valvontaa vuodelta 2017. Oikeastaan on kaksi sellaista asiaa, joita ajattelin tässä omassa puheenvuorossani nostaa esille.

Ensinnäkin siellä on otettu esille nämä ehdokasmaksut ja niin sanotut kansanedustajamaksut, joita monet piirijärjestöt ja puolueitten kautta kansanedustajat maksavat. Täällä on nostettu epäkohtana esille se, että kaikki piirijärjestöt eivät ole näitä asianmukaisesti kirjanneet. Täytyy sanoa, että ehkä osittain syy saattaa löytyä myöskin täältä eduskunnan sisällä olevista käytännöistä. Elikkä ymmärrän hyvin sen, että eduskunta ei lähde, kun näitä maksuja pidättää, näitä tilittämään kymmenille erilaisille piirijärjestöille, vaan ne tapahtuvat niin sanotusti könttänä puolueen kautta. Ja silloin piirijärjestöistä tiedän, että eivät kaikki piirijärjestöt välttämättä osaa erottaa, että tämä on sitä niin sanottua kansanedustajamaksua, vaan saattavat sitten kirjata sen ikään kuin puolueen avustuksena piirijärjestölle. Uskon, että tämä ainakin osittain selittää sitä epäkohtaa, mikä tässä on nostettu esille.

Toinen kohta, mihin tässä on kiinnitetty huomiota, ovat tilintarkastuskertomuksen puoluelain 9 c §:n mukaiset lausumat. No, tässä kyllä voi sanoa, että Valtiontalouden tarkastusvirastoon melkein voisi lähettää kirjauksia. Olin itse silloin puoluesihteerinä, kun nämä lausumat tulivat pakollisiksi, ja minkäänlaista pohjaa ei ollut. Muistan sen hetken, kun tilintarkastajan kanssa yhdessä pähkäiltiin, minkähänmoinen lausuman muoto pitäisi kirjoittaa siihen, koska minkäänlaista ohjeistusta, minkäänlaista sanamuotoa ei valmiina tullut siitä. Siinä mielessä voisi sanoa, että kun puolueltoiminta on kansalaisjärjestötoimintaa, se on vapaaehtoistoimintaa ja siellä harvoille maksetaan palkkaa, [Puhemies koputtaa] niin en ihmettele, että siellä tämäntyyppisiä pieniä huomautuksen aiheita sitten saattaa ollakin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 14 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Keskustelu

19.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Nyt palautekeskustelussa oleva hallituksen esitys merkitsee verotusmenettelylain verotuksen maakohtaista raporttia koskevien sanamuotojen yhdenmukaistamista hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan direktiivin pakollista automaattista tietojenvaihtoa koskevien säännösten sanamuotojen kanssa. Kyse on tilanteista, joissa ulkomaisen emoyhteisön kotipaikka on EU:n ulkopuolissa maassa, jossa se ei ole velvollinen laatimaan maakohtaista raporttia tai joka ei ole mukana kansainvälisessä tietojenvaihdossa. Tällöin Verohallinto ei saa maakohtaista raporttia emoyhteisön sijaintimaasta. Verohallinto voi näissä tapauksissa velvoittaa suomalaiseseen konserniin kuuluvan yhtiön antamaan maakohtaisen raportin toissijaisen selvityselvöllisyyden perusteella. Suomalaisella yhtiöllä ei kuitenkaan välttämättä ole kaikkia raportteja varten vaadittavia koko konsernia koskevia tietoja. Tällöin yhtiö voi nykyisin muokkaan täyttää velvollisuutensa antamalla ne tiedot, jotka sillä on käytettävissään. Lakia muutettaisiin siten, että suomalaisyrityksellä olisi velvollisuus pyytää tietoja ulkomaiselta emoyritykseltä, ja jos emoyritys kieltäytyy, suomalainen yritys täyttää tiedonantovelvollisuutensa antamalla ne tiedot, jotka sillä on. EU:n ulkopuolella oleva emoyhtiö voi myös itse osoittaa konsernissa olevan EU-alueella sijaitsevan yhtiön, joka antaa maakohtaista raporttia koskevat tiedot. Lakia muutettaisiin nyt siten, että tietojen antajaksi ei saisi osoittaa yhtiötä, joka ei tosiasiaa voi saada käyttöönsä kaikkia maakohtaiseen raporttiin tarvittavia tietoja.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö oli yksimielinen.

19.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vaikka tämä lakimuutos on sinällänsä hyvin tekninen eli kyseessä on sanamuotojen yhtenäistäminen, niin kuten tuossa edustaja Kiviranta hyvin toi esille, taustalla on sinällänsä äärimmäisen tärkeä asia eli se, että tälläkin lakimuutoksella, sen taustalla olevalla asialla, pyritään siihen, että veronkiertoa estetään ja tätä maakohtaista raportointia tehostetaan.

Tämä tietenkin on sellainen asia, jossa tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä. Muistelen, että kun silloin meppiaikanani EU:ssa lähdettiin puhumaan siitä, että meidän pitäisi saada automaattinen tietojenvaihto aikaiseksi veroviranomaisten kesken, niin sitä pidettiin todella kaukaisena tavoitteena. Mutta jos jotain hyvääkin oli siinä talouskriisissä, mikä EU:ta kohtasi, niin se ainakin, että jokaiselle jäsenmaalle tuli hätä pitää huolta omista verovaroitaa ja todellakin katsoa niitten perään yhä tarkemmin. Se taloudellinen tilanne, mikä silloin EU-jäsenmaissa oli, kyllä omalta osaltaan oli edesauttamassa sitä, että todellakin jokainen maa alkoi katsoa niitten omien verorahojensa perään, ja sillä tavalla tätä automaattista tietojenvaihtoa saatiin edistettyä. Oikeastaan voisi sanoa, että viimeiset maat, jotka siinä sitten niin sanotusti ämpyilivät vastaan, olivat Luxemburg — toki sinällänsä ehkä tämmöisenä pankkimaana tunnettu, ei niin yllättävää — ja Itävalta, joka oli yllättäen toinen näistä maista, jotka viimeiseen asti harasivat vastaan, mutta sitten lopulta tuo asetus saatiin eteenpäin vietyä. Siinä mielessä on äärimmäisen hyvä, että tänä päivänä meillä on edes vähän enemmän niitä välineitä, joilla pystymme tätä veronkiertoa estämään, ja tosiaankin sitten jokainen jäsenvaltio saa ne verotuotot, joita tarvitsee oman hyvinvointivaltionsa ylläpitämiseen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 191/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijöiden ja ammatinharjoittajien lisäeläkeoikeuksista

Hallituksen esitys HE 177/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 1/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 1/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.37 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön tätä ehdotusta koskien. Kyseessä on ehdotus, jonka pohjalta säädetään työntekijöiden ja ammatinharjoittajien lisäeläkeoikeuksista. Lailla pantaisiin täytäntöön jäsenvaltioiden välisen työntekijöiden liikkuvuuden edistämistä lisäeläkeoikeuksien hankkimista ja säilyttämistä parantamalla koskevista vähimmäisvaatimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Lisäksi täydennettäisiin yhteisön alueella liikkuvien palkattujen työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien lisäeläkeoikeuksien suojaamisesta annetun neuvoston direktiivin täytäntöönpanoa. Lakia ei sovellettaisi lakisääteisiin eläkkeisiin, ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1. päivänä toukokuuta 2018.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mukaan käsittelyssä olevilla lisäeläkkeillä on Suomessa vähäinen merkitys. Useimmissa jäsenmaissa direktiivin tarkoittamat eläkkeet kuitenkin tarjoavat merkittävän osan eläketurvasta ja monissa maissa ainoan ansioihin sidoksissa olevan osan. Valiokunta toteaa, että direktiivi soveltuu lähtökohtaisesti varsin huonosti Suomen eläkejärjestelmään, jossa lisäeläkkeiden käyttötarkoitus on ollut toisenlainen, sillä lisäeläkkeitä on Suomessa käytetty pääsääntöisesti työntekijöiden sitouttamiseen ja palkitsemiseen.

Valiokunta pitää tätä lakiehdotusta kannatettavana. On hyvä, että direktiivi implementoidaan ilman kansallista lisäsääntelyä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että esityksessä hyödynnetään direktiivin mahdollistamia rajoituksia ja sallitaan hallinnollista työtä helpottavia käytäntöjä. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

19.40 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tämänkin lakiesityksen taustalla on direktiivi, ja voin sanoa, että näppini on tässäkin ollut jollakin tavalla mukana, koska olin varjoesittelijänä silloin, kun tätä Euroopan parlamentissa käsiteltiin, oman EPP-ryhmäni varjoesittelijänä. Oikeastaan syy, minkä tähden siihen pestiin ehdottomasti halusin päästä, oli juuri valvoa, että tällä ei ole mitään tekemistä Suomen lakisääteisen eläkejärjestelmän kanssa. Kun meillä tänä lisäeläkejärjestelmä on niin sanottuja kolmannen pilarin eläkekeitä eli nämä ovat meillä lähinnä tämmöisiä työntekijöitten sitouttamiseen ja palkitsemiseen liittyviä asioita, siinä koko ajan piti oikeastaan katsoa, että ne sanamuodot pysyvät

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

sellaisina, että nämä eivät vähääkään vihjaa sitten sinne lakisääteiseen työeläkepuoleen, koska nämä rajauksethan ovat olleet Suomelle äärimmäisen tärkeitä. Nämä on itse asiassa siellä ihan meidän EU-liittymissopimuksissamme aikanaan silloin katsottu, että tämä meidän järjestelmämme on sellainen, mikä meille on tänne vuosien varrella kehitetty, ja me emme halua, että se missään määrin joutuisi sitten yhteisen EU-sääntelyn piiriin.

Täytyy kyllä se sanoa, että kun silloin käytiin aika paljon keskustelua näistä eurooppalaisista eläkejärjestelmistä, niin kyllä niistä todella monet ovat äärimmäisen hataralla pohjalla. Voisi sanoa, että Pohjoismaissa, Saksassa, Itävallassa ja Hollannissa on eläkejärjestelmät, joitten kestävyys on taattu, mutta sitten meillä on valtava määrä tämmöisiä pay as you go -järjestelmiä, joissa ei tehdä rahastointia edes osittain, sitten puhumattakaan Itä-Euroopasta, missä muistaakseni Unkarissa jopa oli niinä vuosina tilanne, jossa valtion budjetin katteeksi yhtäkkiä otettiin sitten kansalaisten eläkerahastoja. Täytyy sanoa, että siinä mielessä tämä meidän suomalainen eläkejärjestelmämme — vaikka aina, kun tuolla torilla käy, voisi kuvitella, että se on äärimmäisen huono — on Euroopan parhaimpia ja siinä mielessä sitä kyllä kannattaa suojella ja varjella. Niin kuin edustaja Kiuru totesi, tällä ei todellakaan Suomessa ole suurtakaan vaikutusta ja siinä mielessä sitten voidaan huoletta se täällä implementoida.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 177/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esittellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 2/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.42 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puolesta tämän mietinnön. Ensinnäkin esityksessä ehdotetaan, että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ei enää tekisi turvakotipalveluiden tuottamista koskevia sopimuksia palveluntuottajien kanssa vaan palveluntuottajien valinnan päätökset. Näin valtion korvaus turvakotipalvelun tuottajalle maksettaisiin jatkossa valtionavustuslain mukaan. Erityisistä korvauksen jakoperusteista luovuttaisiin.

Valiokunta toteaa, että palveluntuottajien kanssa tehtävistä sopimuksista luopuminen ja siirtyminen kokonaan valtionavustuslakiin perustuvaan järjestelmään yksinkertaistaa tätä nykytilaa. Valiokunta toteaa, että turvakotitoiminnan järjestämisvastuun siirtäminen kunnilta valtiolle on tuonut rahoitukseen vakautta ja mahdollistanut turvakotiverkoston laajen-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

tamisen ja toiminnan suunnitelmallisen kehittämisen. On myös hyvä todeta, että palveluun pääsy on helpottunut, kun enää ei tarvita maksusitoumusta, ja palvelun saannin alueellinen yhdenvertaisuus on näin parantunut.

Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että turvakotipaikkoja on pystytty merkittävästi lisäämään sen jälkeen kun Istanbulin sopimus tuli Suomessa voimaan elokuussa 2015. On kuitenkin syytä todeta, että silti Euroopan neuvoston työryhmän suosituksen mukaiseen määrään, eli 500:aan, on Suomessa vielä matkaa. Todellisen tarpeen kattamisen lisäksi tärkeää on, että palveluja tarvitsevalle palvelu olisi kohtuullisesti saavutettavissa kaikissa maan osissa. Kunnan vastuulla olevien ennaltaehkäisevien avopalveluiden samoin kuin turvakotijakson jälkeisten tukipalveluiden pitäisi toimia yhteistyössä turvakotien kanssa niin, että väkivallan kierrettä ei synny tai että se pystytään katkaisemaan.

Valiokunta muistuttaa, että järjestöt tuottavat tällä hetkellä suurimman osan turvakotipalveluista ja niiden osaaminen myös turvakotijakson jälkeisissä tukipalveluissa on erittäin arvostettavaa. Järjestöjen osaamista on jatkossakin syytä käyttää maakunnille siirtyvien palveluiden tuottamisessa.

Nykyisen asetuksen mukaan turvakodin vastuuhenkilöllä on oltava sosiaalityöntekijän pätevyys ja tuki- ja ohjaustyötä tekevillä sosiaali- ja terveydenhuollon korkeakoulututkinto. Valiokunta muistuttaa, että nykyiset henkilöstön pätevyysvaatimukset ovat yksi keskeinen tekijä erityisen vaativan palvelun laadun varmistamisessa ja yhdenmukaistamisessa.

Näin ollen mietintö on yksimielinen.

19.45 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Täällä mietinnössä todetaan, että turvakotitoiminnan kehittäminen on sinällensä varmasti myönteistä, mutta tietenkin se kertoo siitä tilanteesta, että meillä yhteiskunnassa lähisuhdeväkivaltaa edelleenkin on, ja tietenkin sitten siihen ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen pitäisi myöskin pystyä osoittamaan varoja.

On tärkeää, että tässä nyt tehdään tämä rahoituksen muuttaminen suoraan valtionapujärjestelmään perustuvaksi eikä sitten näihin sopimuksiin perustuvaksi. Mutta olisi ollut tietysti ihan mielenkiintoista kuulla, minkä verran valiokunnassa käytiin keskustelua siitä, miten tämä maakuntahallinto mahdollisesti sitten tätä tilannetta tulee muuttamaan. Tässä mietinnössä on jo todettu huoli siitä, miten Pohjois-Suomessa välimatkat ovat pitkiä ja millä tavalla tämä turvakotitoiminta alueellisesti pystytään varmistamaan. Siinä mielessä voi sanoa, että kun tämän maakuntahallinnon osalla on muutenkin niin paljon näitä kysymysmerkkejä ilmassa, niin huolestuttaa, miten tulevaisuudessa pärjätään siellä palveluitten tarjoajana maakunnan sisällä, kun on juuri tämäntyyppistä työtä, jossa on järjestöjen vahva osaaminen taustalla. Jos edustaja Kiurulla on tästä jotakin lisätietoa, niin ihan mielelläni olisin kuullut, minkä verran nämä maakuntahallinnon mahdolliset huolet nousivat esille asiantuntijakuulemisessa.

19.47 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana vielä alkutaipaleella, joten en kuullut tätä koko keskustelua asiantuntijakuulemisten yhteydessä enkä myöskään tähän liittyviä kaikkia keskusteluja. Mutta jonkin verran tunnen tätä kenttää, ja ne keskustelut, joita olen ollut todistamassa, kertovat siitä, että kyllä suomalaisissa turvakodeissa tehdään tärkeää työtä. Tämä suunta on oikea, eli Istanbulin sopimusta nyt noudatetaan, ja se vaatii vieläkin aika paljon töitä. Euroopan neuvoston suositushan on käytännössä vain suositus, ja sitä kohti on tärkeää mennä.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Tärkeää on myös se, että nämä palvelut olisivat eri puolilla saatavissa, ja aivan syystä huomautetaan siitä, että näin ei vielä ole. Ja siihen liittyy myös tämä kohtuullinen saavutettavuus, joka on sitten samaan teemaan liittyvä hienosäätöä vaativa tekijä, jossa meillä on vielä paljon saavutettavaa.

Toisaalta edustaja kysyi myös hyvin näistä ennalta ehkäisevistä avopalveluista, joiden kanssa turvakodit ovat olleet työskentelemässä. Eli kunnilla on ollut hyvin merkittävä rooli ennalta ehkäisevien avopalveluiden järjestämisessä, ja niitä tukielementtejä, joita turvakotijakson jälkeiseen aikaan on sijoittunut, on tietenkin tehty yhdessä kunnan avopalveluiden kanssa.

Kyllä tietenkin tässä suuri haaste on se, miten tämä toimiva hoitoketju nyt sitten jatkossa turvataan, ja siltä osin valiokunta on halunnut muistuttaa siitä, että kun nämä palvelut siirtyvät nyt jatkossa maakunnan järjestämisvastuulle, silloin pitää olla tarkkana, ettei toimivia hoitoketjuja sitten pirstota tai tuhota.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 166/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta sekä kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 194/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2017 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Lakialoite laiksi perusopetuslain 32 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 95/2017 vp Satu Taavitsainen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

19.50 **Satu Taavitsainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilisen koulutusvälikysymyskeskustelun jälkeen, joka oli hyvin monipuolinen ja kattava, on hyvä jatkaa vielä näistä koulutusasioista.

Nykyisen lainsäädännön mukaan alle 13-vuotiaan lapsen koulumatka saa kestää korkeintaan 2,5 tuntia ja yli 13-vuotiaan koulumatka 3 tuntia. Koulukuljetuksen piirissä on

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Suomessa päivittäin noin 120 000 lasta, joten koulumatkoihin kuluvalle ajalle on suuri merkitys huomattavan monien kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä päivittäiseen elämään. Itä-Suomessa jo kolmannes lapsista on koulukuljetuksen piirissä. Ei ole lapsen edun mukaista, että hän istuu useita tunteja päivässä autossa.

Kunnat ovat viime vuosina lakkauttaneet kouluja, keskittäneet palveluja, mikä on selvästi pidentänyt lasten koulumatkoja, sillä he joutuvat matkaamaan kauempana sijaitseviin isompiin kouluihin. Usein 15 minuutin suora automatka pidentyy jopa tunnin mittaiseksi, koska monet kunnat ovat järjestäneet taksi- ja bussikyydit niin, että koulukyyti ei aja suorinta reittiä kouluun tai kotiin vaan kiertele pikkuteitä pitkin keräten oppilaita kyytiin. Matkapahoinvoinnista kärsivät lapset voivat huonosti jo autossa ja ovat aamupäivän ajan usein koulussa pahoinvoivia. On selvää, että lasten opiskelu kärsii.

Koulujen lakkauttamisilla ja koulumatkareittien pidennyksillä kunnat ovat hakeneet säästöjä perusopetukseen. Samalla lasten arjen hyvinvointi on heikentynyt, kun koulumatkaan kuluu liian paljon aikaa. Seurauksena on koulukyydin odottamisesta, pitkistä matkasta ja autossa istumisesta väsyneitä oppilaita, keskittymisvaikeutta oppitunneilla ja jopa oppimistulosten heikkenemistä.

Kouluja lakkauttaessaan ja koulumatkajärjestelyjä tehdessään kunnat ovat laiminlyöneet lasten kuulemisen, lapsen edun tarkastelemisen ja lapsivaikutusten arvioinnin asiassa, joka eniten koskee nimenomaan lapsia. Liian monien lasten koulunkäynti on vaikeutunut ja arkielämän hyvinvointi heikentynyt. Kuntien kouluverkkoon kohdistuneiden epäonnistuneiden säästöyritysten seurauksena lasten oikeuksien toteutuminen — muun muassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31 artiklassa mainittu lapsen oikeus leikkiin, harrastamiseen ja vapaa-aikaan — on jäänyt sivuseikaksi.

Näiden seikkojen vuoksi me tämän lakialoitteen allekirjoittaneet tahdomme, että eduskunnassa muutetaan perusopetuslain 32 §:n 2 momentti kuulumaan niin, että ”oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään puolitoista tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saisi koulumatka kestää enintään kaksi tuntia”.

Arvoisa puhemies! Presidentti Paasikivi sanoi aikoinaan viisaasti: ”Kansanopetus on niin tärkeää, ettei siinä ole varaa ottaa taka-askelia vaikeinakaan aikoina.”

19.54 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aloite sinänsä puuttuu tärkeään asiaan ja on ihan tuon pykälätekstin pohjalta sinällään kannatettava, joskin olisi voinut olla toivottavaa, että siinä olisi hieman ollut mukana laskelmia siitä, missä määrin tällainen ongelma todellisuudessa on olemassa: kuinka montaa lasta se koskee, ja mitä sen korjaaminen voisi maksaa.

Takerrun kuitenkin hieman noihin lakialoitteen perusteluihin eli siihen, että siinä on kuitenkin melko voimakas hyökkäys kuntapäätäjiä kohtaan, koska näistä asioistahan tehdään päätöksiä kunnissa, ja uskoakseni monet aloitteen allekirjoittajista ovat itsekkin kuntapäätäjiä. Onko nyt kuitenkaan kohtuullista syyttää kuntia lasten kuulemisen laiminlyömisestä, lapsivaikutusten arvioinnin laiminlyömisestä ja jopa jostain YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vastaisesta toiminnasta? Onko tämä todella kohtuullista kuntapäätäjiä kohtaan, ja tekevätkö he näitä päätöksiä nyt aivan ilkeyttään? Itse en siihen usko, vaan uskon siihen, että ne säästöpainheet johtuvat esimerkiksi valtion luomista velvoitteista ja toisaalta valtionosuuksien leikkauksista, joita erityisesti edellinen hallitus jonkun verran teki. Eli kuntien säästöpainheet tulevat sieltä, ja niitä säästöpaineita voitaisiin lievittää rahalla ja toisaalta velvoitteita keventämällä. Nyt kuitenkin, jos tällainen positiiviseksi koettu velvoite ha-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

luttaisiin kunnille säätää, olisi suotavaa myöskin esittää rahat, millä kunnat sen velvoitteen toteuttaisivat.

19.56 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Taavitsaisen valmisteleva lakialoite on varsin kannatettava — ja lakialoite, joka puuttuu sellaiseen ongelmaan, josta, uskallan sanoa, jokainen meistä edustajista on saanut jossain vaiheessa yhteydenottoja joko kansanedustajan tai kuntapäättäjän roolissa. Jokaisen aikuisen yksinkertaisesti pitäisi ymmärtää se, että kohtuuttoman pitkät koulumatkat paitsi uuvuttavat myös aiheuttavat tunneilla levottomuutta. Pitkät koulumatkat huonontavat jopa oppimistuloksia. Tästä ei ole erillisiä tutkimuksia, mutta tuon päätelmän voi tehdä muun muassa Pisa-tutkimuksia vertaillen aika helposti.

Monissa kunnissa on karsittu kouluverkkoa, ja valitettavasti trendi on sellainen, että tullaan jatkossakin karsimaan, osaa jo siitä syystä, että lapsimäärät ovat laskevia. Voidaan oikeutetusti kysyä, onko lapsen ihmisarvon mukaista lisääntyvä istuttaminen koulukyydissä, 2,5 tuntia päivittäin. Kun googletin tästä aiheesta tänään, tuli silmiini artikkeli 10-vuotiaasta työstä, jonka koulumatkoihin kuluu odotteluineen kolme tuntia. Minä näen tämän niin, että yhdellekään lapselle ei pidä luoda sellaista tilannetta, että koulumatkoihin menee kolme tuntia odotteluineen. Paitsi että koen, että tuo tilanne on kohtuuton, aloin miettimään, miten paljon vähemmän tällä tytöllä jää aikaa läksyjen tekemiseen, perheen kanssa vietettyyn yhteiseen aikaan tai harrastamiseen kuin esimerkiksi lapsella, jonka päivittäiset koulumatkat hoituvat alle puolessa tunnissa.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa usein todetaan, että olemme negatiivisessa mielessä ensimmäisten joukossa EU:sta tulevien suositusten ja velvoitteiden kanssa. Haluan nostaa esiin, että EU:n kautta on olemassa suositus, jossa koulumatkoihin saa kulua päivässä korkeintaan puolitoista tuntia. Herääkin kysymys, eikö nyt olisi aika toimia EU:sta tulleen velvoitteen mukaisesti. Se olisi mielestäni lasten ja perheiden etu.

19.58 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Koulumatka-aikanormit Suomessa ylittävät lähes kaksinkertaisesti Euroopan unionin suositukset, aivan kuten edustaja Taimela tuossa äskeisessä puheenvuorossa totesi. Eli EU-suositus koulumatkojen kestolle päivässä on 1,5 tuntia, kun se siis Suomessa on 2,5 ja isommilla lapsilla 3 tuntia. Esimerkiksi Iso-Britannia on ottanut käyttöön EU:n suositukset, niin että heillä ei perusasteella koulumatka saa päivässä ylittää 1,5:tä tuntia eikä toisella asteella 2,5:tä tuntia.

Myöskin Itä-Suomen aluehallintovirasto on suosittanut sitä, että jos eduskunta toteuttaa koulumatka-aikojen enimmäiskeston lyhentämisen EU-suositusten mukaisiksi, on perusopetuslain 32 § tällöin lasten etujen ja oikeuksien mukainen. Ihan meidän perustuslakimekin mukaan, 6 §:n mukaan, lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Tällä säännöksellä korostetaan lasten yhdenvertaisuutta sekä suhteessa aikuisiin että toisiin lapsiin, ja lisäksi se painottaa lasten kohtelua yksilöinä. Ja myöskin meidän perusopetuslakimme 6 § sanoo, että opetus tulee järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat mahdollisimman lyhyitä ja turvallisia.

Jos ja kun meillä lasten koulumatkat venyvät monta tuntia kestäviksi, niin on näin, että tämä aika on pois harrastamisesta, sillä iltapäivä on jo pitkällä, kun koulupäivä on ohi, eikä moni lapsi enää jaksaisikaan lähteä illalla harrastamaan, kun on väsynyt autossa istumisesta ja pitkin poikin teitä koulukyydissä istumisesta. Seurauksena on se, että kauempana kou-

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

luista ja keskustoista asuvat lapset ja nuoret jäävät syrjään harrastuksista. Heille ei synny harrastusten tuomia myönteisiä kokemuksia, iloa ja onnistumista, ei kartu uusia taitoja eikä synny tärkeitä kavereisuhteita. Pitkässä juoksussa harrastusten hyödyt terveyden ja terveellisten elintapojen omaksumisen kannalta jäävät toteutumatta. Lyhyen tähtäimen päätös siis muuttuu näin pahimmillaan elämän pituiseksi haitaksi.

Koulumatkoihin kuluva ajassa pitää arvioida ensisijaisesti lapsen etua ja ottaa se huomioon. Ja juuri lapsen edun toteutuminen on tämän kohtuullisen pituisia koulumatkoja koskevan lakialoitteen tärkein peruste.

Arvoisa puhemies! Samoin kuin koulumenestys myös positiivinen koulukokemus on lapsia suojaava tekijä. Varsinkin nuoruusiällä kouluvuosien merkitys on erityisen suuri — aivan kuten eilisessä välikysymyskeskustelussa keskustelimme. Hyvä koulukokemus vahvistaa selviytymistä etenkin haastavissa elämäntilanteissa, ja koulumatka on osa lasten koulupäivää, se tulee muistaa.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä keskustelussa nostaa esiin vielä yhden käytännön ongelman liittyen näihin koulumatkoihin. Nimittäin useimmissa kouluissa järjestetään oppituntien jälkeen monipuolista kerhotoimintaa. Lapset voivat harjoitella uusia taitoja niin liikuntakerhoissa kuin taideaineiden kerhoissakin tai esimerkiksi oppia valmistamaan terveellisiä välipaloja ja ruokia kokkikerhoissa. Kuitenkaan ne lapset, jotka ovat koulukyydytyksen piirissä, eivät voi useinkaan näihin kerhoihin osallistua. Vaikka kerho olisi lapselle kuinka mieluinen tahansa ja siellä olisi kavereita, on koulukyytiin oppituntien päätyttyä mentävä ja jätettävä kerho sikseen, sillä muuten lapsi ei pääse kotiin. Tämä on yksi haja-asutusseuduilla asuvien lasten eriarvoisuutta lisäävä tekijä. Kerhotoiminnan ja harrastusten liittäminen osaksi koulupäivää, kuten me sosiaalidemokraatit olemme ehdottaneet, korjaisi hyvin tämän lapsen arjen hyvinvointia heikentävän ongelman, eli kerhon jälkeen kuu-
luu saada kyyti kotiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

22. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain 121 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 74/2017 vp Leena Meri ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 23.2.2018 pidetyssä täysistunnossa. Eli keskustelu tästä jatkuu.

Keskustelu

20.04 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ja kannatettava lakialoite, ja siinä on huomioitu hyvin kattavasti kaikki asiaan liittyvät ihmisoikeudelliset ja muut näkökulmat, jotka tietysti ovat tässä tärkeitä. Aloitteessa tuodaan myös huomioiduksi turvallisuuden liittyvät näkökohdat, jotka tähän karkotettavien kysymykseen kuuluvat.

Pöytäkirja PTK 15/2018 vp

Itse toisin vielä ylimääräisenä tekijänä esille sen, että perustuslakimme mukaanhan maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on oikeus valita asuinpaikkansa, eli kääntäen: laittomasti oleskelevalla ei sellaista oikeutta ole. Tämä on tässä yhteydessä tärkeää muistaa, koska tämä lakiesityshän koskee sellaisia henkilöitä, joilla todetusti ei ole kansainvälisen suojelun tarvetta maamme turvapaikkajärjestelmän ja viime kädessä oikeusjärjestelmän kaikkien prosessien läpikäymisen jälkeen.

Sen ohella tämä esitetty muutos olisi myös merkittävä viesti sellaisille, jotka ovat aikeissa jäädä maahamme laittomasti tai kenties aikeissa myöhemmin tulevaisuudessa tulla maahamme väärinkäyttämään turvapaikkajärjestelmäämme ja anteliasta sosiaaliturvaamme. Meidän täytyy antaa sellainen viesti, että tänne ei voi jäädä ilman lupaa, ilman perusteita. Muu viesti olisi täysin mahdoton vetovoimatekijä tässä kansainvaellusten maailmassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 2.3.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola